

3 1761 06630378 5

BRIEF

PTB

0041503

860

I W Teßner & Kittendorff Lith Inat

Leonora Christina.

Eleonore Christine Alfeldt,

Christian den Fjerdes høihjertede Datter.

En historisk Fortælling

af

Guldberg. *n*

Anden omarbejdede og forøgede Udgave.

Med Eleonore Christine Alfeldts Portrait.

Kjøbenhavn.

Boghandler N. Pio's Forlag.

Sally B. Salomons Tryk.

1870.

Naar vi fortælle Eleonore Christine Ulfeldts Historie, fortælle vi tillige hendes Ægtefælle, Korfih Ulfeldts, thi begge ere inderlig forbundne indtil den ædle Qvinde blev kastet i Blaataarn.

Eleonore Christine Ulfeldts Fader, Christian den Fjerde, kjende Alle, der have læst Danmark's Historie, og vide at han er den meest Elskede af alle dette Riges Konger, fra de ældste Tider indtil Frederik den Syvende, som Historien i flere Henseende vil sætte ved Siden af ham.

Eleonore Christine Ulfeldts Moder var Jomfru Kirstine Munk, en Datter af Ludvig Munk til Nørsgaard og Lundegaard, norsk Lehnsmænd, der affattes fra sin Post formedelst Bedrageri. Kirstine Munks Moder var den trædste og myndige Fru Ellen Marsviin, en gammel adelig Slægt, der en Tid lang havde en stor Indflydelse hos Kong Christian.

Kirstine Munk blev først viet til Kongens venstre Haand i Frederiksborg Slotskirke Nvtaarsaften 1615 (efter nyere Tidsregning den 10de Januar 1616,) og noget senere paa Lundegaard erklæret for hans Ægte-

hustru. Historien skildrer hende som hidsig, lunefuld og ustadig.

Eleonore Christine Ulfeldt blev født den 18de Juli 1621. Hun havde to Brødre og syv Søstre, af hvilke den ene Broder døde som Barn. Af alle Kongens Børn var hun den, han meest elskede.

Kun syv Aar gammel havde Kongen forlovet hende med Corfitz Ulfeldt, der paa den Tid var 22 Aar, og fra den Tid ansaae det kloge Barn ham som sin tilkommende Huusbond.

Men Corfitz Ulfeldt var ogsaa en Mand, der maatte behage enhver Qvinde. Han var høi og kraftig og besad en mandig Skjønhed og en bydende Holdning. Allerede fra Ungdommen af havde han ført et yderst bevæget Liv, snart i Udlandet, snart hjemme; snart paa en eller anden Høiskole, i et eller andet Land eller ved et eller andet Hof. Faa eller Ingen i Danmark kunde maale sig med ham i Kundskaber, hans Beltalenhed var stor, og han forstod næsten alle Europas Sprog. Naar han vilde, formaaede han at vinde Enhver ved en nedladende indsmigrende Venlighed, men han kunde ogsaa være bydende, hovmodig og i høi Grad trodsig. Vi ville senere omtale ham vidtløftigere.

Ulfeldt fik Velighed forinden sit Egtekab med Kongens Datter at vise sin store Beltalenhed, da Kongen anlagede hans tilkommende Svigermoder, Kirstine Munk for Utroskab. Det var nemlig den stolte Mand om, at der ikke hvilede nogen Plet paa den, med hvem han kom i saa nær Slægtskab.

Christian den Fjerde havde Mistanke og det med

Jøie til Kirstine Munk, at hun stod i en utilladelig Forbindelse med Pfalzgrev Otto Ludvig, Kongens Hofmarskal. Mistanken mod hende for Egtefælsbrud med Pfalzgreven var saa almindelig, at Kongen fandt paa Rosenborg Slots Trappegange Rhingreven aftegnet tilligemed Fru Kirstine, og Kongen selv med en bredskygget Hat, et efter hiin Tids Anskuelse Tegn paa Hanrejsfab.

Denne Pfalzgreve eller Rhingreve var vistnok en lidet agtværdig Person, der var flygtet til Sverrig, efter at han havde fornærmet Kongens ældste Søn, Prinds Christian.

Et Brev fra den Tid, skrevet af Kongens Søn, giver et Begreb om Datidens Skrivemaade, og karakteriserer denne Pfalzgreve. Det lyder saaledes:

„Vi Christian, af Guds Naade, Prinds til Danmark og Norge, de Benders og Gothers osv.

„Vi have bragt i Erfaring og have tilfredsstillende Beviser for, hvorledes Du, Otto Ludvig, som kalder Dig Rhingreve, har letsindig forglemt Din Stand og paa en ubesindig fræk Maade fordristet Dig til at bagtale Vor prindselige Person, paa en Maade, der strider aldeles mod den Os af Guds Naade skjænkede høie Dignation og Værdighed, i Særdeleshed den Værd og det redelige Navn, hvorefter vi have stræbt fra Ungdommen af.

„I Særdeleshed skal Du have yttret, at Du skal have befundet Dig ilde efter en Drik, som Vi have givet Dig, og meent, at Vi have givet Dig Gift deri. Skjøndt Vi vel vide, at den hele hæderlige Verden

tænker anderledes om Os og nærer en tilbørlig Agtelse for Vor Høihed, og heller ingen redelig Kavaleer vil fæste Tro til Dine fra Dit galdefulde Hjerter udstrømmende Bagtalelser og Løgne, saa underretter Vi Dig dog herved, og det for Alvor, for at Du ikke skal vedblive med Din Ondskab, at Vi agte til sin Tid at straffe Dig, som Du fortjener, for Din uforkammede, ondskabsfulde Bagtalelse, og at Vi imidlertid anseer Dig for en lumst Giftblander og en forvorpen Snigmorder, og vil titulere Dig saaledes for alle redelige Cavalerere, indtil Du har beviist endog den ringeste af de nedrige Yttringer, som Du Din hele Levetid igjennem ikke vil see Dig istand til."

„Under Vor egenhændige Underskrift og Vort prindselige Segl."

„Givet paa Slottet Malmø den 17de April 1629."

„Christian."

Paa Grund af dette fornærmelige Brev sendte Greven Prindsen en Udfordring, men denne besvarede hans Brev ved at anmode den svenske Kong Gustav Adolph, om at Rhingreven maatte blive indkaldt for Retten i Sverrig, da han saa vilde sende sin Befuldmægtige, for at forsvare sig imod hans Uresfjænderi. Hvorledes det senere gik med denne Sag vide vi ikke, men Kongen forelagde Sagen mod Kirstine Munk for Rigsraadet.

Han havde forinden yttret: „at hun skulde stee sin fulde Ret, ligesaa fuldt som enhver Undersaat i hans Rige". Kongens Upartiskhed i denne

Sag viser sig ved, at han tillod Ulfeldt at forsvare sin tilkommende Svigermoder, medens en anden af hans tilkommende Svigersønner, Adelsmanden Hannibal Sehested, anklagede hende.

Kongens Hensigt, at skilles fra Kirstine Munk, var en bedrøvelig Tidende for hans og hendes Børn. I 14 Aar havde Kong Christian levet veltilfreds med hende, der havde fulgt ham overalt, endog da han drog i Krigen i Tydskland 1625. Han havde endog agtet hende saa høit, at Præsterne paa hans Befaling, efter at Bønnen for den kongelige Familie var læst, maatte oplæse følgende Formular paa Prædikestolen:

„Gud bevare ogsaa hans kongelige Majestæts elskelige Gemalinde, Fru Kirstine, Grevinde til Slesvig-Holsteen, med de kongelige Børn, saa alle Ting maa komme hans guddommelige Navn til Ære og dem til Velfærd og Salighed.“

Kongen erklærede iblandt Andet at til hendes sidstfødte Barn var han ikke Fader.

I et Document, som han selv har skrevet til Kirstine Munks Moder, Fru Ellen Marsviin i Aaret 1641, lyder det elsteds saaledes:

„Den Tid Fru Kirstine i Ægteskab med Os havde født til Verden 9 smukke Børn, da lod hun sig af Djævelen ved Rhingreven forlede i et letfærdigt Levnet, som baade Fru Ellen og Andre bekjendt er, hvorledes tilgif, først paa Dalun, siden paa Kronborg og i Rjø-

benhavn; hvilket, endstjøndt Fru Ellen intet med Dine seet haver, som hun vil svare, dog kan med Wren intet nægte, sig jo at have vidst af sin Datters Letfærdighed, hun offentlig drev, og dog intet, som en ærlig Danne-
 kvinde og vor Underdan understod, villet give Os derom det ringeste Bink; thi havde det skeet, da er Vi vis paa, at Fru Kristine aldrig havde kommet i den Labyrinth, hun stikker i. . ."

Et andet Sted i Documentet hedder det:

„Der Fru Ellen mærkede, at det blev saa grovt, at Drengene og Kjerlingerne paa Gaden pegede med Fingre efter Datteren, da gav hun sig til at græde immer fort og høit, men vi maatte ikke faae at vide hvorfor. En Dag gik Vi bag ned af Slottet henimod Tøihuset og Fru Kristine var med. Paa Veien sagde Vi til hende: Hvi tusind Pokker græder Din Moder saa? Da svarede hun: Min Moder er gal; naar hun seer, at jeg taler med en af Officererne, da vil hun heel blive af lave; thi hun kan ingen Tydsker lide; hun kan heller ikke ved sin Død lide (tydske) Jomfruer, der er hos mig. Hvorpaa Vi svarede: Det maa være, hvorledes det kan, det maa intet sidde (hænge) saaledes sammen. Baer Dig, hvad Du gjør! Vi saae endnu aldrig Nogen, som det gik vel i Længden, som med Willie gjorde sine Forældre imod!“

Fremdeles hedder det:

„Saafremt Fru Ellen intet beviser, hendes Datter haver været paa de Steder, som Vi var, den Tid hun blev med det sidste Barn, saa at hun dermed kan til-

intetgjøre vore Tegnebøger*), da skal Fru Ellen staae os et Glas tilroers, baade for den Reise, hun gjorde til Andersskov, for at forsøge, om hun kunde slikke Os hendes Datters Unge paa Halsen; item at hun tør begjære H . . . ungen i sit Huus at have, Vore Børn til Skade osv.“

Det synes af ovennævnte Kongens egenhændige Skrivelse, at hans Mistanke til Kirstine Munk var begrundet.

Et andet Brev man har fra Kongen indeholder flere andre Klagepunkter mod hans Gemalinde.

Kirstine Munk havde nemlig i en Skrivelse til Kongen omtalt den megen Omhu, hun havde havt for Kongen; den Livsfare, hun havde udstaaet ved at føde saa mange Børn til Verden, og tillige yttret, at hendes Moder havde behandlet hende tyrannisk.

Herpaa svarede Kongen Følgende:

„For det Første var Din Omhu for mig en Tidlang saaledes, at jeg ikke havde Noget at beklage mig over; for det Andet, er den Besværlighed, som Du har udstaaet med Børnene, intet Nyt; thi det er alle Qvinders Lod; for det Tredie, veed jeg Intet om Din Moders Tyranni, men maaskee har Du givet hende Marsag til en saadan Udsærd i forrige Dage, som vi have bragt i Erfaring.“

*) I sin Skrivecalender for 1629 har Kongen antegnet under 29de August Følgende denne Sag angaaende: „Fra denne Dag indtil forgangne Aar oen 22de November er lige 40 Uger.“

„Men da Du har yttret i gode Folks Nærværelse, at Du har en god Samvittighed, saa vil jeg nu tilkjendegive og lade Dig og Andre forstaae min Mening.

„Havde Din Opvartning været saa tro og rigtig til Enden, som den var i Begyndelsen, da havde Du havt deraf en stor Berømmelse og Dine Venner en stor Ære; men den Tid den vendte sig hen til andre Folk, saa at Du lod skjære mine Linstykker itu til Andre;

„Da Du ledte om Nattetide i mine Klæder i mit Contor, saa og paa Borde og Bænke efter Breve og Sedler og andet Sligt, at Du deraf kunde flye Dine Favoritter hvad som forhaanden var;

„Da Du lodst føre af mine Slotte og Huse alt det Tøi hen til fremmede Steder, ja havde selv for at begive Dig ud af Landet udi min Fraværelse;

„Den Tid, Du understod Dig, mig uafvidende, at sønderbryde et af de fornemste Klenodier, jeg havde, saa og at ulede allehaande kostelige Sager af Slottet, som jeg Dig, Børnene til Nytte, til troer Hænder tilstillet havde;

„Den Tid, Du engang havde overtalt (villet overtale) mig en Hob Blyssukker, som ingen ærlig Mand af Nogen i Verden er presenteret, at bruge indvortes;

„Da formærkede jeg, at Din tro Opvartning og gode Samvittighed tog Afsted fra mig.”

„At Du med Børnene at føde tidt har standen i

stor Fare, naar Du kaldte dem H . . . unger og Tyveunger og lod dem gaae pjalte og revne, uagtet Du glemte intet at tage nd til dem paa Rentekammeret, som ved Regnskaberne er at bevise."

„Din ældste Datter kunde Du intet lide hos Dig i Kammeret, men hun maatte altid være hos Pigerne, uanset jeg Dig befalede, at have hende hos Dig. Naar Du fik Mad alene, da maatte de end ikke søge Bord med Dig, men faae Mad hos Pigerne og lade sig nøie med den Mad, som Din bredmundede Jomfru og den stumpe Dorothea intet gad æde af.

„At jeg har taget Dig af Din Moders Huus, det er jeg gestændig (det tilstaaer jeg), dog intet med Gevalt, men med Dit gode Samtykke og Din Moders Villie.

„Nu mener Din Moder mulig, at, efterdi Du een gang varst kommen til mig, Du da saaledes skulde have skiftet Dig, at det havde varet, indtil Døden derpaa havde gjort en Forandring, hvorfor det er ingen Under, at Din Moder intet behager Dine galne Optog osv."

Ovenstaaende Skrivelse kaster et Blik i Kongens huuslige Liv og beviser tillige, at Kongen havde Ret til at beklage sig over Kirstine Munk.

Det lader ogsaa til at Kirstine Munk ikke har syndeligt elsket Kongen, thi i en anden Skrivelse, man har af ham, siger han, at Marsagen, hvorfor hun, som ovenfor er sagt, ikke kunde lide sin ældste Datter, var fordi Barnet lignede ham.

Processen mellem Kongen og Kirstine Munk fandt Sted

for det forsamlede Rigsraad i Rosenborg Have. Kongen saavel som Kirstine mødte i egen Person, ligeledes Fru Ellen Marsviin og Kongens Børn med Kirstine.

Som vi allerede have omtalt, var Hannibal Sehested Actor mod Kirstine Munk. Han udførte sit Hverv med et saa glimrende Resultat, at Dommerne næsten vare overbeviste om Fru Kirstines Skyld.

Men nu fik Ulfeldt Ordet, og han forsvarede sin tilkommende Svigermoder med en mageløs Belalenhed.

Det Punkt, hvorom hele Bestyldningen for Utrofskab dreiede sig, nemlig, at Fru Kirstine og Rhingreven havde ofte været sammen paa Frederiksborg medens Kongen opholdt sig i Glücksborg, beviste Ulfeldt betød Intet ved et egenhændigt Brev fra Kongen, hvori han selv befalede, at baade Kirstine Munk og Rhingreven skulde i hans Fraværelse forblive paa Slottet.

Frifunden blev imidlertid Fru Kirstine ikke, men der affagdes heller ingen Skilsmisshedom. Hun blev imidlertid paa en Maade forviist, thi hun fik usfortøvet Ordre at forlade Kjøbenhavn og begive sig til Gaarden Stjernholm ved Horsens hvorfra hun siden flyttede til Herregaarden Boller. Hun var falden i Unaade, og hun samt hendes Børn udeluftedes af Kirkebønderne.

Ulfeldt var langt fra tilfreds med Sagens Udfald og ansaae Sehested som den, der var Marsag hertil, hvorfor han, da han havde forladt Rosenborg og var kommen ud paa Gaden, trak sin Kaarde, og trængte med

en saadan Hæftighed ind paa Sehested, at denne maatte redde sig ved Flugten, efterat have saaret Ulfeldt.

I det paafølgende Aar 1633 erholdt Ulfeldt Prøve paa sin Forlovedes Troskab. En Prinds af Sachsen-Lauenborg, Frank Albert, ankom til det danske Hof og beilede til den 12aarige Frøken. Kongen meddeelte hende personlig Prindsens Andragende, og det var muligt, at han hellere havde seet en saadan Forbindelse end den med Ulfeldt, men, som Eleonore siger i sit selvskrevne Levnetsløb, hun havde engang valgt, og skjøndt den Lykke, der tilbødes hende, syntes at være større end den, som ventede hende med Ulfeldt, vilde hun dog ikke give Prindsen sit Ja, da hun engang havde givet Ulfeldt det.

Besyderligt nok var det Hannibal Sehested, som underrettede Ulfeldt om, at Prinds Albert beilede til hans Forlovede, og Ulfeldt fløi til Kjøbenhavn fra Møen, med hvilken han var bleven forlehnet; men samme Aften, han kom til Staden, var Prindsen allerede bortreist med sin Kurv og Ulfeldt var saaledes Seirherre uden Sværdslag.

Da Kongens ældste Søn, hans valgte Efterfølger, Prinds Christian, i det paafølgende Aar blev formælet med Churfyrsten af Sachsens Datter, Magdalena Sibylla, blev Ulfeldt i den Anledning Ridder af Elephanten. Ved de Høitideligheder, som fandt Sted paa samme Tid, nemlig en Ringrending paa Amagertorv og en Turnering til Hest paa Gammeltorv, valgtes Eleonore,

en blomstrende Ungmø paa 13 til 14 Aar, som den Skjønneste af de tilstedeværende Damer, til at uddele Belønningerne til Seirherrerne.

Ulfeldt havde i længere Tid lidt af en Beenfskade, der under Høitideligheden ved Kronprindsens Formæling forværredes i en høi Grad. Han maatte udstaae de heftigste Smerter og kunde ikke gaae uden ved Hjælp af en Stok.

Det var en bedrøvelig Tilstand for en Brudgom; thi Kongen havde allerede slaaet paa, at han vilde formele Eleonore, naar hun var 15 Aar gammel. Ulfeldt, der fandt det uværdigt med en saadan Skrøbelighed at ægte den skjønnede Kongedatter, reiste nu til Frankrig for at blive helbredet der, da de danske Læger erklærede hans Beenfskade for ulægelig. En jødisk Læge i Paris helbredte ham ogsaa tildeels for hans daarlige Been.

Da han nu vendte tilbage, tænkte Kong Christian paa sin Datters Giftermaal med ham.

Det hedder i den Anledning i en Skrivelse til Rentemesteren, at han skal beordre anskaffet det fornødne Muskattræ og Jbenholt til Eleonores Brudeseng. I 1636 gav Kongen atter i en Skrivelse fra Glückstadt Rentemesteren adskillige Befalinger i Henseende til det forestaaende Bryllups Høitideligholdelse, og den 19de October fandt det Sted med megen Pragt. Kongen gav Brudeparret i Brudegave Godsset Jbstrup, det nuværende Jægersborg.

Der var rigtignok en betydelig Forskjel i Alderen imellem de Nygifte. Ulfeldt var 30 Aar gammel og Eleonore kun 15, men denne Forskjel i Alderen gjorde

intet Skaar i deres gjensidige Kjærlighed. Efter Formælingen reiste Ulfeldt med sin Gemalinde til sit Lehn Møen, hvor de tilbragte Vinteren i den uforstyrrede Nydelse af deres Kjærlighed. Det var maaskee Ulfeldts lykkeligste Dage, thi i sin Hustru besad han en aldeles fuldkommen Qvinde. Det med denne Levnetsbeskrivelse følgende Portrait, der er lithograferet efter et Original-portrait, der tilhører Ulfeldts Efterkommere i Wien, viser Læserne Kongedatteren i en Alder af 25 Aar.

Ulfeldts Forsængelighed fandt sig smigret ved at besidde en Hustru af høi Herkomst, der besad alle en Qvindes Talenter, stor Forstand og Skjønhed. Da hun var Kong Christians kjæreste Datter, havde han Udfigt til at beklæde Landets høieste Poster, som ogsaa blev Tilfældet.

I det paafølgende Aar, 1637, kaldte Kongen sin Svigersøn til Kjøbenhavn, hvor han indsatte ham til Statholder og udnævnte ham tillige til Rigsraad.

Egteparrets huuslige Lyfsalighed led ingen Forstyrrelse, skjøndt begge Egtefællernes nærmeste Paarørende syntes at have det til Hensigt. Eleonores egen yngre Søster Elisabeth fortalte hende saaledes, at Ulfeldt havde flere Elskovsforbindelser, men den ædle unge Qvinde svarede, at hun var velfornøiet med sin Mand, og at en retskaffen Kone ikke bør gaae paa Luur efter sin Mands Handlinger. Paa den anden Side yttrede Ulfeldts Søster Anna, Enke efter en svensk Oberst Kammel, til sin Broder, at Eleonore havde ham mistænkt for at han elskede andre Fruentimmer, og sagde til ham, at han for at hævne sig for den uforfkyldte

Mistanke, ſkulde indlade ſig i Kjærlighedsforbindelſer. Men Ulfeldt fortalte ſin Kone hvad hans Søſter havde fortalt ham, og Eleonore holdt ſig nu fjernt fra denne.

Egteparrets Glæde blev imidlertid forſtyrret ved den unge Kones Upaſſelighed under hendes første Evangerſkab. Hun maatte næſten beſtandig holde Sengen og havde til Læge Otto Sperling, der ſnart blev hendes og Ulfeldts fortroligſte Ven.

Hun nedkom i December med en Søn, Chriſtian, men beſandt ſig efter Nedkomſten meget ſlet i det ene Bryſt, hvilket den blufærdige Qvinde ikke vilde blotte for nogen Chirurg. Sperling maatte anvende megen Overtalelſe, jørend han kunde formaae hende til at viſe ham det. Efter en Kur af fem Uger var Eleonore helbredet.

Ulfeldt vedblev, uagtet den Raade, han ſtod i hos ſin kongelige Svigerfader, og den Indflydſe, han beſad hos ham, at tale til Fordeel for ſin Svigermoder, men Kongen var altfor viſ i ſin Sag. Han var overbeviiſt om, ſom man ſeer af hans eſterladte Breve, at Fru Ellen ikke turde, eſter at der var lyſt Forbandeſe over Meened fra Prædikeſtolen, jværge paa ſin Uvidenhed om Datterens Brøde, og foreslog hende ſpottende, at hun ſkulde ſom i Oldtiden bære et gloende Jern i ſine Hænder paa Thinget.

Kongen tog deſuagtet det ikke ilde op, at Ulfeldt forſvarede ſin Svigermoder, og det var ſaa langt fra, at han miſtede hans Gunſt, at han endog ſendte ham til England, hvor hans Søſterſøn, den jenere ſaa ulykkelige Carl den Førſte, laa i Stridighed med

Parlamentet. Ulfeldt afrejste til England som Ambassadeur med et glimrende Følge, men Henjigten med hans Rejse, at forlige den engelske Konge med sit Folk, lykkedes ham ikke, da Kong Carl var af den Mening, at han behøvede ingen Mægling. Næste Aar rejste Ulfeldt rigtignok igjen som Gesandt til England, da den engelske Konge forlangte sin Morbroders Hjælp mod sit trodsige Folk, men Hovedsiemedet for hans Rejse, at bevæge Kong Carl til at tilbagelevere de for flere Aar siden pantsatte Orken- og Shetlands-Øer, hvilket den snilde Kong Christian troede ved denne Leilighed at opnaae, lykkedes ikke.

I Aaret 1641 jendte Kongen ham som Gesandt til den tydske Keiser Ferdinand, der ophøjede ham til Rigsgreve. Som et yderligere Raadestegn bekræftede Keiseren ikke alene det gamle Familievaaben, en halv rød Ulv sammengroet med en halv rød Orn i hvidt Felt, men forøgede det endog.

Ulfeldts Grevediplom var, som almindelig, skrevet paa Latin, hvilket vakte den videbegjærlige Eleonores Lyst til at lære dette Sprog, hvorfor hun lod sig undervise i det af Sperling; men ogsaa Italiensk lærte hun paa samme Tid af sin Mand, som dertil skal have benyttet Boccacios Decameron.

I det paaafgørende Aar døde Egteparrets førstefødte Søn Christian i sin spæde Alder, til Forældrenes store Sorg. Men de fik Erstatning i en anden Søn, der ligeledes opkaldtes efter Bedstefaderen Christian. Ved tvende af Eleonores Søstre, Tvillingerne Christiane og Hedevig, kom Ulfeldt i Svogerskab med Hannibal Sehested, Eleonore Christiane Ulfeldt.

den Førstes Mand, og med sin Broder Ebbe Ulfeldt, den Andens Mand.

Efterat Christian den Fjerde havde benyttet Ulfeldt endnu engang som Gesandt i England, udnævnte Kongen ham i Foraaret 1643 til den høieste blandt Landets Statsposter, nemlig til Rigshovmester. Han var i denne Post snarere sin Konges Ligemand end hans Underfaat. Den svenske Resident Dureel skriver saaledes om denne Statspost:

„Den Gamle (Christian den Fjerde) har syntes godt om at konstituere ligesom en Vicerex (Vicekong), der altid kan paasee Adelens Rettigheder og Magt; dette er Rigshovmester-Embedet i Danmark. Denne disponerer over Kronens Indkomster, drager Omsorg for Kongens Hoffstat, ligesom ogsaa for Landets Flaade m. m., som om han var Kongens Lieutenant-General. Det gaaer ogsaa almindelig saaledes til, at naar der forefindes nogle Midler, enten ordinaire eller extraordinaire, giver Rigshovmesteren strax Anvisning paa disse, for at ikke nogen Penge skal komme i Kenteriet (Statkammeret), hvor Kongen kunne benytte saadanne Midler til sine Desseiner (Fornødenheder).“

Det var, som vi see, intet lidet Embede Kongen havde forundt ham. Hoffets og Statens Husholdning med Indtægter og Udgifter, Skatterne og Tolden, Flaadens og Hærens Udrustning og Proviantering var i hans Hænder. I ti Aar havde dette vigtige Embede staaet ledig, Kongen havde ikke villet betro det til Noget, men havde selv bestyret det til Rigsraadets store Misfornøielse. Men nu var Christian 66 Aar gammel, hans

Omsorg for hele Riget lod ham ønske at blive befriet fra denne Byrde, og hvem kunde han bedre vælge hertil end sin Svigersøn, som han maatte antage, var denne Post voxen fremfor enhver Anden. At denne unge Mand's Ophvielse fremfor saa mange ældre Adelsmænd til en saa høi og indflydelsesrig Bestilling maatte vække Misundelse i Rigsraadet, er indlysende, dog var der Ingen, som lod sig mærke dermed.

Paa en Reise til Stralsund fødte Eleonore Christine sin tredie Søn, Ludvig, og lærte paa samme Tid Spansk af sin Mand, saa at hun kunde oversætte et lidet Skrift i dette Sprog paa Dansk.

Det viste sig imidlertid snart til Landets store Skade, at Kongen havde gjort et Feilgreb ved at vælge sin Svigersøn til denne vigtige Post. Ulfeldt viste saaledes ikke alene ikke det dybere politiske Blik eller den gennemgribende Virksomhed, der karakteriserer den virkelig store Statsmand, man kunde derimod med god Grund beskylde ham for Forsømmelighed i sine Forretninger og Uopmærksomhed med Hensyn til Statens Stilling i Forhold til fremmede Magter, ligesom han ogsaa i dette indflydelsesrige Embede røbede en ivrig Stræben efter at berige sig, hvilket da ogsaa paa det Bedste lykkedes ham.

Ulfeldt var for en stor Deel Skyld i, at Danmark ikke kunde forsvare sig, da Svenskerne samme Aar overvømmede Holsteen, Sønder- og Nørre-Jylland.

Kongen havde ikke undladt itide at gjøre Rigsraadet opmærksom paa, at naar Sverrig, der laa i Strid med den tydske Keiser, sluttede Fred med denne, kunde det overfalde det værgeløse Danmark.

Men Rigsraadet var, som sædvanligt, blind for Faren; det bad Kongen at see Tiden an istedetfor at tage Forholdsregler til Landets Sikkerhed, og Kongen, hvis Hænder vare bundne, kunde ikke gjennemsjætte hvad han ønskede til Landets Forsvar.

Den danske kloge Resident i Stokholm, Peder Wibe til Gjerdrup, advarede Kongen paa det Alvorligste og bad ham at være forberedt, da den svenske Regjering havde Ræven bag Øret og Dndt i Sinde imod Danmark, men Ulfeldt, hvem Kongen underrettede herom, havde et saa daarligt Statsmandsblik, at han var aldeles blind for den forestaaende Fare. Han lo ad Wibes Advarsler, som han kaldte Hjernespind, opførte sig paa samme Tid uklog og overmodig imod den svenske Gesandt i Kjøbenhavn, og underrettede ham om, at de Danske lo af Everrigs Trudsler og skulde vide at møde dem paa Halvveien.

Kongen, der, som vi see af Ovenstaaende, havde været aarvaagen, lod sig desværre dylse i Spvn af den forblændede Ulfeldt, og vaagnede ikke, jørend Svenskernes Kanontorden vækkede ham.

Den kloge og store svenske Minister Drenstjerna, en anden Griffenfeld, havde længe gravet paa den Grav, hvori Danmark skulde styrtes. Han vidste ret godt, at den danske Konge var aldeles afhængig af sit aristokratiske Rigsraad, der ikke vilde høre tale om Rustninger og Krigsstyr, fordi det frygtede for, at skulle bidrage dertil. Han vidste, at Rigsraadet var mere tilbøielig til at antage, at Kongen selv havde en Ræv bag Øret til dets Fordærvelse og Magts Indskrænkelse, end at Sven-

skerne skulde have det. Ved et Angreb paa det uforberedte Danmark, haabede Sverrig i det Mindste at komme i Besiddelse af en af Provindserne Øst for Sundet.

Den 23de December 1643 rykkede ogsaa Lennart Torstenjon uden Krigserklæring, men paa det svenske Rigsraads Befaling, med tolv tusinde gamle, hærdede, seirvante Soldater ind i Holsteen. Gottorperhertugen, Danmarks argeste Fjende, Hertug Frederik den Tredie, havde forudseet hvad der vilde finde Sted, og havde derfor i god Tid indledet Underhandlinger med Torstenjon. Saasnart Svenskerne havde overfædet Grændsen, aabnede han, som han allerede tidligere havde gjort, sine Fæstninger for ham, skjøndt han ganske nylig havde indgaaet en Union med sin Morbroder Christian den Fjerde. For at faae Tilladelse til at sidde stille, som han vist ikke engang ønskede, betalte han desuden Danmarks Fjende en heel Tønde Guld.

Torstenjon har man givet det Tilnavn „Lynilden“, for den Hurtighed, hvormed han forstod at trænge frem med sine Tropper i et fjendtligt Land. Neppe var derfor tre Maaneder efter hans Indfald i Hertugdømmerne hengaaet, før den svenske Regjering takkede ham, fordi han havde bemægtiget sig hele Holsteen, saa nær som Glückstadt og Krempe, at han havde occuperet Slesvig (hvor imidlertid det stærke Trøiborg forgjæves blev beskudt og beleiret i sine side Marsfenge) og Jylland indtil Skagen, at han ved Kolding havde flaaet det danske Cavalleri, at han havde indtaget Skandsen ved Middelfart Sund og der tvunget nogle tusinde Mand til at strække Gevær, og at han nu havde i Sinde at for-

løge sin Lykke paa Jyen. Men det sidste forpurrede Christian den Fjerde, der nu viste det studsende Europa hvad han var for en Konge.

Først den 27de eller 28de December fik han den første Efterretning om Svenskernes Indfald i Holsteen. Skjøndt han blev høiligen forundret herover, sammenfaldte han dog med sin sædvanlige Nøilighed sit Rigsraad. Det var den gamle Konges Mandighed, urokkelige Mod og kjække Adfærd i dette skjæbnesvangre Dieblik, der reddede Danmark fra Undergang.

Paa Frederiksborg bragte den flygtede Amtmand i Segeberg ham Efterretning om Svenskernes Indfald. Flaaden laa, da det var Vintertid, utaklet i Havnen; skjøndt man havde en heel Hær paa Bapiret, havde man kun nogle faa Compagnier under Vaaben; Fæstningerne vare forfaldne; man havde forglemt Keisertrigen. I Skatkammeret fandtes ingen Penge, og Adelen var som sædvanlig uvillig til at forskaffe saadanne naar det ikke var af de Ufries Sommer.

Man var desuden tvivlsom om det blev Krig eller Fred, thi Torstenson og Drenshjerna gave saadanne Svar, at man skulde troe, at den Førstnævnte, tvunget af Hunger og Nød, blot havde søgt sig et Winterquarteer i Holsteen. Der hengik ogsaa næsten 3 Uger før man fik en Krigserklæring. I den angaves Grunden til Krigen at være Anholdelsen af svenske toldfrie Skibe i Sundet, den Understøttelse Kongen havde givet den svenske Enkedronning ved hendes Flugt fra Sverrig, samt det fjendlige Sind, Danmark havde viist under Fredsmæglingen. Det var Skingrunde, men

Noget maatte der jo angives for at retfærdiggjøre Angrebet i det øvrige Europas Dine.

Christian den Fjerde viste nu sin Uforsagthed i Farens Tid. Han laante Penge, hvor han kunde faae dem, gav sit eget Sølvtpi til Mønten, satte Kjøbenhavn i Forsvarsstand, indskrev Mandskab over hele Riget, hvervede fremmede Krigsfolk, hvor de kunde faaes, og lagde en Flaade i Lillebelt for at hindre Svensken fra at gaae over til Fyen.

Den svenske Historieeskriver Fryxell siger i den Anledning: Danmark var aldeles uforberedt. Hvad der styrkede det var dets uforlignelige Konges Tapperhed og Mod. For at redde sit Fædreland gif han endnu i sin høie Alderdom som en Soldat med i Faren. Ved sine Gjerninger, sine Raad og i Særdeleshed ved sin udmærkede Standhaftighed, var det ham, der reddede saameget af Danmark som det var muligt fra den overhængende Fare."

Det var Svenskernes Plan, at Torstenson skulde gaae over til Fyen for i Forening med Flaaden at indtage alle de danske Øer.

Vi ville ikke her skildre hiin Tids Krigshistorie, men blot omtale den mageløse Virksomhed, som Eleonore Ulfeldts Fader viste ved denne Leilighed.

„Han var,“ erklærede han, „for gammel og sløv til at due i Landkrigen, hvorfor han maatte overlade den til sine Hærførere, men med Flaaden vilde han gaae, for at Esterverdenen kunde see, at han meente det ærligt med sit Fædreland.“

Da han havde udrustet Flaaden i Kjøbenhavn be-

redte han sig til en saa alvorlig Kamp, at han forinden opd den hellige Madvere, indsatte sin ældste Søn som Regent, erklærede Raadet, at i den kommende Stund vilde han seire eller dø; hejsede sin Stander paa „Trefoldigheden“ og seilede trostigt bort i Guds Navn, den 7de Juli 1644.

Bed Middagstid, den 11te Juli, mødte han med sine niogtredive Skibe sexogfyrrethve svenske Skibe paa Kolbergheide. I Kampen mistede han sit ene Die og fik ialt treogthve Saar. Men blødende førte han dog de Danske til Seiren.

„End see vi paa Rosenborg Klædet,
Som kongeligt Blod haver vædet;
Tohundrede Aar ei udsletter
De kostbare purpurne Pletter.“

Hadde Christian den Fjerde kunnet været overalt, saa vilde Danmark have haft Overmagten i Østersøen, men desværre maatte Landet lide ved, at Admiral Peder Balt ved en utilgivelig Skjodesløshed lod en svensk Flaade, der var i Fælden i Kielerbugt, slippe ud. Derved bleve Svenskerne Herre i Østersøen til Kongens store Sorg. Da det paa samme Tid gik uheldigt fra dansk Side med Krigen i Skaane, saa saae den gamle, dybt nedbøiede Konge sig endelig nødsaget, at indlade sig i Fredsforhandlinger med Sverrig. Han havde intet andet Valg at gjøre; Havet var i Fjendens Bold, ligeledes den jydsk Halvø; med Skaane, Halland, Bleking og Bohus var næsten det Samme

Tilfældet. Herjedalen, Bornholm og Femern havde Sjenden ogsaa bemægtiget sig.

Fredsforhandlingerne begyndte i Februar 1645 i Brømsbro, men Fredsbetingelserne vare saa ydmygende, at Kongen ikke vilde underskrive dem, men sagde fortrædelig til Ulfeldt: „Underskriv Du dem, Du har jo lavet dem efter Dit eget Hoved.“ — Han forelagde dem for de sammenkaldte Stænder og spurgte, om de ikke heller vilde fortsætte Krigen end gaae ind paa saa vanærende Fredsbetingelser. Præstestanden og Borgerstanden vare slet ikke uvillige til at prøve Lykken endnu engang, men Adelen og Rigsraadet vare forsagte og bange for at miste deres Eiendomme og de svarede: „at man maatte endelig modtage Freden hvordan saa Gud vilde give den,“ og Christian nødsagedes da til at underskrive Documentet.

Kongen var fortrædelig paa Ulfeldt, som den, der havde forhindret, at Landet ikke var forberedt paa Svensernes Angreb, og som den, der ikke havde formaaet at tilveiebringe en bedre Fred.

Han skal have sendt Papiret med Fredsbetingelserne hen til Ulfeldt med de Ord:

„See, der har Du det, saaledes som Du har lavet det.“

Ulfeldt mærkede ret godt, at Kongen var bleven koldere imod ham og det krænkede den stolte Mand. Han tænkte derfor, at en diplomatisk Sendelse maaskee kunde bringe ham ud af dette trykkende Forhold. Under det Paaskud, at han vilde søge Hjælp for sin gamle Beenfskade i Paris, udbad han sig Tilladelse til

at reise. Med en saadan Reise, meente Ulfeldt, kunde der nu forenes den diplomatiske Artighed, at han paa Kongens Vegne takkede Frankrigs Regentinde og Cardinal Mazarin fordi de havde mæglet ved Brømsebro.

Kongen havde ikke Noget at indvende derimod. Men da Ulfeldt yttrede, at han ved samme Leilighed kunde lægge Veien over Holland, for at see at blive enig med denne Stat om Tolden og maaskee see at slutte et Forbund imellem Danmark og Holland, var dette ikke efter Kongens Hoved. Christian den Fjerde yndede ikke denne Fristat, der havde sluttet sig til Sverrig, og dens voxende Sømagt var en Torn i hans Die.

Da Ulfeldt reiste fik han vel en Slags Instruction, i hvilken Kongen dog ikke havde nogen middelbar Deel, thi man har følgende skriftlige Uttring fra ham til Rigsraadet:

„Den Instruction, som Rigets Hofmesters Ambassade har til Staterne, blev Os gjort uafvidende, saa sandt hjælpe Os Gud i Himmelen. Hofmestereu blev af Os forlovet for sin Sundheds Skyld at drage til Frankerige.“

„Den Tid han talte til mig om hans raadne Been at curere i Frankerige — da blev samme Tid om ingen Republik i al Verden talt; men om Dronningen i Frankerige og om Staten sammesteds.“

Ulfeldt afreiste og kom midt i Juli 1646 med Eleonore samt et stort og prægtigt Følge, baade af adelige ledsagere og af Betjente, til Amsterdam, og nogen Tid derefter til Haag. Hans store Talegaver, hans fine Bæsen og Verdensklogskab lod ham blive vel op-

taget og anseet overalt. Men den ene Maaned gif hen efter den anden, og Ulfeldt opnaaede, foruden Forekommenhed og Complimenter, intet Andet end et Tilbud af 50,000 Rdl., som Godtgjærelse for ubetalte Soldrestancer, hvilket gav Kongen Anledning til at yttre, at de 50,000 Rdl. ikke var værd at gjøre saa meget Bæsen af, fordi Ulfeldt fortærede den største Deel af dem hos Hollænderne.

Var Kongen, som vi see, misfornøiet med sin Gesandt, saa var Hollænderne desto mere tilfredse med ham, hvilket de tilkjendegave ham saavel ved rige Foræringer som paa andre Maader.

Eleonore havde nemlig i Haag født en Søn, til hvis Daab Faderen indbød Generalstaterne som Fædere, og gav ham Navnet Leo Belgius. Regjeringen tillagde Barnet først en aarlig Pension af 1000 Guldgylden, men da Ulfeldt ikke vilde modtage dem, skjænkede den Sønne et Compagni i hollandsk Tjeneste.

Fra Holland reiste Ulfeldt nu med sin Gemalinde til Paris. Her fandt han rigtignok ved Hoffet en ikke mindre smigrende Modtagelse end i Holland, men udrattede dog Intet af Betydenhed. Den listige Cardinal, der var hans Overmand, hvad Politik angik, overøste ham med Complimenter, og Eleonore blev ofte privat modtagen af Dronningen, der omgikkes meget fortrolig med hende, men, da Ulfeldt efter et heelt Mars Fraværelse vendte tilbage til Danmark, tilkjendegav Kong Christian aldeles ikke nogen Fornøielse med de „udmærkede Galanterier“, der vare bleve viste hans Ambassadeur og hans Datter.

Kong Christian, der omtrent paa denne Tid havde den Sorg at miste sin ældste Søn, den udvalgte Thronfølger, hvis tidlige Død var en Følge af hans store Udsvævelser i Drif, viste nu en høi Grad af Kulde og Misfornøielse, da Ulfeldt vendte tilbage, og gav ham i flere Maaneder ingen personlig Audience.

Det var heller ikke alene Ulfeldts uheldige Ambassade, der havde gjort Kongen saa opbragt paa ham; der var mange andre Aarsager, som tilsammen bidroge til den Unnaade, Kongen viste ham; saaledes var Ulfeldt hovmodig, trodsede paa sin Rang og Stand, saavel som den Myndighed, han ved enhver Leilighed tiltog sig, og som gif saa vidt, at han befalede, at man maatte ikke udbetale Kongens Anviisninger, uden at de vare paategnede af ham. Dertil kom det Had, hvormed han og hans Familie forfulgte Bibekke Kruse, Kongens Maitresse.

Imidlertid synes det dog, at Kongen paa sine sidste Dage var bleven noget bedre stemt mod Rigshovmesteren. Rigsraadet forlangte nemlig af Kongen, at han skulde med Hensyn til Europas kritiske Forfatning, slutte et Forbund med Generalstaterne, og da Ulfeldt var den danske Mand, der var meest anseet og yndet af Hollænderne, fik han ved denne Leilighed Anledning til igjen at nærme sig Kongen, og han forstod da at sætte sig paany fast i sin kongelige Svigersfaders Yndest.

At dette var Tilfældet syntes Kongens forandrede Sind imod Kirstine Munk at bevise. Ulfeldt tilligemed hans fire Svogre Hannibal Sehested, Grev Pentz,

Hans Lindenov til Jvernæs og Generalmajor Ebbe Ulfeldt anmodede Rigsraadet om at gaae i Forbøn for Kirstine Munk. Paa dets Begjering tillod Kongen Fru Kirstine at maatte „befries fra hendes Arrest“, og at hun maatte være „ledig og løs paa sine Gaarde og deres underliggende Gods,“ samt „reise til hendes Venner i Jylland, naar hun om noget Nødvendigt med dem haver at tale.“

For at man ikke skal bebreide Kong Christian for Haardhed, maae vi her fortælle Læseren, at Kongen havde gjort den Opdagelse, at hun stod i Correspondance med det svenske Hof, og paa en landsforræderisk Maade berettede det Alt, hvad der foregik ved det danske Hof og hvad Kongen i Fortrolighed eller i et godt Lag yttrede om det svenske Hof. Man seer deraf, at Kongen havde god Grund til at holde hende som det ovenfor hedder i Arrest.

Ogsaa varede det heller ikke længe, førend Kongen, der formodentlig har opdaget en ny forræderisk Brevverling, tilbagefaldte sine Ordre og endog skærpede hendes Fangenskab saaledes, at der sattes Vagt uden for hendes Værelse.

At den blide Eleonore maatte føle sig høist bedrøvet over hendes Moders Skjæbne, er indlysende, hertil kom endnu Ubehageligheder i hendes øvrige Familie.

Hendes ældste Broder, Grev Baldemar Christian, en lærd og dygtig, men letsindig Herre, var bleven forlovet med en Datter af Czaren Michael Feodorovitchi og havde 1644 holdt et pragtfuldt Indtog i Moskau for

at ægte sin Brud. Men da Czaren krævede, forinden dette fandt Sted, at han skulde gaae over til den græsk-catholske Kirke, og han ikke vilde dette, maatte han udholde et strengt Fangenskab, af hvilket først Czarens Død befriede ham.

Denne Eleonores Broder havde været med Ulfeldt paa hans Gesandtsskab til Holland og Frankrig, da der opstod en Uenighed imellem to Adelsmænd af Ulfeldts Følge, en Rankau og en Bülov. Baldemar havde pustet til Striden og opægget Bülov til en Duel med Rankau, hvori denne faldt.

Da Baldemar fortalte sin Søster leende Rankaus Død, sagde Eleonore bedrøvet til ham:

„Rankau er sandelig dræbt af Dig, som har pustet til Trætten, og ikke af Bülov, som har forsvaret sin Ære.“

Baldemar blev vred og yttrede til Ulfeld, at Eleonore havde været forelsket i Bülov. Men Ulfeldt, der bedre kjendte sin Eleonores Kjærlighed til ham, gav ham et drøit Svar og fortalte sin Kone i Broderens Paahør, hvad han havde sagt. Eleonore hørte vel roligt paa denne Broderens Beskyldning, men blev dog fortørnet paa ham med Rette.

Baldemar var ellers en modig Herre, gif senere i svensk Tjeneste og fandt Heltedøden mod Polakkerne ved Lublin.

Paa samme Tid vederfares der Ulfeldt en Krænkelse, da hans og hans Hustrues troe Ven, Doctor Sperling, mistede begge sine kongelige Embeder, som Medicus ved Børnehuset og Botaniker ved Kon-

gens Have. Det hed, at det skete for at bespare, men det paa Ulfeldt altid misundelige og hadefulde Hof-folk, der omgav Kongen, havde skildret Sperling som den, der æggede Ulfeldt til at vise Gjenstridighed imod Kongen. Kort efter fratoges ham ogsaa det ham for-undte Stadsphysikat i Kjøbenhavn.

„Vi ere,“ sagde Ulfeldt til Sperling, „paa eet Fartøi. I maa seile samme Cours som jeg.“

Men da det syntes som vilde Horizonten rigtig op-klares paa Ulfeldts Himmel, begyndte den derimod at mørknes for aldrig mere at opklares.

Christian den Fjerde havde i længere Tid følt sine Kræfter aftage, hans mange Sorger i den senere Tid havde ogsaa bidraget til at svække hans Helbred, og den 2den Marts 1648 følte han sig saa svag, at han lod sig føre fra Fredensborg til Rosenborg i en lukket Bogn. Nogle Dage efter gik han til Sengs og hans Svigersøn Ulfeldt og dennes Gemalinde Eleonore vaagede bestandigt over ham.

Den 9de Marts hensov den store Konge med fuld-kommen Bevidsthed, blidt og roligt, som han havde været taalmodig under sin hele Sygdom.

Fra det samme Dieblit, at Christian den Fjerde udaandede sit sidste Suf, greb Ulfeldt Leiligheden til, deels i Følge sin Embedsmyndighed som Rigshov-mester, deels vel ogsaa ved sin personlige Indflydelse at tilegne sig en Magt og Myndighed, der diebliffelig viste sin Virkning.

Saaledes yttrede han umiddelbart efter Kongens Død den laveste Hævnjerrighed mod Kongens Frille, Bibekke Kruse.

Fra den Tid at Christian den Fjerde ikke mere levede i et ægteskabeligt Liv med Kirstine Munk, havde han taget Bibekke Kruse til sig, hvilket var en Torn i Ulfeldts Dine, og hun var hos ham i 18 Aar lige til hans Dødsdag.

Bibekke Kruse var ikke smuk, men Kongen elskede hende for hendes Hengivenhed for ham. Hendes Selvfab og Pleie var saa uundværlig for den gamle Konge, at der endog paa hans Skib „Trefoldighed“, paa hvilket han 1644 gif i Søen mod de Svenske, efter Kongens Befaling blev indrettet et Kammer til Bibekke ved Siden af Kongens Kahyt.

Bibekke blev piebliffelig efter Kongens Død haanligt udviist af Rosenborg, og skjøndt Cantsleren Sehested havde sendt hende en Kareth til at kjøre bort i, lod Ulfeldt eller som man ogsaa siger Cai Lykke, Karethen bortvise, og satte hende paa en simpel Postvogn med en hvid og rød Hest. Ulfeldt, hans Svoger og Svigerinde forlangte nu Bibekke tiltalt for Bagtalelse mod Kirstine Munk og gjorde Alt for at kunne paa- drage hende en Retsfag. De forlangte, at der maatte fastsættes en vis Dag til Processen mod Bibekke og hendes Anhang — inod dette letfærdige, ugudelige Menneſke, som ved sit forbandede Levnet har forarsaget Herren Spot baade i levende Live og i Graven.“

Kirstine Munks Slægt indsaae, at en saadan Ret-

tergang, naar den blev ført offentlig, vilde kaste en Skygge paa den afdøde Konges Ære og derfor saae den helst „at Rigsraadet vilde lade denne Sag med Bibekke foretage udi Centrum, og lade hende efter ført Proces vederfares hvad Retten medfører. Hvis de imod Formodning,“ yttrede de truende, „skulde heri vorde opholdt, vilde de nødes til at tractere hende paa en værre Maade, end deres Fru Moder saa ofte havde været medfaret.“

Men Raadet var ikke Ulfeldts og Sehesteds Nifkedukke, det afviste alvorligt den Fordring, at forhøre Fru Bibekke i Centrum og behandle hendes Proces summarisk, og Klagerne tilkjendegaves, at de maatte nøies med den Dom, som efter Rettergangens Beskaffenhed vilde falde.

„Uden Forhør,“ tilføiede Rigsraadet, „hende at condemnere, vilde foraarsage ligesaa stor Klage over Rigets Raad, som nu høres over den salig Herre, der lod Fru Kirsten uden Lov og Dom anholde og arrestere.“

Men, forinden nogen Dom blev fældet, døde Bibekke Kruse, otte Uger efter Kongens Død, af Sorg og Græmmelse, og Ulfeldt gav nu den Ordre, at hendes Liig skulde, uden al Liigsfølge, om Natten Klokken 12 den 16de Mai føres nd af Byen paa en Skarnvogn eller Karre og jordes paa Fattigkirkegaarden udenfor Nørreport.

Nu skulde Fru Kirstine Munk have Dpreisning for hendes og Familiens Ære ved en offentlig Erklæring af det nu regjerende Rigsraad, da Riget var uden Konge

og den høieste Myndighed alene i Raadets Hænder. Ved dette haabede man at opnaae hvad man vilde, hvilket man indsaae, vilde vanskeligt eller slet ikke opnaaes under den tilkommende Konge, og fortrinlig magtpaaliggende var det for den ulfeldtske Families Stolthed, baade, hvis det lod sig gjøre, at opreise Kirstine Munk's Ære og at gjøre hendes Børns ægte Fødsel uomtvistelig. Kirstine Munk's Søn, Grev Baldemar Christian og Corfik Ulfeldt begjærede nu allerførst af Rigsraadet, at Sjællands Biskop Jesper Brockmann og de theologiske Professorer Hans Resen og Laurik Brockmann, hvilke de havde stævnet til Herredagen for at lide Dom i Anledning af en for Fru Kirstine eller rettere for hendes Døttre ugunstig Erklæring, de i sin Tid havde afgivet til Kongen, maatte, indtil Dommen faldt, blive suspenderede fra deres Embeder. Dette ublue Forlangende blev, rigtignok med stor Høflighed, men dog med Bestemthed, afviist og Ansøgerne meddeelt det Raad, at de hellere uden Rettergang, ved Forlig og en billig Erklæring af de Tiltalte, vilde faae denne Sag afgjort, hvilket ogsaa skete længere hen paa Aaret.

Nu indkom Fru Kirstine Munk, der var kommen over fra Jylland, hendes Søn, Baldemar Christian, hendes tre Svigersønner Ulfeldt, Sehested og Lindenov med et vidløftigt Klageskrift over de Forfølgelser og den haarde og voldsomme Behandling, som Fru Kirstine i saa mange Aar, „formedelst Løgn og Bagvaskelse af onde og uærlige Folk,“ havde maattet lide, og hvorved hun „uden og inden Riget var bleven

belpiet og vanæret, hendes Børn og Slægt til største Forsmædelse."

De forlangte derfor Lovens Hævn og Straf „for saa grove Besyldninger i ubeviist Sag“; ligesom og gjentog den forrige Begjæring om Theologernes Suspension, og at en vis Dag til Processen mod Wibekke Kruse og hendes Anhang, som vi tidligere have omtalt, maatte berammes.

Raadets Svar herpaa vidnede saavel om Fornuft, Sindighed og Værdighed, som om at det endnu betragtede den ulfeldtske Familie som et mægtigt Parti i Riget, hvilket man fandt Anledning til at omgaaes skaansomt og opmærksomt. Fordringen om at forhøre Fru Wibekke i Genrum, vide vi blev afviist med Alvor. Raadet haabede og begjærede derimod, at Ulfeldt og hans Svoger „nu ikke længer vilde absentere sig fra det,“ for at ikke de offentlige Forretninger og det forestaaende Kongevalg for andre Sagers Skyld skulde hindres. Endelig berørte Raadet ogsaa en ny Memorial, som Statholderen, Hannibal Sehested samme Dag havde indgivet til Raadet (formodentlig om sin Svigermoder) og om hvis mange Punkter det syntes man bedst mulig kunde conferere.

Blandt Rigsraadets Medlemmer fandtes der ikke Mange, som vare Ulfeldts personlige Venner; men hans og hans Families Forhold til den afdøde Konge, Ulfeldts Rigdom og høie Embedspest, hans og Sehesteds Navnkundighed og bekjendte Talenter, bidrog i Forening til at vedligeholde Rigshovmesterens og hans Slægts Anseelse og Indflydelse.

Raadet erkjendte ogsaa den 28de April Kirstine Munks lovlige Egteffab. Hendes Børns ægte Fødsel blev berørt, men Hertug Frederik alene forbeholdt Ret til Thronfølgen.

Raadet udnævnte strax efter Kongens Død et Regentffab, der bestod af Rigshovmesteren, Cantzleren, Marsken og Admiralen, men af disse var Ulfeldt den egentlige Regent.

Som man kan see ovenfor, var det Christian den Fjerdes Søn, Hertug Frederik, man kastede Øinene paa som Landets tilkommende Konge. Danmark var et Valgrige, i hvilket Kongen blev valgt af Stænderne, det vil sige Adelen.

Christian den Fjerdes afdøde Søn, Prinds Christian, var i sin Tid bleven valgt og hylidet som sin Faders Thronfølger, under Navn af Christian den Femte. Derimod var det ikke lykkedes den afdøde Konge at faae sin Søn Hertug Frederik hylidet før sin Død, da Raadet gjorde alt for mange Indvendinger imod Valget, for derved at tiltvinge sig endnu større Rettigheder og Privilegier end det besad. Det var nemlig ingen afgjort Sag, at Hertug Frederik absolut skulde vælges til Konge, Raadet og Adelen kunde uden videre vælge den holsteenske Hertug til Konge; dog var den danske Adels enig om, at vælge Prinds Frederik til Konge, men at indskrænke hans Magt endnu mere end Faderens.

Det Forhold, hvori Ulfeldt stod til den tilkommende Konge, var ikke det bedste. Prinds Frederik havde, saavel medens hans ældre Broder levede, som

efter dennes Død, levet mere fjernet fra sin Fader. Kongens Egteskab med Kirstine Munk, og det Forhold, som heraf opstod med hendes og Kongens Døtre og deres Egtemænd, bidrog end mere til at fjerne ham fra Hoffet, og Prinds Frederik opholdt sig derfor meest i Bremen og Hertugdømmerne.

Efter Faderens Død mærkede Prindsen snart, at hans Valg til Konge laa saa godt som ene i Adelens og i Særdeleshed i Rigsraadets Hænder. I dette havde Ulfeldts Stemme og Indflydelse en betydelig Vægt, og kunde under visse Omstændigheder komme til at gjøre Udslaget.

Da der herskede en vis uvenlig, om ikke fjendtlig Stemning imellem Prindsen og Rigshovmesteren, og et Slags Nag imellem Eleonore Ulfeldt og Prindsens Gemalinde, den herskesyge lyneborgske Prindsesse Sophia Amalia, er det ikke at tvivle paa, at Ulfeldt hellere havde seet en Anden end Prinds Frederik bestige Thronen, men at han skal have arbejdet imod Prindsens Udvælgelse, er en blot Formodning, som dog benyttes af et Modparti, han havde ved det nye Hof, til at vække Had hos den nye Konge imod Ulfeldt.

Denne var altfor klog til at hindre hans Valg, som han maatte indsee han ikke formaade, men at han i Rigsraadet medvirkede betydeligt til at indskrænke den nye Konges Magt ved den Haandfæstning, Kongen maatte underskrive, er baade troeligt og rimeligt ifølge hans herskesyge Charakter. Men til Ulfeldts Forsvar maa vi tilføie, at den hele Adels var i høieste Grad

for en saadan Jndskrænkning af Kongens Magt hvorved deres blev forøget.

Endnu aldrig havde nogen dansk Konge maattet underskrive saa haarde Betingelser, for at bestige Thronen, som Prinds Frederik. Rigsraadet blev ved den næsten uafhængigt af Kongen, „thi herefter,“ hed det, „skal Rigsraadet bestaae af 23 Medlemmer og erstatte de Afgaaende ved et eget Valg af tre Candidater, hvoraf Kongen maa udnævne een.“

Da man, efterat Hertug Frederik var bleven valgt, forelagde han Haandfæstningen, og han havde læst den (skjøndt han vistnok iforveien var bekjendt med den), erklærede han, at han ikke vilde underskrive saa haarde Betingelser.

„Skruer man mig Vilkaarene for høit op, gaaer jeg til Norge!“ erklærede Prindsen. „Norge og Holsteen hører mig til ved Arveret.“

„Saa maa J vedblive at være Hertug,“ svarede Ulfeldt, og nu betænkte Hertugen sig og underskrev Haandfæstningen med kjendelig Uvillie.

At Buen springer, naar den spændes for stift, og at Krukken gaaer saa længe til Blands til den kommer hankeløs hjem, tænkte Udelen eller Ulfeldt ikke paa, da de udstædede denne haarde Haandfæstning.

Den 14de Mai var Kongen bleven valgt, den 17de overgav Corfitz Ulfeldt ham Valgbrevene i et fælles Møde af alle Stænder; og den 18de udstedte han sin foreløbige Haandfæstning.

Endelig foregik Hylldningen den 16de Juli i Kjøbenhavn af alle tre Stænder og nu var det at han

understrev Haandfæstningen. Den 3die December fandt Kroningen Sted i Fruekirke af Biskop Brockmann. Kongen blev fra og til Kirken ledsaget af hele Adelen gjen- nem en paa Amagertorv opreist Gressport. Denne, ved hvilken unge hvidklædte Piger havde hilst Kongen, da han red til sin Kroning, savnedes næste Dag, da Dronningen skulde krones. Skylden tillagdes Ulfeldt, der ikke vilde have, at Dronningen skulde nyde den Gæde, at ride igjennem den, og dette Bud glemte hun, den hævnjerrige Fyrstinde, ham aldrig.

Den unge Konge og hans Dronning kjendte altfor godt Ulfeldts Sindelag, til at de skulde være uvidende om, at Ulfeldt, hans Svoger og hans Parti havde bidraget deres gode Deel til Haandfæstningens Strængthed.

Ved Kroningsgildet var den ellers maadeholdende Konge kommen ved den nydte Viin i en stærkere Sindsbevægelse end sædvanlig, han maatte give sin krænkede Følelse Luft og da han stødte sammen med Ulfeldt paa et affides Sted sagde han til ham:

„Corstik! J har idag bundet mine Hænder; hvo veed, hvem der kan binde Eders igjen!“

Ulfeldt var som en Hofmand og en Verdensmand ikke forlegen for Svar paa denne bidende Tiltale.

„Har man bundet Eders Majestæts Hænder for haardt,“ sagde han, „saa findes der vel Raad til at løse dem igjen.“

Det var formodentlig Ulfeldts Mening med denne Uttring, at naar Kongen vilde det, saa var han Manden, der formaaede det. Men Frederik den Tredie taug

til dette Svar, og Ulfeldt, som vistnok nu allerede indsaae det Forhold, han for Fremtiden vilde komme til at staae i til den bundne Konge, fandt det ikke raadeligt at oppebie mere end een Tiltale af den Art, men søgte Leilighed til at komme bort fra Tasselet, da Kongen igjen havde sat sig.

Af ovenstaaende Fortælling faae vi et Begreb om, paa hvilken Fod Kongen og Rigshovmesteren kom til at staae til hinanden, fra det Dieblif af at Frederik den Tredie modtog Kronen af Rigsraadets og Ulfeldts Hænder, berøvet næsten enhver af de Souverainitets-Juveler, den havde tilbage.

Det syntes imidlertid som om Forholdet imellem den nye Konge og Rigshovmesteren efterhaanden udjevnedes. Han beholdt sin Stilling i Staten og sine Embeder og overdroges af Frederik den Tredie at gaae i Februar 1649 som Gesandt til Hollaud, hvor han sluttede en Alliancetractat med Holland, der kom Danmark senere meget til Nytte, og sluttede tillige den 19de October den saakaldte Redemptionstractat, hvorefter Hollænderne skulde klarere Drefundstolden med halvanden Tønde Guld aarlig og dets Skibe saaledes være frikjøbte for Standsning og Gjennemsyn i Helsingør.

I Holland skal Ulfeldt have omtalt sin personlige Magt og Indflydelse i Danmark paa en pralende og hovmodig Maade, og tillige tilkjendegivet et saafjendst Sindelag imod Frederik den Tredie, at det vakte Dymærksomhed og Forundring hos Generalstaterne. Dette berettede man Kongen senere, da Ulfeldt

var flygtet fra Kjøbenhavn, og det har vel ogsaa havt sin Indflydelse paa Kongens senere Adfærd imod ham.

Ulfeldt havde troet, da Finantsnøden var stor i Danmark, at man skulde have været tilfreds med den Tractat, han havde sluttet, da Hollænderne strax gjorde et Forskud paa 200,000 Rdl., men fandt sig meget skuffet. Thi ikke alene Kongen og Rigsraadet, men ogsaa det svenske Hof og selv Hollænderne vare misfornøiede med den og den saakaldte Redemptionstractat blev ophævet.

Hans Anseelse saavel ved Hoffet som i Rigsraadet var sunken betydelig i de ti Maaneder, han havde været fraværende. Flere af de ham ifølge hans høie Embedsstilling givne Befalinger vare blevne tilbagekaldte, som det syntes, ikke uden Kongens Samtykke, ligeledes var der bleven foretaget adskillige Indskrænkninger i Rigs-hovmesterens Embedsmyndighed.

Bed Hoffet modtoges han med Kulde, den stolte Mand følte sig krænket, og denne hans Stolthed samt hans Tillid til sine Kundskaaber, sin Rigdom, sit Parti og den Frygt, man nærede for hans personlige Magt og Indflydelse, gjorde ham trodsig. Han holdt sig under Paaskud af Svagelighed i lang Tid borte fra Rigsraadet, hvorved han naturligtviis gjorde sig selv meest Skade, da man saae at han kunde undværes.

Men det var ikke alene krænket Stolthed og Uergjerrighed, men Familie-Hovmod, der bevægede Ulfeldt til denne for ham selv saa skadelige Adfærd: at sætte Trods istedetfor klog og beregnet Estergivenhed imod den nye Magt og Regjering.

Frederik den Tredie vilde nemlig ikke erkjende Eleonore Christines, hendes Søstres eller hendes Moders Titel af: „Grevinde til Slesvig-Holsteen“, og det negtedes Grevinde Ulfeldt og hendes Søstre, at kjøre lige ind paa Slottet i Kjøbenhavn eller i den Slotsgaard, hvor den kongelige Familie steg af.

Denne Krænkelſe kom rimeligviis fra Dronning Sophia Amalie. Hun havde ved Kroningshøitidelighederne henrevet alle ved sin Skjønhed og blomſtrende Ungdom (20 Aar). I hendes hele Væſen og Fremtræden var der noget indtagende, yndigt og majestætiff. Naar hun viſte ſig offentlig, hilſte hun venligt og mildt. Mandrig var hun og beſad mange Talenter. Hun anſaae formodentlig Eleonore Ulfeldt for en Medbeilerinde til Folkets Gunſt, thi ſkjøndt hun alt var tredive Aar gammel, var hun endnu ſmuk og ſtod langtſra tilbage ja overgik endog Dronningen i Mand og udmærket Dannelſe.

En Begivenhed ſkal iſær have forøget Dronningens Had til Eleonore. Der boede dengang i Lyngby i Sjælland en Guldsmed ved Navn Caſpar, hvem man for hans Kunſtfærdighed kaldte „Kunſt-Caſpar“. Hos ham var den Krone beſtilt, ſom Dronningen ſkulde bære til ſin Kroning. Eleonore havde hørt dette omtale, og en Dag, da hun kjørte igjennem Lyngby, lod hun ſin Vogn holde udenfor Caſpars Huus, hvori hun indtraadte og forlangte at ſee Dronningens Krone. Da hun havde betragtet den, ſatte hun den paa ſit Hoved, for at ſee hvorledes den klædte hende, men ved Uforſigtighed gled den af hendes Hoved, faldt paa Gulvet

og blev beskadiget, da en stor Edelsteen, der var indfattet i den, gik istykker.

At Eleonore ikke har gjort dette med Forsæt, er indlysende med Hensyn til hendes Charakter, men da denne Begivenhed kom for Dronningens Øre, og Eleonores Fjender har vel nok udbasunet den, saa opstod der hos hende den Mistanke, at det var skeet med Forsæt og hun fattede et heftigt Nag til Eleonore.

Ulfeldt var, som det hedder, „med sin Frue og sine Jomfruer inviteret af Hans kongelige Majestæt til kongeligt Barsel“, men den stolte Mand og hans Kone mødte ikke, for at undgaae den Krænkelse, at maatte holde med deres Vogn udenfor det kongelige Slot.

Forundret over, at Ulfeldt aldrig mere indfandt sig ved Hove, sendte Kongen sin Kammer skriver Christopher Gabel til ham og lod ham spørge om Aarsagen.

Paa dette Spørgsmaal fjorte Ulfeldt usfortøvet til Slottet og fremstillede sig for Kongen. Efterat han først havde undskyldt sin Udeblivelse med en smertefuld Hævelse ved det venstre Øre, beklagede han sig over, at der i hans Fraværelse var skeet Allehaande, som hindrede ham i Udøvelsen af hans Rigshovmesterebedes Funktioner. Han spurgte Kongen om det skulde blive ved det der nu var anordnet eller ved de forrige Bestemmelser, for at han kunde rette sig derefter, hvorpaa Kongen ikke gav ham noget fyldestgjørende Svar. Han tilspiede derfor, at naar man ikke lod Alt blive ved det Gamle, saa han sig ikke istand til at befatte sig med Noget, der angik Kongens Dco-

nomi, og beklagede sig over, at man havde tilspiet ham en saa stor Beskjæmmelse, som han troede ikke at have fortjent.

Bed Ulfeldts Uklogskab saaledes med Gæt at trække sig tilbage fra Hoffet, tabte hans Indflydelse sig betydeligt blandt hans Jevnbyrdige. Dog blev han endnu behandlet med sfaansom Forsigtighed, da man frygtede hans intrigante Charakter og hans store Parti i Landet. Da indtraf en Begivenhed, der gav hans politiske Anseelse et dødeligt Stød.

Kongen gav ham Tid til at betænke sig, og hans Venner, selv Eleonore, hvem han ellers laante Øre, raadede ham fra at unddrage sig Statsanliggenderne og gjorde ham opmærksom paa, at han vilde blive endnu mere afhængig, naar han manglede offentlig Myndighed eller naar han ikke beklædte et offentligt Embede. Men forgjæves.

Den stolte Ulfeldt følte sig fornærmet; han var vant til at herske og blive adlydt og besad Midler nok til at leve uden Embede.

I de 11 Aar, hvori han havde forestaaet Rigshovmesterembedet, havde han samlet sig en umaadelig Rigdom, der menes henved en Million, hvilket ikke var en ringe Capital paa en Tid, da Penge havde en 2 til 3 Gange høiere Værdi end i vore Dage, og da den hele danske Statsindtægt aarligt neppe udgjorde en halv Million Rigsdaler, tillige besad han mange Godser.

Men denne hans Rigdom gav Anledning til den Mistanke, at han ikke paa lovlig Maade var kommen i Besiddelse af saa anseelige Midler. En Ordre befalede

Rentemesteren tilligemed Renteskriveren at underkaste hans Bestyrelse af Finantserne en nøiagtig Undersøgelse. Da Ulfeldt havde meget med Toldsager og Toldkjendelser at gjøre, alle Leverancer til Flaaden, Armeen og Hoffet gif igjennem hans Hænder, saa var der megen Grund til, at have ham mistænkt for Underfløb.

Ulfeldt besværede sig ogsaa herover i en Skrivelse til Kongen, uden at erholde noget Svar derpaa, derimod forlangte Kongen at vide, om han havde betænkt sig og hvad hans Beslutning var.

Endnu samme Dag besvarede den trodsige Ulfeldt Kongens Forespørgsel med den Ytring, at han fremtidig under saadanne Omstændigheder ikke kunde befatte sig med de førømtalte Anliggender, hvis der skulde udrettes Noget til Kongens og Rigernes Bedste.

Men endnu inden den Commission, der var indsat til at undersøge hans Finantsbestyrelse, havde begyndt sine Forretninger, indtraadte der Begivenheder, som havde til Følge alle de Ulykker, der senere rammede Ulfeldt samt hans Hustru.

Hvad vi hidtil have fortalt, har egentlig blot været Indledningen til disse Begivenheder, som udgjøre et vigtigt Afsnit eller rettere sagt Vendepunktet i Ulfeldts og hans Hustrus Liv.

I Kjøbenhavn opholdt der sig paa den Tid en ung, smuk Enke, Dina, hvis Familienavn var Winhowers, men som almindelig blev kaldt Dina Skomagers eller

David Skomagers, fordi hendes Mand havde været Skomager.

Medens hun var gift havde hun levet i Lybek, men efter sin Mands Død var hun kommen til Kjøbenhavn, hvor hun opholdt sig hos sin Moder. Skjøndt hun var af simpel Stand, besad hun dog gode Talegaver og havde vidst at forskaffe sig Udgang til adskillige fornemme Huse, hvor hun fortalte Dagens Nyheder og førte al Slags Sladder.

Da hun tillige var løsagtig havde hun gjort et meget nøie Bekjendtskab med Oberst og Geheimeraad Georg Walter, der var meget yndet ved Hoffet, fordi han havde i Aaret 1645 forsvaret Rendsborg med stor Tapperhed og Udholdenhed mod Svenskerne, for hvilken Daad han ogsaa efter Krigen var bleven adlet og udnævnt til Oberst og under Kong Frederik den Tredie til Geheimeraad. Han havde ofte Privataudients hos Dronningen, og havde endog den Naade, offentlig engang at kjøre hende i en Kane, som han havde foræret hende.

I de sidste Dage af December 1650 begjærte Walter at tale med Kongen, og nu berettede han ham, at den ovennævnte Dina havde fortalt ham, at Rigshovmesteren havde i Sinde at give ham (Kongen) Gift i det Bæger, hvoraf han daglig pleiede at drikke. Han fortalte endvidere, at Dina havde tilstaaet ham (Obersten), at hun stod i et utilladeligt Forhold til Ulfeldt, og at hun for omtrent 6 Uger siden havde ligget i hans Seng, da hans Kone pludselig kom ind. Hun havde sat sig paa Sengen og sagt til Rigshovmesteren:

„Her have vi det, hvorom vi talte igaar!“

Herpaa havde Ulfeldt svaret:

„Jeg frygter for, at det er for stærkt og vil gjøre for hurtig Virkning.“

„Nei,“ havde Eleonore svaret med en sagte Stemme, „han vil gaa bort som i en Dvale.“

For at skjule Dina for sin Kone, havde Ulfeldt medens hun talte holdt Lagenet og sin venstre Haand over Dinas Hoved.

Andet kunde Walter ikke fortælle om denne Begivenhed.

Nu befalede Kongen Obersten at føre Dina op paa Slottet, for at hun kunde give en nøiere Forklaring om denne, skjøndt usandsynlige, saa dog ikke uvigtige Sag.

Da Dina nu kom paa Slottet, gjentog hun i Cantsleren Sehesteds og Statholderen Gersdorfs Paahør, hvad Walter havde berettet Kongen, men tilspiede, at Ulfeldt, da Fruken (Eleonore*) var gaaet ud, havde bedet hende, ikke at tale om, hvad hun havde hørt, thi hvad der var talt, var blot Spøg. Dina havde da svoret, at hun vilde tie, men da det hun havde hørt truede Kongens Liv, havde hun brudt sin Eed.

Man skal nu have forestillet Dina, at hun udsatte sig for en stor Fare, naar hun ikke kunde bevise sit Udsagn, men hun svarede dristigt, at hun vidste nok, at Sagen kunde blive farlig for hende, men naar man vilde forunde hende Tid, saa skulde hun nok skaffe mere Oplysning om det hun havde fortalt.

Paa Spørgsmaalet, hvorledes hun vilde bære sig

*) Eleonore Ulfeldt benævntes altid Fruken, uanset hun var gift.

ad i den Henseende, svarede hun, at hun meente, at Ulfeldt selv skulde give hende den Dplysning, som hun attraaede.

Nu berettede da Oberst Walthers, at Dina havde sagt til ham, at hun havde lagt Mærke til, hvor Giften blev gjemt, nemlig i et Skab ved Hovedgjærdet af Sengen, og at der laa en Skrivelse af Doctor Sperling om den ved Siden af den; hun meente, at kunne bemægtige sig Giften og dette Skrift til Beviis paa, at hvad hun havde fortalt, var Sandhed. I dette Dilemma vilde hun see at liste Skabsnøglen til sig.

Hun fremviste ogsaa senere en Nøgle, som hun foregav hørte til Ulfeldts Huus, og forklarede, at hun havde taget et Aftryk af den i Borg, for at kunne lægge den paa sit Sted igjen, for at man ikke skulde savne den. Tillige yttrede hun, at hun var svanger ved Rigs-hovmesteren, at denne havde givet hende et skriftligt Løfte om at forsørge hende og hendes Barn, hvilket Papir hun havde givet Magister Hennings til tydsk Kirke i Forvaring. Ulfeldt havde ogsaa lovet hende, at han vilde gifte hende med en af sine Ridfogder, og havde foræret hende Guldfjæder, Armbaand og flere andre Ting, hvoraf hun fremviste en Deel.

Endelig fortalte hun om forskjellige af Husets Localiteter og forsikkrede, at hvis Kongen vilde sende Rogen hen i Rigs-hovmesterens Huus, vilde hun paavise Giften eller ogsaa miste sit Liv, hvis den ikke fandtes.

Efter at Dina havde gjort denne Forklaring, der rigtignok syntes heel utrolig, blev man enig om, at lade Sagen beroe for det Første, indtil man havde seet, om

hun formaaede at tilveiebringe noget Beviis for de Beskyldninger, hun gjorde saavel mod Ulfeldt som hans Gemalinde.

Ulfeldts Gaard laa paa det nuværende Graabrødretorv, for nogle Aar tilbage benævnet Ulfeldts Plads paa Grund af den der staaende Stamstøtte, hvilket Navn den ombyttede med Graabrødretorv da Støtten nedtoges i Aaret 1841 af Christian den Ottende efter at den havde kneiset der i syv Kongers Levetid.

Ulfeldt havde udvidet sin Eiendom med en heel ny Bygning ud til Skindergaden, saaledes, at den efter Udvidelsen, maa have strakt sig fra denne Gade indtil Løvstræde, da den sædvanlig benævntes „Rigshovmesterens Gaard ved Løvstrædet.“

Det er imidlertid ikke usandsynligt, at denne Gade tidligere har strakt sig længere ud paa det nærværende Torvs Grund, og at Forandringen er foregaaet da begge Ulfeldts Gaarde 1663 bleve nedrevne og tilligemed Haven udlagt til det nærværende Torv.

Gaardens Længde paa den sydpstre Side ud imod Løvstræde skal have været $117\frac{1}{2}$ Alen og dens Brede 92. Den var ikke regelmæssig bygget, da den angives at have havt syv Sider.

Skjøndt Ulfeldt var den rigeste og mægtigste Mand i Danmark, synes hans Gaard dog kun at have bestaaet af een Etage, hvori der, uagtet Bygningernes vidtløftige Omfang eller Størrelse, ikke synes at have været et eneste Pragt- eller Selskabsværelse, og heller

ikke nogen Leilighed, der passede til Gjæsteværelse eller til Beboelse for hans tilvorede Sønner. Det er imidlertid vist, at den har ikke staaet tilbage for andre adelige Huse i Kjøbenhavn paa hiin Tid.

De vigtigste Værelser i denne store Gaard vare: Fruerstuen, tapetseret med forgyldt Læder; Ulfeldts eget Kammer med Sengekammeret (Sovekammeret); Grevindens Kammer; Galleriet; Ulfeldts Kammer ud til Skindergade; Musikammeret, omtrent 24 mindre Værelser, meest benævnte Kammerer, formodentlig til Børnene, Tjenestetyendet og andet Brug.

Om Aftenen den 6te eller 7de Marts 1651 gif Dina Winhowers til Ulfeldts Gaard og forlangte Rigshovmesteren eller hans Frue i Tale.

Hun blev indført i Grevindens Værelse og nærmede sig hende med en trofskyldig Mine.

Hun vilde tillade sig, sagde hun, at betro Frøkenen Noget, der var af Vigtighed for hende og hendes Gemal, naar hun vilde give det Løfte, ikke at røbe hende.

Herpaa svarede Eleonore, at hun kjendte hende ikke, og vidste ikke hvem hun talte med.

Hun forklarede nu, at hendes Navn var Dina, at hun var Enke og var i Huset hos sin Moder. At hun havde seet Leilighed til at opdage Noget, som var farligt for Frøkenen og hendes Gemal, og at hun vilde aabnbare hende det, naar hun vilde love hende, ikke at røbe hende.

Eleonore betragtede nu Dina næiere og fandt hende vel smuk; men bemærkede ogsaa paa samme Tid, at der laa Noget i hendes hele Væsen, der var frastødende

og ikke vækkede nogen Tillid. Hun svarede derfor Dina kort paa hendes Anmodning med et „Jo.“

Nu spurgte Dina, om ikke Heriskabet havde en Tjener, der hed Langemack? hvortil Eleonore svarede: „Jo.“

For denne Tjener advarede da Dina, at han var ikke tro, men fortalte Alt, hvad der skete i Huset og taltes ved Bordet.

Eleonore sagde nu: „min kjære Kone, for mig maa gjerne Alt hvad han hører i Huset gives i Trykken. Naar han blot taler Sandhed,“ tilspiede hun, „maa han gjerne sige Alt, hvad han veed.“

Eleonore tilkjendegav nu ved en Bevægelse, at deres Samtale var endt, men da bad Dina hende at vente lidt, da hun havde endnu et Ord at sige hende, og spurgte nu, om ikke denne Langemack havde Nøglen til Bagporten?

Herpaa svarede Eleonore atter kort: „Jo.“

Dina spurgte nu om der ikke var en Bagport, som gik til Galleriet.

„Jo,“ var Eleonores Svar, „der er en Bagport ved den nye Bygning og ved den er der et Galleri.“

Om Langemack havde Nøglen til den Port? vedblev Dina at spørge.

„Det troer jeg ikke,“ svarede Eleonore.

„Jo vist har han den og flere til,“ afbrød Dina hende, „thi han har lovet at tage Aftryk af dem i Vor.“

„Og hvortil skulde disse Nøgler da bruges?“ spurgte Eleonore atter.

Det vilde hun sige Eleonore en anden Gang, svarede hun, men nu vilde hun aabenbare hende Ting,

som hun skulde takke hende for, saa længe hun levede. For at hun ikke skulde troe, vedblev hun, at hun foer med Usandhed, saa vilde hun beskrive Rigshovmesterens eget Kammer, skjøndt hun aldrig havde seet det. Og nu fortalte hun, at det var betrukket med forgyldt Læder og stødte op til Sengekammeret, at der fandtes i det tre Stole, den ene høiere end den anden, og at der stod paa venstre Side i Værelset et Bogskab, paa hvilket der laa en gammel Bog, som kun Rigshovmesteren og den, som havde givet ham den, kjendte. Den var indbunden i Læderbind med Grevens Vaaben. Denne Bog, fortalte Dina, skal Tjeneren bringe til Nogen, som agter at ombringe Eders Huusbond, til Tegn, at han er dem troe, og forat de skulle vide den rette Tid til at iværksætte deres onde Forehavende.

Nu blev Eleonore bestyrtet, da Talen var om hendes Huusbonds Liv, og da Dina bemærkede det, tilspøiede hun, at nu kunde hun see, om hun havde det af sig selv, thi hun havde aldrig seet Værelset.

Eleonore ønskede nu at afbryde Samtalen, og sagde til Dina, hvis hun havde noget videre at tale med hende om, kunde hun komme igjen en anden Gang.

Hermed var Dina tilfreds, og fortalte Eleonore, at Magister Hennings kjendte hende godt, at han var hendes Skriftefader; til ham vilde hun gaa og underrette ham om, hvad man fremdeles havde i Sinde imod Frøken Eleonores Huus; thi man kunde let fatte Mistanke, hvis man saae hende gaa ofte ind i Ulfeldts Gaard.

Eleonore, der ikke vidste hvad hun skulde tænke om

alt det Dina fortalte hende, var enig med hende deri og Dina fjernede sig.

Men endnu samme Aften gik hun til Magister Hennings, der var Ulfeldts og Eleonores Skriftefader, kom ofte i deres Huus og var dem meget hengiven.

Hun fortalte nu Magisteren omtrent det Samme, som ovenfor er fortalt. Hun gjentog, at Langemad havde paataget sig, at skaffe visse Personer Nøglen til Rigshovmesterens Bagport, for at de, der agtede at overfalde Ulfeldt og hans Frue, kunde hurtigt og hemmeligt komme igjennem et Galleri ind i deres Sovestue og dræbe dem.

Magister Hennings skal have sagt:

„See Eder for, Dina! Hvad I taler og foretager Eder. Viid, det er høitstaaende Folk, som ikke lade det blive derved. Vogt Eder for Løgn og Falskhed, og betænk vel, hvad I siger!“

Dina forsikrede nu at hun turde sværge paa, at det var Sandhed, og tilføiede: „Oberst. Walthers har selv sagt mig det,“ og uden at indlade sig i nogen videre Samtale forlod hun Magisteren.

Men Aftenen efter opsogte hun ham etsteds, hvor han var i Selskab, og bad ham, da hun fik ham i Tale, at undskylde hende, men hun maatte anmode ham om endnu samme Aften at advare Hofmesteren, thi man agtede at begaae den omtalte Gjerning.

Magisteren ilede ogsaa endnu samme Aften til Ulfeldt og underrettede ham om Dinas Uttringer.

Det er let at indsee, at Dinas Underretning om den Fare, der truede den ulfeldtske Familie, maatte sætte Ulfeldt og hans Hustru i stor Bestyrtelse. Ulfeldt var, uagtet sin store Statskløgt, svag og uden Snildhed, hvor det kom an paa at styre Lykkens Fartvei i Modgang; det eneste kraftige Element i hans Charakter var Stoltheden; men denne gif ofte paa vigtige Punkter i hans Liv, over til et reent forblindet Hovmod, og slog undertiden i afgjørende Dieblif, til hans Uheld, om til en frygtagtig Feighed. Hans Magt og Rigdom havde altfor mange urene og mistænkelige Kilder, til at holde ham opreist, naar Farer truede.

Ulfeldts Skræk og Uro var derfor stor. Han lod Langemack kalde og forlangte de ham anbetroede Røglere, men af disse savnedes der tre, blandt hvilke den til Bagporten. Herved var Dinas Beretning bekræftet, og han befrygtede Alt.

Langemack kunde ingen Forklaring give, hvor Røglerne vare blevne af, og for ikke at have en Forræder i sit Huus, jog Ulfeldt ham bort efter nogen Tids Forløb. Denne Tjener maa formodentlig have staaet i hines Sold, hvilke gjerne vilde Ulfeldts Ulykke.

Nogle Dage efter indfandt Dina sig igjen og indførtes usfortøvet til Eleonore.

Denne opfordrede hende nu til at sige, hvad det var for en Fare, der truede hende og hendes Mand.

Dina sagde nu reentud, som hun allerede havde sagt til Magister Hennings, at man vilde myrde baade hende og hendes Huusbond, og at Oberst Walthers havde sagt hende det.

Mere fik Eleonora ikke at vide denne Gang, men Dina kom nu ofte og fortalte snart, at Langemack havde Ordre at stjæle nogle Breve, snart, at man vilde myrde hende og hendes Huusbond; ja endog deres Børn.

Eleonore spurgte nu, hvem det var der vilde myrde dem.

„Oberst Walthers og nogle andre høje Herrer,“ svarede Dina.

„Det vilde blive et forvovent Foretagende af Obersten,“ meente Eleonore.

„Det havde hun sagt ham,“ sagde Dina, „og bedet ham at tage sig vel iagt, for ikke at stødes i Ulykke; men han havde svaret hende, at det var nok muligt, at Andre vilde have ham i Epidisen; men de skulde nok faae Lov til selv at gaae med, thi hvis de troede at lade ham i Stikken, saa bedroge de sig meget, thi han var en let Finke og skulde nok slippe fra den Sag.“

Denne Beretning kunde naturligtviis ikke berolige Ulfeldt og hans Eleonore, og deres Uro forøgedes, da Magister Hennings ogsaa kom til dem med den Tidende, at Dina havde bedet ham underrette Rigshovmesteren, at inden 3 Dage vilde 3 Personer dræbe ham.

Dagen efter sagde hun rigtignok igjen til Magisteren, at man vel havde i Sinde at dræbe Ulfeldt og hans Husfru, men at man nu havde besluttet at iværksætte dette paa en anden Maade, som hun nok skulde underrette ham om.

Midt under disse Begivenheder fødte Dina den 22de Marts et Barn.

Hun havde bestandig nævnet og nævnede endnu for sin Moder Oberst Walthers som Barnets Fader, hvorfor ogsaa Moderen, da hun formedelst Barnets Svaghed selv døbte det, opkaldte Barnet efter Oberstens Moder Abilgael.

Dagen efter Barnets Fødsel var ogsaa Walthers kommen til hende og havde erklæret, at han vilde sørge for Barnet.

Saa snart Dina var kommen op af Barselsengen, var hendes første Gang til Ulfeldts Huus, hvor hun vedblev med sine Fortællinger. Hun henvendte sig ogsaa til Præsten Hennings og bad ham at udvirke hos Overhovmesteren, at han vilde give hende en skriftlig Tilstaaelse, at han vilde belønne hende, naar hun beviste det af hende omtalte Anslag mod ham og hans Gemalinde, for at hun, naar hun røbede Gjerningsmændene og blev forfulgt af dem, kunde have Livets Ophold, hvorimod hun lovede at navngive disse og naar de vilde udføre deres Boldsgjerning.

Ulfeldt gav derpaa Dina følgende skriftlige Forsikkring:

„Efter at Dina har lovet, at aabenbare Frøken „Eleonore et Forræderi imod vort Huus og vore Ærker, der, som hun beretter, skal være meget farligt, „lover jeg hende herved, at jeg, naar hun aabenbarer „Noget desangaaende og det befindes at være Sandhed, hun siger, vil belønne hende derfor saaledes, at „hun skal takke os, saalænge hun lever.“

Paa samme Tid, som Dina saaledes ængstede Ulfeldts Huus, fortalte Walthers ved Hoffet, at hun havde lovet, saasnart hun kom op af sin Barselseng,

at ville bemægtige sig Giften og Skriftet, der var viflet om Flasken, samt at hun i Ulfeldts Huus havde hørt, at denne havde befalet Byfogden ingen Underfølgelse at anstille i Henseende til hende og Barnet.

At Ulfeldt for Alvor troede paa, at et Mordanslag imod ham var igjære, ville vi overtydes om ved at læse nedenstaaende Skildringer af de Mordansialter, han gjorde mod de formodede Angreb.

Dina havde nemlig underrettet Eleonore om at deres Fjender nu agtede snart at udføre deres Planer. Deres Angreb vilde finde Sted ved Nattetid, da Gjerningsmændene: „Djævole med Ræverumper“, ville krybe over Havemuren.

Ulfeldt var saa overbeviist om dette Udsagns Rigtighed, at han tog sine Forholdsregler for at betrygge sig og Sine mod det formodede Angreb.

Fra Begyndelsen af April lod han sine Folk holde Vagt hver Nat, lod lægge Fodangler ved Havemuren, og underrettede sine Folk om, at han frygtede for Indbrud af Tyve. Han selv og Sperling vaagede hver Nat paa en Sal til Haven, og havde tolv ladte Geværer ved deres Side.

I denne Mand og Legeme udmattende Uengstelighed og Uro tilbragte Ulfeldt 14 Nætter, da kunde han ikke længer udholde denne Tilstand.

Han anmodede derfor sin Broder Flemming Ulfeldt og sin Fætter Bjørn Ulfeldt at forelægge Rigets Cancellers følgende Skrivelse.

„I den yderste Nød, imod min Villie og mine Tanker, seer jeg mig nødsaget til, ved min kjære Broder

og Fætter, Flemming Ulfeldt af Ørebygaard saavel som Herr Bjørn Ulfeldt af Møllerød, at begjære af Cantzleren Christian Thomesen, at han paa mine Begne underdanigst vil anholde hos Hans kongelige Majestæt, min allernaadigste Konge og Herre, at jeg maa blive taget i og under Hans Majestæts Beskjermelse, da det forskjellige Gange er bleven mig berettet, at onde Mennesker have i Sinde at skade min Kone og mine Børn, da de agte at overfalde mig og Mine i mit Huus, for at udføre deres onde Forehavende, og er allerede 4 Uger henrundne, siden jeg er bleven advaret for dette deres onde Forehavende."

"Jeg kan rigtignok ikke beskjylde Nogen med Visshed, men man formener, at Oberst Walthers har nogen Kundskab derom, hvis han ellers vil aabenbare, hvad han veed derom."

"Jeg har tidligere ikke villet gjort nogen Besværing herover, hverken til den Ene eller til den Anden, i det Haab, at de vilde aflade fra deres onde Forsæt, men da jeg har erfaret, at de continuere deri, og agte paa det hurtigste at udføre det, saa seer jeg mig nødsaget til, at foredrage dette for min allernaadigste Konge og Herre, i det underdanige og visse Haab, at Hans Majestæt, som Landsfader og Beskytter af dem, der bo under hans Varetægt, ogsaa vil tage min ringe Person i sin naadige Beskyttelse, og som en retfærdig Dømmer, ved sin høie Autoritet, lade undersøge de ufor- svarlige Actioner, man har ivært imod mig, thi da vil vist den rigtige Grund og Sandhed komme for Dagens Lys."

Saa snart Kongen var bleven underrettet om Ulfeldts Andragende, befalede han, paa Grund af Fleming Ulfeldts og Bjørn Ulfeldts Forsikkring, at Sagen hastede, strax Rigsraaderne Jørgen Seefeld og Henrik Rankau at begive sig til Rigshovmesteren og lade ham vide, at det var med stort Mishag at Kongen hørte Saadant, og at der i disse Riger ikke tidligere var hørt Sligt imod ringe Personer, meget mindre mod saa høie Standspersoner. Han vilde derfor give ham al den Protection og Beskjermelse, han vilde selv forlange, og lod ham rælte, om han vilde have Adelsmænd, Drabanter eller anden Vagt.

Ulfeldt takkede Kongen for dette naadige Tilbud, men yttrede, at det ikke havde været hans Mening, at bevogtes paa den Maade. Han bad kun Kongen om, at han vilde tage ham i sin Beskyttelse og forbyde sine Tjenere og Nogle, som vare Hans Majestæt nærmest, at tilføie ham noget Ondt eller myrde ham. Han tilspøiede ogsaa, at han var noksom vidende om Alt, skjøndt han ikke vilde sigte Nogen; men han bad, at Hans Majestæt vilde lade Oberst Walther alvorligt spørge derom, da han troede, at denne vidste bedst Besked om denne Sag, og at man havde villet lade ham ombringe ved hans egen Tjener i hans eget Værelse.

Lillige bad Ulfeldt, at man vilde forestille Kongen, at han endnu baade kunde og vilde gjøre Hans Majestæt og Kronen god Tjeneste; og kunde han og formedelt sin Svaghed ikke nu være saa meget paa Færde, saa kunde han dog med gode Raad og sin Ben hjemme

i sit Huus, udrette mere i sin Bestilling, end man skulde formode, hvilket han gjerne gjorde.

Da de udsendte Adelsmænd bragte Kongen dette Ulfeldts Svar, forlangte han det skriftligt. De gik derfor paany til Ulfeldt, som læste den Beretning, som de havde opsat og udbad sig den meddeelt. De opfyldte hans Begjering og tilspøiede i Randen, at de bade Ulfeldt lade Kongen vide, hvo der havde berettet ham (Ulfeldt) om hiint Anslag, da Kongen ellers maatte ansee det Hele for et Digt.

Dagen efter fik de Ulfeldts skriftlige Svar, hvilket blev leveret Kongen, der forlangte, at de skulde selv udfærdige en skriftlig Beretning.

Med denne var Kongen imidlertid ikke tilfreds, hvorfor han befalede de 2 Rigsraader, at de skulde opsætte skriftligt, hvad Ulfeldt havde berettet dem.

Nu indberettede disse da, under 30te April, skriftlig, at saavidt de kunde forstaae og erindre, havde han blandt Andet, Mere, som han vidtløftig berettede dem, sagt: at han ikke troede, Rigets Raad havde gjort Beskyldning imod ham, og da de svarede, at han maatte ikke nære saadanne Tanker, havde han sagt, at han nok vidste, hvad han sagde; thi en Mand heraf Byen, med hvem han aldrig før havde talt, og som aldrig før, med hans Vidende, havde været i hans Huus, var kommen og havde advaret ham, at en af hans egne Tjenere, som han for nylig havde affediget og som han ellers havde gjort meget Godt, var bestucken til at ombringe ham i hans eget Værelse, og samme Mand, hvis Navn ikke blev nævnet dem, havde ansørt,

et vist Kjendetegn, som kunde bevidne, at det var sandt, hvad han havde berettet — (nemlig angaaende Stolen og Bogen i Ulfeldts Kabinet) — hvoraf Ulfeldt kunde indsee, at Manden jagde Sandhed, da han betydede ham saa nøie Kjendetegn, hvilke han ikke kunne have gjettet sig selv til.

Om Aftenen den 21de April havde Dina været hos Walther. Da hun skulde gaae, vilde han lade sin Tjener følge hende hjem, efter som hun boede udenfor Nørreport, men da hun afflog det, fattede han Mistanke til hende. Han fulgte derfor ubemærket efter hende og opdagede da, at hun gik ind i Ulfeldts Huus.

Den næste Morgen Klokken 7 indfandt Oberst Walther sig allerede hos Dina i hendes Bolig, hvor han, efter hendes Forklaring, spurgte hende om hvad hun bestilte i Rigshovmesterens Huus, og tilspiede: „Fanden skal tage Eder, hvis I forraader mig! Jeg er bange at det skal rygtes.“

Dina lod strax Eleonora skriftlig vide, at Oberst Walther havde været hos hende og sagt, at han mærkede Uraad; men hvad han ellers havde sagt hende, var kun Spøg; han vilde blot see, om hun kunde tie?“

Dina tilspiede derpaa i sit Brev: Han og hans Parti holde ikke op. Han er en Ræv, som man ikke kan troe; han har hver Dag nye Skjelmstykker i Hovedet og hun var meget bange for ham. Bilde han tilspie hende noget Ondt, saa ventede hun Bistand af Eleonore. Hvad hun havde gjort, var af et godt Hjerte, det vidste Gud.

Ulfeldt sendte nu Sperling to Gange til Dina, der lovede, hvis det var nødvendigt, at vidne Sandhed, og erholdt igjen Løfte om sit Navns Fortielse.

Smidlertid fik Dina at høre, at Ulfeldt havde meldt til Kongen, hvad hun havde aabenbaret om Mordanslaget.

Hestig forstrækket gif hun til Eleonore.

„Gud forlade Eder,“ sagde hun til hende, „at J har aabenbaret hvad jeg betroede Eder til Kongen, nu bliver jeg ulykkelig.“

„J skal ikke tage Eder det saa nær,“ svarede Eleonore, „vær bare rolig, det har ingen Rod, naar J blot holder Eder til Sandheden. Naar det blot er i Spøg, at Walthers har talt saaledes til Eder, saa er der jo intet Dndt deri.“

„Jeg maa for Guds Skyld,“ sagde Dina ængstelig, „bede Eder, at J ikke nævner mit og Oberst Walthers Navn, men blot holder Eder til Langemack?“

„Vi vide nok, hvad vi skulle foretage os,“ afbrød Eleonore hende, da hun fandt hendes Udfærd tvetydig, „men J behøver jo ikke at frygte for Noget, da J ikke er Deeltager i deres nedrige Anslag.“

„Naar Frøkenen vil give Tid et Par Dage, saa skal jeg skaffe en Karl, der har tjent Walthers, og som kjender Sagen ligesaa godt som jeg.“

Dina forlod nu Eleonore og gif endnu samme Aften til Præsten Hennings, for hvem hun gjentog, hvad hun havde fortalt Eleonore, og omtalte Walthers, hvem hun sagde førte et saare letfærdigt Levnet.

Formodentlig for ikke at blive kjendt, gif hun senere

hen paa Astenen i Mandsklæder til Doctor Sperling, hvem hun traf paa Gaden med hans Dreng, der bar en Løgte. Hun bad Doctoren gaae til Ulfeldts Huus og berette, at de for Guds Skyld ikke nævnte hende eller Oberst Walthers, men alene Langemack, som den, der havde ladet Røglerne til deres Huus eftergjøre.

Hun sagde ligeledes til Sperling, at hun var bange for at tale med ham, da der henne i Gaden stode to Karle og lurede paa hende, hvilket ogsaa forholdt sig rigtigt. Formodentlig var det to Spioner Walthers havde i sin Tjeneste.

Oberst Walthers, der var bleven forskrækket ved Opdagelsen af Dinas Gang i Ulfeldts Huus, gif den paafølgende Dag til Kongen, hvem han fortalte, at Dina var kommen til ham og havde været ikke lidet ængstelig, fordi hun havde hørt, i hvilket Grinde Flemming og Bjørn Ulfeldt vare sendte til Cantsleren, ligesom hun ogsaa havde været hos Magister Sperling, for at bede ham bevæge Ulfeldt til at fortie hendes Navn.

Kongen havde befalet Walthers, at han skulde hemmeligholde Alt, hvad Dina havde fortalt om Ulfeldts Forsæt at give ham (Kongen) Gift, og han havde derfor været af den Formening, at Ulfeldt var uvidende om Alt. Men da Kongen nu hørte, at Dina spillede en dobbelt Rolle, og at hun havde advaret Ulfeldt for et Anslag mod hans Person, saa besluttede Kongen at hun skulde fængles.

Hun blev derfor sat i Forvaring paa Slottet i Slotsfogdens Bærelse og befandt sig meget svag. Hun

foregav, at hun havde taget Gift ind, og Lægerne bleve derfor hentede. Disse gave hende Modgift, men erklærede tillige, at det var uvist, om hun kunde leve.

Nu fandt man det rigtigst at underkaste hende et Forhør, hvortil Kongens første Secretair, Otto Krag og Hofprædikant Lauritz Jacobsen bleve beordrede, og blev, efter Kongens udtrykkelige Befaling, Rigshovmesterens Svoger, Oluf Brodenhuus, tilfagt at være tilstede under Forhøret.

Kongen havde selv opsat Spørgsmaalene, som vare oprindelig tre.

Først adspurgtes Dina, om hun vidste eller nogen- sinde havde jagt, at Kongen vilde myrde Rigshovmesteren, hans Frøken og Søner i hans Huus?

Efter at Dina havde aflagt Eed og bleven formanet til Sandhed, svarede hun, at hun ikke vidste eller nogen- sinde havde sagt dette.

Derpaa adspurgtes hun, om hun vidste, at Oberst Walthers havde Kundskab derom?

Det vidste hun ikke, svarede Dina paa dette Spørgsmaal.

Det tredie Spørgsmaal var: „Hvo er Fader til det Barn, som J for fire Uger siden fødte?“

„Rigshovmesteren,“ svarede Dina.

Da man nu forelæste hendes Svar for hende, sagde hun, at hvad hun havde svaret paa de to første Spørgsmaal, var Sandhed, men at hendes tredie Svar var urigtig; thi Barnets Fader var en Præst paa Lavind ved Navn Poul Andersen.

Efter Kongens udtrykkelige Befaling blev hun nu

gjort hende det Spørgsmaal, om hun ikke for nogle Uger siden havde berettet Kongen selv Noget? Hvor- paa hun svarede jo og gjentog, hvad hun dengang havde fortalt Kongen.

Hofprædicanten tiltalte nu Dina alvorligt og for- manede hende til at sige Sandhed.

„Hvad jeg har sagt, er Sandhed,“ svarede hun. „Jeg vil leve og dø derpaa; men mit Hoved er nu saa svagt, at jeg ikke erindrer mig videre om Giften, end at den blev henjat i et Skriin og ikke i et Skab.“

Derpaa tilspøiede hun: „Rigshovmesteren er Fader til mit Barn og ikke Præsten. Af Frygt for Rigshov- mesterens Svoger Brockenhuus, turde jeg ikke tilstaae Sandheden.“

Man maa sikkert finde det høist besynderligt, at Kongen havde fæstet Lid til en saadan Dvinded, som Dinas Beskyldninger imod Ulfeldt, og hvad mere er, mod sin egen Søster. Man kan ikke andet end antage, at Kongen, paavirket af sin, paa Eleonore hadefulde, Dronning, har laant Dre til denne Bagvadskelse, for derved at kaste en Skygge af Mistanke paa den stolte Ulfeldt. Man nærede Mistro til ham og vilde gjerne finde ham skyldig, og derfor lod man som om der kunde være Sandhed i de urimeligste Beskyldninger.

Der faldt ogsaa et mistænkeligt Skin paa Ulfeldts Sag. Efter at Dina havde til Kongen beskyldt Ulfeldt og hans Gemalinde paa en saa skammelig Maade, Eleonore Christine Ulfeldt.

havde hun, efter Løfte, vidst paa en snedig Maade at skaffe sig Udgang i Rigs-hovmesterens Huus, hvor hun, som vi vide, ofte havde talt med Grevinde Ulfeldt.

Ulfeldts Bestyldninger imod Dina, som hun benegtede, kunde jo være opdigtede, for at bringe hende, der kjendte hans Hemmelighed, i Fordærvelse. Kongen syntes ogsaa at tage mere Hensyn til Dinas end til Ulfeldts Udsagn; thi han lod de i Kjøbenhavn værende Rigsraader adspørge, om det ikke var rigtigt at befale Ulfeldt, indtil videre at forblive i Staden og ikke at maatte bortreise uden Kongens Samtykke.

Den Beskjærmelse, som Ulfeldt havde forlangt, blev ikke alene negtet ham, mer man underkastede ham endog Arrest, uden at angive Grunden dertil.

Det var derfor ikke besynderligt, at Ulfeldt følte sig fornærmet; thi ifølge Haandfæstningen, maatte ingen Adelsmand anholdes, undtagen han var dømt efter Loven eller greben i Mord eller Forræderi. Han indgav derfor en skriftlig Klage til Rigsraadet, forlangte Arresten ophævet, og yttrede, at han havde ikke ventet, at Kongens Beskjærmelse skulde bestaae i en Arrest.

Men hvo kan beskrive Ulfeldts Forundring, da Rigsraadet svarede paa hans Skrivelse, at Arresten var vel begrundet, eftersom der var forebragt meget Uhørt og Ufædvanligt, som aldrig tilforn havde været spurgt i Danmark.

Et saadant Svar maatte naturligviis krænke Ulfeldt, og han tilskrev derfor ogsaa strax Rigsraadet, at angif de omtalte uhørte og ufædvanlige Sager

hans Person, om man da vilde underrette ham om, hvori de bestode, for at han kunde retfærdiggjøre sig.

Kongen havde imidlertid fundet det rigtigst, at Ulfeldt burde underrettes om den Besyldning, Dina havde gjort imod ham. Og blev den derfor ogsaa tilsendt ham skriftlig af Kongens Secretairer.

Ulfeldt undrede sig over, at man havde skjult disse Besyldninger for ham i hele 14 Uger, og yttrede derfor, at han ansaae denne Udfærd for stridende imod Kongens Haandfæstning, hvor det hedder: „bliver nogen Mand besyldt for Kongen, skal denne ingen Tro fæste dertil, undtagen at den, som har sagt Sligt, vil staae til Ansvar for sine Besyldninger i Kongens, Rigsraadets og den Paagjældendes Nærværelse.

Ulfeldt forlangte nu, at maatte retfærdiggjøre sig imod Dinas skammelige Besyldninger og hun dømt efter Lovene. Da han var bleven underrettet om, at hun sad fængslet paa Slottet, forlangte han, da hun jo skulde stilles for Bythinget, at hun maatte hensættes i Byens Fængsel eller hos Byfogden, hvor Kongen saavel som Ulfeldt kunde have Bøgt hos hende, for at Ingen skulde faae hende i Tale uden i Bogterens Paasyn.

Men herpaa vilde Kongen ikke indlade sig. Han svarede Ulfeldt, at Dina var hans Fange, man kunde ikke med Rette anmode ham om at levere hende i Andres Hænder. Da ingen Adelsmand var pligtig at udlevere sin Fange, saa maatte Kongen da vel ogsaa nyde samme Frihed. Han havde gyldig Grund til ikke at overlevere hende til Byfogden eller andet Fængsel,

da man ikke kunde vide, hvorledes hun der blev behandlet.

Dette Kongens Svar synes at vise en stor Partisthed for Dina, som om han meente, at hendes Beskyldning kunde være sand, og ærgrede Ulfeldt, som derfor skrev, at Dina kunde ikke være Kongens Fange, da han ikke var Sagsfører. Men herpaa agtede Kongen ikke. Dina blev vel sat i en anden Arrest, men den bestod i et godt Kammer over Slotporten i Nærheden af Bagstuen under Slotsfogdens Opsyn. Hun fik god Føde, havde stadigt Selskab af et Par Fruentimmer og ofte Besøg af Bekjendtere. Det tillodes Ulfeldt at have sine Tjenere i Bagstuen, men dermed var han ikke tilfreds, thi han kunde rigtignok derved blive underrettet om, hvem der kom til Dina, men ikke hvad de talte om med hende og om de gave hende Raad.

Præsten Hennings var imidlertid bleven kaldet til Biskop Brodmann, der adspurgte ham, om han ikke havde døbt det Barn, som Dina nylig havde født, og om han ikke havde været behjælpelig med at begrave det. Hennings, der ikke vidste, at Dina havde faaet et Barn, svarede, at han hverken havde døbt eller begravet det.

„Betænk vel, hvad I siger,“ sagde Biskoppen, „der vil optræde store og sanddrue Vidner mod Eder, som ville overbevise Eder om det Modsatte.“

„Der kan vel optræde store, men aldrig sanddrue Vidner imod mig; thi Gud er mit Vidne, at jeg ikke taler Andet end Sandhed.“

Nu lod Biskoppen Graveren til tydsk Kirke kalde,

og spurgte ham, om han ikke vidste, at Dinas Barn var bleven hemmeligt begravet paa Kirkegaarden; men Graveren vidste Intet derom, og skjøndt Biskoppen lod om Natten ved sine egne Folk grave paa Kirkegaarden efter Barnet, var det til ingen Nytte.

Nogle Dage efter blev Ulfeldt først underrettet om, at man ansaae ham som Fader til Dinas Barn. Han sendte da to Mænd til Biskoppen, lod spørge, af hvilken Grund han saaledes forfulgte ham, og om det hørte til hans Embede at være Inquisitor, som med Magister Hennings.

Ulfeldt fik vel intet Svar herpaa; men han formodede, at naar han kunde opdage, hvem der havde taget sig af Dinas Barn, vilde Sagen blive opklaret og han eftersporede det derfor. Det lykkedes ham ogsaa omsider at opdage, hvor Barnet var begravet, nemlig, at det var lagt i Kiste hos et større Liig, og han fik ogsaa fat paa den Amme, som havde givet Barnet Die i de syv Dage, det havde levet. Det blev oplyst, at Barnet var bleven leveret Ammen af en Karl, som havde tjent hos Statholder Gersdorf og endnu opholdt sig i dennes Huus, og som efter egen Tilstaaelse havde faaet Penge af Walthers til Barnets Forsørgelse. Ligeledes bevistes det, at Barnet var blevet udbaaret paa Walthers Hovedpude.

Der arbejdedes nu saaledes fra to Kanter for at faae Sagen oplyst, medens der paa samme Tid ogsaa blev bedet fra Prædikestolen, at Gud vilde give Oplysning i denne mørke og vanskelige Sag, hvis Lige man aldrig før havde hørt i Danmark.

Ulfeldt anmodede nu om Tilladelse, at maatte uden Ophold procedere mod Dina, da han saa skulde bevise Kongen, at han var uskyldig, og at han var og blev en ærlig Mand, trods alle sine Uvenner, hvor mange de ogsaa vare.

Dina blev den 3die Juni første Gang ført for Bythinget. At Hoffet favoriserede hende, saaes tydeligt deraf, at hun blev ført derhen paa en kongelig Postvogn, siddende paa Fløielshynder.

En Lovkyndig førte hendes Sag. I Begyndelsen mødte der tre Rigsraader ved Bythinget, nemlig Jørgen Seefeld, Niels Trolle og Hendrik Hamel, saavel som Rentemesteren Jørgen Rosenfrands; senere kun to Rigsraader og Rentemesteren, hvilke skulde have Die med, at Alting gif lovligt og vedbørligt til; Rentemesteren skulde være tilstede og iagttage Kongens Tarv, da den af Dina gjorde Forklaring angik Kongens Liv.

Man havde ventet flere af Ulfeldts Venner paa den første Retsdag, men Ulfeldt ønskede det ikke og efter hans Anmodning undlode ogsaa hans Broder Flemming og hans Fætter Bjørn at møde.

Hele Rettergangsmødet blev givet et alvorligt og høitideligt Præg, thi Stedet, hvor Retten fandtes, blev omringet af Musketerer med brændende Lunter, og ikke alene Enhver, som var begjerlig efter at overvære Sagens Gang, blev stødt tilbage, men selve Vidnerne og andre Bedkommende kunde neppe trænge sig igjennem til Retsalen.

Denne Fremgangsmaade var usædvanlig, og den almene Mand fik ikke Noget at vide af hvad der for-

handledes for Retten, undtagen hvad Rytget kunde udsprede.

Da Retten aabnedes og Dina skulde aflægge Eed paa at tale Sandhed, foreholdt Ulfeldts Befuldmægtigede, Bjørn Bentsen, hende, at hun skulde betænke, hvad hun svarede, og ikke tale Andet end Sandhed, „thi,“ tilspøiede han, „J kan forlade Jer paa, at Rigs-hovmesteren lader det ikke blive derved.“

„J formener dog vel ikke at ville true Nogen her i Retten,“ faldt Rigsraad Henrik Kamel ham i Ordet, „jeg vil advare Eder derfor, og bede Eder betænke Følgerne deraf.“

Bentsen undskyldte sig, men Dina, der fik den Tro, at Retten var paa hendes Side, fattede Mod. Hun afslagde Eden og forklarede, at hvad hun havde sagt om Ulfeldt, havde hun ikke sagt i den Mening, at hun skulde bevise det.

Derpaa erklærede hun, at Ulfeldt var Fader til det Barn, hun havde født for fem eller sex Uger siden, og at hun havde været en Nat hos ham sex Uger før sidste Juel.

Ulfeldts Befuldmægtigede spurgte hende nu, om det var første Gang hun havde været hos Ulfeldt; hvorpaa hun svarede, at det var halvanden Aar siden hun første Gang talte med ham.

Derpaa forklarede hun, at samme Nat, som hun opholdt sig hos Rigs-hovmesteren, kom Frøken Eleonore om Morgenen ganske tidlig ind i det samme Kammer, hvor hun og Rigs-hovmesteren laae. Frøkenen holdt i

Haanden et Glas, hvorpaa der var en Skrue og som kunne indeholde en Pægl.

Frokenen havde derpaa sagt til Ulfeldt: „Her har jeg det, hvorom vi talte igaar Aftes.“

„Er det ikke for stærkt, at han kan briste af det?“ spurgte nu Ulfeldt.

„Nei,“ svarede Frokenen, „han vil gaae bort som i en Søvn; men det Værste er, at Kongen drikker af en Kande for sig selv, fordi han ikke vil drikke sig fuld.“

Derpaa havde Eleonore tauget stille og nu talte Rigshovmesteren Fransk til hende, hvorpaa hun, inden hun gik ud af Værelset, først satte Glasset paa Bordet. Da Rigshovmesteren stod op, tog han det bemeldte Glas og satte det i et Skrin tilligemed en Seddel, hvorpaa der stod skrevet, hvad Flasken indeholdt. Mere havde Dina ikke sagt til Oberst Walthers, og forfikkede, at hun ikke var kjøbt dertil, og heller ikke havde sagt det af Forsæt og Ondskab, men alene i sin Genfoldighed.“

Rigsraaden Jørgen Rosenfrands spurgte hende nu, hvad hun meente med det Ord Genfoldighed.

Derpaa svarede Dina, at da Walthers en Dag var i hendes Huus, kom Talen paa Rigshovmesteren, og da faldt disse Ord hende ud af Munden.

Hun blev nu adspurgt, hvor længe det nu var siden at hun første Gang talte med Froken Eleonore, hvortil hun svarede: „for to Aar siden,“ og tilspiede, „at hun havde havt Noget at bestille for Frokenen, næsten siden denne blev gift. Magister Hennings havde gjort

hende bekjendt i Rigshovmesterens Gaard, hvor hendes første Samtale med Ulfeldt havde været, at hun, skjøndt hun havde været gift i Tydskland, maatte nyde den samme Ret som andre Enker her i Landet."

Magister Hennings, som var tilstede i Retten, traadte nu frem og spurgte, hvorlænge det var siden, at han skulde have gjort hende bekjendt i Ulfeldts Huus.

„Et eller halvandet Aar,“ svarede Dina, „og det var hos Ulfeldt selv.“

Hennings spurgte derpaa: „Hvad vilde I Rigshovmesteren?“

„Det var paa min dalevende Mand's Begne,“ svarede hun og tilspiede derpaa, at hun havde leveret Hennings et Haandskrift, som Ulfeldt havde givet hende, som indeholdt den Erklæring, at han vilde sørge for hende og hendes Børn, og at Magisteren lagde det i et lille grønt Skab i hans Studereværelse.

Da Hennings benegtede nogenjinde at have modtaget saadan Haandskrift, spurgte Rentemesteren ham, om han havde noget anden Haandskrift. Herpaa svarede Hennings, at Rentemesteren maatte ikke tage ham det ilde op, at han først besvarede dette Spørgsmaal, naar han blev indkaldt for sit rette Værnething.

Bjørn Bentzen spurgte nu Dina, om hun nogenjinde havde talt med Rigshovmesteren i egen Person.

Hun havde talt med ham i det Kammer, hvor hans Skrivertøi befandt sig, svarede Dina, hun var gaaet ud og ind i Huset, undertiden gjennem Porten i Skindergade, og undertiden igjennem den røde Port. Kamme-

ret vendte imod Skindergaden, og man kunde træde ind i det fra Frøkenens. Hun beskrev derpaa Kammeret og sagde, at i dette havde hun lagt tilligemed Ulfeldt.

Paa Bentsens Spørgsmaal, hvem der første og sidste Gang havde bragt hende til Rigs-hovmesterens Huus, svarede hun, at hun var den første Gang selv gaaet derind, men siden havde Tyrken Isaac og undertiden en anden Tjener, der var Page, ved Navn Peter, hentet hende.

Til sidst fremlagde Oberst Walthers et skriftligt Spørgsmaal i Retten: „om hun nogeninde havde sagt til noget Menneske, at Rogen vilde overfalde eller myrde Ulfeldt, hans Frue og Børn i hans Huus, eller om hun havde hørt Oberst Walthers sige saadant eller hun vidste at han havde Kundskab derom.“

Dina benegtede at have sagt slige Navne eller nævnet Oberstens Navn.

Magister Hennings spurgte hende derpaa, om hun nogeninde havde sagt til noget Menneske, at han havde døbt og begravet hendes Barn, hvortil hun svarede „Nei?“

Byfogden spurgte nu Dina, hvorlænge det var siden, at hun fødte sit sidste Barn og om det endnu levede.

„Hun havde født Barnet den samme Nat, at Frøkenen (Eleonore) var nedkommen,“ svarede hun, „det var imidlertid født sygeligt, og levede kun to Dage. Hendes Moder havde døbt det, og hendes Stedsfader

vidste hvor det laa begravet; der var ingen Andre hende behjælpelig ved Fødslen end hendes Moder.“

Kongen var formodentlig bleven vred paa Walthers fordi Dina havde opspundet den Historie om Overfaldet i Ulfeldts Huus; thi det blev forbudt Obersten at komme paa Slottet, hvor han ellers stod saa vel anskreven.

Rentemeesteren meldte ogsaa paa Thinget, at Kongen havde strax, efter at Dinas Barn var født, befaleet Walthers at sørge for det, hvoraf man maa slutte sig til, at Kongen var forvisset om, at Walthers var Fader til Dinas Barn.

Tre Dage efter foretoges igjen Dinas Sag paa Kjøbenhavns Raadstue, og Dinas Moder, Stedsfader og en lille Datter Dina havde, fremstilledes som Vidner. Skjøndt Moderen og hendes Datterdatter ikke vare anklagede for Noget, vare de dog blevene satte i det blaa Taarn.

Ulfeldt meente, at man havde saaledes fængslet disse, for at de ikke skulde komme til Dina, og man saaledes kunde formaae hende til at sige, hvad man vilde. Han klagede ogsaa over Slotsfogden, fordi han daglig opvartede og trakteredede Dina, og viste hende den største Omhu, medens han paa den anden Side havde truet og sultet Dinas Moder, for at bevæge hende til at sige, at Ulfeldt var Fader til Dinas Barn, hvilket Moderen tilstod paa Thinget.

Dinas Stedsfader havde Ulfeldt ladet anholde, fordi han vidste, at han havde taget Deel i Barnets Begravelse,

men Kongen havde viist sin Partisthed ved at befale, at Stedfaderen skulde sættes paa fri Fod.

Dinas Moder forklarede, efter at være adspurgt, at Dina havde sagt, saavel under hendes Evangerstab, som efter Barnets Fødsel, at Oberst Walthers var Barnets Fader. At han ogsaa var kommen Dagen efter Barnets Fødsel, netop som hun skjændte paa Dina, og havde irettesat hende derfor og forlangt at hun skulde gaae ud af Bærelset. Da han gik bort havde Dina sagt, at Oberst Walthers vilde nok sørge for hendes Barn. Hun forklarede endvidere, at hun havde været alene hos sin Datter da Barnet fødtes, at hun, da hun fandt Barnet svagt og frygtede for, at det ikke kunde leve saa længe til det blev døbt, selv havde døbt det i Guds Navn og kaldt det Abilgal, som skulde være Oberst Walthers Moders Navn.

Nogle Dage derefter bleve Ulfeldts Tyender og Domestikker forhørte. De udgjorde ikke saa ringe et Antal, ialt 13, nemlig en Staldmester, en Page, 6 Domestikker og 5 qvindelige Tyender. Deres Forklaringer stemte overeens, og det blev deraf indlysende, at Dina ikke kjendte noget til Ulfeldts Arbeidsværelse efter den Beskrivelse, hun havde gjort. Thi i det havde der aldrig staaet nogen Seng, hvilket beviste noksom, at hendes Paaskud, at have ligget der hos Ulfeldt, var Opdigtelse. Ligeledes stemmede deres Udsagn overeens deri, at hun ikke havde haft nogen Adgang til Eleonore før end i Begyndelsen af Martsmaaned.

Magister Hennings havde imidlertid ogsaa været i Forhør for den geistlige Ret paa Conventshuset. Han

gav den Forklaring, som vi tidligere have omtalt ved Dinas Besøg hos ham. Han fremlagde tillige den Forpligtelse, Ulfeldt havde givet Dina, at hun skulde blive belønnet, hvis det befandtes, at hun havde talt Sandhed med Hensyn til det af hende foretagne Anslag mod Ulfeldts Huns, og hvilken Forpligtelse Dina havde givet ham i Bevaring.

I Maimaaned maatte Doctor Sperling aflægge sit Vidnesbyrd for Bythinget. Han gjentog hvad vi engang have fortalt, nemlig om hans Møde med Dina, der var iført Mandsklæder, og hvad hun paalagde ham at sige Ulfeldt.

Cleonore indsendte paa samme Tid en skriftlig Erklæring om sit Forhold til Dina samt 3 skrevne Sædler fra samme.

Hennings og Sperling indstævnedes nu for Borgmester og Raad af Dinas Befuldmægtigede, for at deres Vidnesbyrd kunde blive undertjendt, men Dvirgheden fandt sig ikke foranlediget dertil.

Den 8de Juni faldt Bythingsdommen. Den gif Dina aldeles imod af følgende otte Grunde:

For det Første havde Dina jelo gjort sig meget mistænkelig, fordi hun havde udlagt og angivet forskjellige Fædre til sit Barn, først Rigshovmesteren, derpaa Poul Andersen, Præsten i Lavind, og derpaa atter Ulfeldt.

For det Andet havde hun ikke kunnet bestyrke sin Beskyldning ved nogen Omstændighed, meget mere havde hun erklæret, at hun havde ikke gjort disse Beskyld-

ninger, for at bevise dem, men meget mere i sin Gensfoldighed.

For det Tredie havde Dina hverken under sit Svangerskab eller strax efter sin Nedkomst nævnet Ulfeldt som Barnefader, derimod havde hun til sin Moder nævnet en Anden.

For det Fjerde havde mange Vidner erklæret, at der aldrig havde staaet nogen Seng i det Kammer, i hvilket Dina, efter sit Foregivende, havde ligget tilsammen med Ulfeldt.

For det Femte bevistes det ved mange Vidner, at Ulfeldt altid sov i eet Værelse med sin Kone, undtagen naar hun var nylig nedkommen eller hun var bortreist, thi da sov han altid et andet Sted end det betegnede.

For det Sjette var det tydeligt beviist, at Dina aldrig havde talt et Ord med Ulfeldt.

For det Syvende, at hun først efter Juul var kommen i Ulfeldts Gaard.

For det Ottende var der indsendt en Erklæring saavel fra Frøken Eleonore som Ulfeldt under Geds Aflæggelse.

Desuden erfarede der af Alterne, at Dina havde udsagt, at hendes Barn havde kun levet i to Dage, hvorimod det siden var beviist, at det havde levet paa syvende Dag, med adskillige flere af hendes „Fauter,“ som, hed det, af Alterne kunne sees og formedelst Vidtløstighed ikke kunne her i Dommen alle opregnes, hvorimod Dina's Fuldmægtig ei havde Andet end hendes eget Ord og ubekræftede Angivelser.

Af saadanne og andre Sagers grundige og meget vidtløstige Omstændigheder og Betænkninger, vidste By-

fogden, Claus Ravn, ikke „som en fattig nedrig (ringe) Dommer,“ imod Guds Love, beskreven i Moſe Lov 513, 17 og 19 Cap. Christian den Fjerdes Decret 20 Art. Pag. 212, i Christian den Tredies Decretter 60 Cap., og i Frederik den Tredies Egteſkabsforordning af 19de Juni, herimod at eragte eller befinde, at Dina Vinhovers Befkyldning og løſe Udsagn imod Frøken Eleonore og hendes Gemal kunde optages og følges, men burde være magteſløſe, og de for ſaadanne hendes ugrundede, ubeviſlige Befkyldning og Paasagn i alle Maader være frie og forſkaanede, og at Rigsſhovmeſteren kunde for hendes uhorlige og grove Befkyldning lade ſætte Rette paa hendes Liv.

Sagen gif derefter til videre Paakjendelse til ſit tilbørlige Forum. Den blev nu indſtævnet for Borgmeſter og Raad, ſom den 22de Juni ikke alene ſtadfæſtede Byfogdens Dom, men og dømte Dina paa Liv og Hals ifølge Loven.

Endelig kom Sagen ind for Herredagen, den Tids høieſte Ret: Ulfeldt havde anmodet Rigsraadet om ſelv at anſtille Underſøgelse i denne Sag, men da han ikke fik noget Svar herpaa, nødsagedes han tilligemed ſin værdige Huſtru at maatte møde i Retten imod en letfærdig, uforſkammet Kvinde. Men endnu havde han ikke ſaa ſaa Venner, hvilket viſte ſig, da han betraadte Retsſalen. Han ſagde ogſaa, at Frygten dog ikke ſaaledes havde betaget det hele Land, at jo en Ven turde ſtaa og gaa med hinanden.

Paa Herredagen forlangte Ulfeldt, at hans Vidner

maatte her blive afhørte paa ny, for at skaffe mere Lys i Sagen.

Dina blev nu paa ny forhørt og confronteret med Walthers i Kongens og Rigsraadets Nærværelse. Hun tilstod nu endelig, at hun havde talt Usandhed, og derpaa blev Ulfeldt indkaldet for Kongen og Rigsraadet, medens Dina blev ført ud paa en Løngang.

Cantsleren Sehested gik Ulfeldt imøde strax indenfor Døren, og sagde til ham, at Dina havde bekjendt, at hun havde beskyldt ham usandfærdigt og at Oberst Walthers havde forført hende dertil, men han nævnede ingen Omstændigheder.

Derpaa adspurgtes Ulfeldt, om han vilde have at Walthers skulde sættes i det blaa Taarn, thi saa skulde det skee strax.

Ulfeldt svarede, at naar han havde Dinas egen Bekjendelse, vilde han tage en Bestemmelse. Man gav ham intet Svar, og han troede at kunne gjette Grunden til hiint Spørgsmaal. Han sagde derfor, at han erindrede sig, at Walthers var adlet og sølgelig besad adelige Rettigheder og Friheder; han forlangte derfor, ikke, at man skulde krænke og bryde Gaandfæstningen for hans Skyld, og han ventede ogsaa Opreisning, fordi man ikke havde taget Hensyn til den mod ham.

„Kongen og Rigsraaderne,“ sagde han tilsidst, „kjendte Dinas Bekjendelse. Fandt de, at der kunde anvendes en saadan Fremgangsmaade imod Walthers, saa vilde de vel selv benytte den, hvorfor han overlod den Sag til dem.“

Den følgende Dag fortsattes Forhøret. Ulfeldt blev

indkaldt paa samme Tid som Dina og Walthers stode for Retten.

Dina tilstod nu, at det var Usandhed, hvad hun havde sagt om ham og hans Hustru, at hun aldrig havde talt med ham førend i Retten, og Alt hvad Ulfeldt og Eleonore havde forklaret var Sandhed. Hun klagede høit i Walthers egen Nærværelse, fordi han havde forført hende og formaaet hende til at bringe den Snak for Kongen.

Man spurgte Ulfeldt hende, hvorledes det var begyndt, om der ingen Anden end Walthers havde Deel deri, hvilket Spørgsmaal hun ikke besvarede.

Da Ulfeldt paa ny forlangte at Dina skulde sige det, tog en af Rigsraaderne Ordet og sagde:

„Hvad Gavn har J deraf, J er jo fuldkommen fri-funden. Hun har jo tilstaaet, at Alt, hvad hun har fortalt om Eder, var Opdigtelse; hun vilde kun beskjæmme flere godt Folk og det var jo til ingen Nytte for Eder.“

Da Ulfeldt saaledes ikke kom til at høre Navnene paa Ophavsmændene til Angivelsen imod ham, spurgte han hende, hvem det var, der, som hun havde tilskrevet ham, skulde komme i hans Huus forklædt som Djævler med Raverumper, og hvad det var for Herrer, som hun havde yttret i en Skrivelse til hans Hustru, der havde Noget for.

Dina svarede paa plattysk: „Det veed Kongen nok.“

Ulfeldt spurgte hende nu paa ny, hvorfor hun havde forklædt sig i Mandsklæder og var kommen saaledes Eleonore Christine Ulfeldt.

til Doctor Sperling, og hvem de to Karle vare, som holdt Die med hende paa Gaden?

Dina svarede, at Hans Majestæt Kongen vidste det, og at det var Walthers Tjenere.

Walthers yttrede, at Hans Majestæt havde befalet ham det.

Ulfeldt anmodede nu Kongen om, at Rigsraadet ogsaa maatte faae det at vide, for at det kunde blive underrettet om det Anslag, mod hvilket han havde forlangt Beskjærmelse, og for at det kunde see, at han ikke havde dattet den Snak selv.

Man svarede, at det var kun Narreri, som ikke havde Noget at betyde.

Ulfeldt udgav senere et Skrift: „Højtrængende Wessforsvar“ o. s. v., i hvilket han fortæller Adskilligt, som foregik ved denne Retsdag paa Herredagen, og som nok kunde frænke og fornærme en Mand, der havde spillet en saa stor Rolle som han, og endnu beklædte en saa høi Post.

Saaledes havde man tilfagt ham, at møde for Retten, til et bestemt Klokkeslet, da hans Sag skulde foretages. Han indfandt sig ogsaa paa den bestemte Tid, men maatte vente i hele fire Timer udenfor, imedens andre Sager foredroges. Omfider kom der en Dreng og meldte, at han kunde gaa bort igjen, da Sagen ikke kom for den Dag.

Den næste Dag, fortæller Ulfeldt, da han stod for Retten, stod Dina indenfor Skranken bag Kongens Stol, klappede Kongen undertiden paa Skulderen og hvidskede ham Noget i Øret.

„Men,“ siger Ulfeldt, „jeg fik Intet at høre uden en heel Hob Sladder og usorffammet grov Snak, som aldeles ikke vedkom Sagen, dog ikke af Dinas Mund, men af Andre, som førte det paa Bane, og sagde, at hun i forrige Tider havde forebragt Hans Majestæt det.“ Dina svoer paa, at hun havde aldrig sagt det, men at Obersten havde forebragt Kongen det. — Walthers svoer paa, at det var hendes Ord. — Endelig fortæller Ulfeldt, hvilket lyder meget besynderligt, at Dina slog Obersten offentlig for Retten, hvilket hun siden tilstod hun havde gjort efter Andres Opfordring. Walthers skulde ogsaa, efter Dinas Bekjendelse, have sagt i Fleres Nærværelse, at han havde ingen Rød, thi han havde Mand for sig.

Da Ulfeldt troede, at Kongen, som var omgiven af hans Fjender, ikke kjendte hans Sag og hans Ustyldighed, fik han sine Brødre og Fættene til at melde sig hos Kongen, for at forelægge ham hans Sag, men Kongen vilde ikke give dem nogen Audients, hvis det angik Rigshovmesterens Sag; thi det kunde de indlevere skriftligt, da han saa kunde gjøre sig bekjendt med det.

Nu fik Slotspræsten Damianus og Capellanen ved Nicolaitirke Jacobsen kongelig Ordre, at besøge Dina og bevæge hende til at bekjende Sandheden. Hun tilstod til disse under en heftig Graad, at Oberst Walthers var Fader til hendes Barn. Hun fortalte, at han, da hun kom fra Tydskland, havde forført hende til et ukjendt Levnet, og at han derpaa engang i hendes Mo-

ders Huus havde overtalt hende til at sige Alt det, hun havde fortalt Kongen. Hun tilspiede derpaa, at Ulfeldt aldrig havde haft nogen Forstaaelse med hende og at hun aldrig havde bemærket nogen Gift i hans Huus, men at det var Oberst Walthers, der havde bevæget hende til at sige slikt. Da hun var bange for at gjøre, hvad han anmodede hende om, havde han sagt til hende:

„Hold med Kongen ellers gjælder det Eders Liv; men gjør J det, saa kan baade jeg og J komme til stor Gode, og jeg kan forsikre Eder, at intet Ondt skal blive tilspiet Eder.“

Hun sagde endvidere, at ingen Andre end hun og Oberst Walthers vare indviklede i denne Sag.

Dagen efter begave Præsterne efter kongelig Befaling sig igjen til Dina, hvem de fandt i en gudsfrygtig Stemmning og som bekræftede, at hvad hun havde sagt den foregaaende Dag, var Sandhed.

Men da de den tredie Dag kom til hende, sagde hun, at hun havde ikke sagt Sandheden til dem de to forrige Dage. Det var rigtignok Sandhed, at hun havde staaet i den nøieste Forbindelse med Walthers og det var ogsaa muligt, at han var Fader til hendes Barn, men Ulfeldt havde tillige været hendes Elsker, thi hvad hun tidligere havde bekræftet for Bythinget, var alt sammen Sandhed.

Muligen troede Dina at kunne redde sig ved at tilbagefalde de foregaaende Dages Tilstaaelse, men i den Henseende gjorde hun sig et feilt Haab.

Den 13de Juli faldt endelig Dommen paa Herredagen. Iblandt Andet Igd den, at da Dina Winhowers ikke kunde bevise sin Beskyldning mod Ulfeldt med Andet end hendes egne Ord, men denne derimod med mange Vidner og Omstændigheder havde bevist, at hendes Sigtelse og Beskyldning var usandsfærdig, saa havde Borgmester og Raad frikjendt saavel ham som hans Frue, saameget mere som Dina nu for den høieste Ret havde tilstaaet, at det var Usandhed, hun havde sagt om Ulfeldt og hans Hustru, tilskyndet af Oberst Walther, og blev derfor den af Borgmester og Raad stadfæstede Byfogdens Dom staaende ved Magt. Dina dømtes derfor fra Livet.

Man skulde nu troe, da Dina saa den visse Død for Diet, at hun skulde opgive sin løgnagtige Beskyldning, men det var ikke Tilfældet. Til de to Geistlige, der før havde anmodet hende om at sige Sandhed, sagde hun nu: „Gud kjender mit Hjerte, men han kjender ogsaa Ulfeldts, og derfor veed den Alvidende, at jeg har ligget i Ulfeldts Seng skjult under Dynen og hørt Alt hvad jeg har forklaret i den Sag.“

Uagtet Præsternes indstændige Tiltale, at hun skulde opgive at sige Usandhed, nu da Bødlens Døe svævede over hendes Hoved, vedblev hun sin Paastand.

Dina blev derfor samme Dag underkastet Forhør i flere høie og fornemme Personers Nærværelse, og nu tilstod hun, at det var Usandhed, hvad hun havde fortalt om Ulfeldts Hustru, men at Oberst Walther ikke havde tilskyndet hende dertil.

Ulfeldt var naturligvis ikke tilfreds med denne Til-

staaelse, han forlangte at Dina skulde underkastes en stærkere Tortur, for at bringe hende til at tilstaae, hvem der var Ophavsmand til og Medvidner i hendes Opdigtelse, men herpaa vilde Raadet ikke indgaae.

Hun tilstod imidlertid frivillig, at hun havde leveret Walthers en Nøgle, som hun havde taget i Pigekammeret hos Ulfeldt, i den Tanke, at den var til deres Sovekammer, og at hun havde ladet den afstrykke i Bøx og ladet to andre gjøre derefter.

Walthers, som var tilstede, svarede besynderlig nok, at han havde ikke haft den saalænge, hvorved han tilstod at have haft Nøglen i Hænder. Og da hun sagde, at den endnu var at finde i hendes Moders Huus, blev den ogsaa strax funden og fremviist. Walthers sagde, da den fremlagdes i Retten, at den Nøgle, han havde haft, havde været længere, og gjentog saaledes sin Tilstaaelse at have haft en Nøgle.

For Slotspræsten og Slotsfogden gjentog Dina, hvad hun havde tilstaaet under Torturen.

Nu blev Dommens Fuldbyrkelse fastsat til den 21de Juli, skjøndt Ulfeldt forlangte den opsat til Walthers Sag havde været for.

Man skulde nu troe, at Dina skulde have været fjed af at erklære snart det ene Udsagn snart det andet for Usandhed, men da hun havde modtaget Sacramentet, klagede hun igjen i Præstens og Sognefogdens Overværelse over Ulfeldt og Hennings, i Særdeleshed over den Sidste, fordi han negtede hende den rette Haandskrift, hvormed hun kunde faae oplyst sin Sag. Hun yttrede, at hendes Blod skulde skriges over dem, og hvad

hun havde forklaret om dem for Retten, var Sandhed, hvilket hun vilde bekræfte med sit Blod og sin Død. For at befries fra Torturens Qvaler, sagde hun, var hun gaaet fra denne Bekjendelse, thi havde hun bleven ved sin første Bekjendelse, saa havde man piint hende endnu længere. — Det Samme yttrede hun paany, da Præsten besøgte hende om Aftenen.

Paa Henrettelsesdagen kom Præsten til hende om Morgenen Klokken Tre og formanede hende til at tale Sandhed, men hun vedblev sit Udsagn fra den forrige Dag, at hvad hun havde sagt om Ulfeldt og Hennings var Sandhed, hvorpaa hun nu snart vilde lade sit Liv.

En Time efter førtes hun til Retterstedet paa Slotspladsen, hvis Broer alle vare optrukne. Ulfeldt havde man ikke underrettet om Tiden.

Dina vedblev paa Veien fra Taarnet over Slotsbroen endnu at paastaae, at hvad hun havde talt om Ulfeldt og Hennings var Sandhed.

Præsten trøstede hende, men Dina viste ingen Forsagthed, hun sagde endog: „at hun var slet ikke angst.“

Da hun paa Veien til Retterstedet saae Ulfeldts Haandskriver Kjeld Friis, knipsede hun med Fingrene ad ham og sagde paa Tydsk til ham: „Din Herre og Magister Simon skal jeg anklage for Guds Domstol.“

Det synes utroligt, at en ung Kvinde som hende, skulde vise en saadan Ligegyldighed for Døden, man maa derfor næsten troe, at hvad Ulfeldt siger i sit

„Høittrængende Gres Forsvar“ „at hun skal have været mere fuld af varm Biin end af Anger over begaaede Synder,“ er sandt, thi paa anden Maade kan man ikke forklare sig denne hendes næsten frække Udfærd i Dødens sidste Dieblikke. Muligen har hun ventet Benaadelse af Kongen.

Der kan ingen Tvivl være om, at Ulfeldt og hans Gemalinde vare uskyldige i den af Dina udtalte Beskyldning for Giftblanderi. Hvor var det muligt, at den elskværdige Eleonore skulde kunde overlægge med sin Mand, hvorledes de skulde omkomme hendes egen Broder? Besynderligt er det, at Kongen kunde have den mindste Lid til Dinas Udsagn. Den Yndest og Tillid, hvori Oberst Walthers stod til Kongen og Dronningen, maa have bidraget sit dertil, ligesom Dina ogsaa maa have haft Noget ved sin Person, der har indtaget det kongelige Paar for hende, hvilket, i Forening med hendes mageløse Dristighed, maa have bevirket, at man agtede paa hendes Ord. Ogsaa kan man forklare det saaledes, at Dronningen troede, at hun ved denne Sag, hvad Udfald den saa fik, kunde krænke Eleonore, hvem hun hadede, som hendes senere Udfærd imod hende viser.

Maaskee var det Tilfældet at Dina elskede Oberst Walthers oprigtig. Af den Grund kunde det da forklares, at hun har ladet sig overtale af ham til Udsagn om Ulfeldt og Kone, ligesom at hun vedblev dette sit Udsagn, med Undtagelse af Tilstaaelsen under Torturen, for at redde Walthers. Det er ogsaa meget rimeligt at Walthers har overtænkt et Overfald paa det

ulfeldtske Huus, hvilket han antog ikke vilde mishage Hoffet, eller at han, da han jo var i Besiddelse af Nøgler til Ulfeldts Huus, har villet indbringe Gift i Huset, og fortalt det til Dina.

Men hvad bevægede saa Dina til at aabenbare denne Plan for Eleonore? Ulfeldt troer at kunne give Oplysning herom. Han mener frænket Kjærlighed. Hun skal have overbevist sig om Oberstens Utroskab og svoret Hævn. Om sin Angivelse til Kongen turde hun Intet sige til Ulfeldt, men derimod fortalte hun hvad hun vidste om Oberst Walthers. Men nu opdagede denne hendes Falskhed, hun bliver ikke mere troet paa Slottet, man ønsker ikke, at hun skal have mere Samqvem med Ulfeldt, da hun maa fremtræde for Retten. Men da Sagen kom for Rigsraadet, fandtes her Mænd, der indsaae at det Hele var Opdigtelse og vilde have, at Retfærdigheden skulde have sin Gang, og disse bevægede hende til at tale Sandhed.

Da hun imidlertid stolede paa høiere Beskyttelse, og derfor senere tilbagefaldte den Tilstaaelse, Torturens Pinsler afgang hende, har hun formeent indtil det sidste Dieblif at kunne redde sit Liv, naar hun paa-stod sit første Udsagn. Denne Forklaring oplyser det hele Bæv af Modsigelser i denne i sit Slags eneste Criminalhistorie i Danmark's Historie, der er mærkværdig derved, at den bragte Ulfeldt til alle de senere Skridt, der endte med at styrte ham og hans elselige Hustru i Ulykke.

Men denne Sag var langt fra endt ved Dina's Genrettelse, thi Ulfeldt vilde ogsaa have Oberst Walthers,

der vistnok med Rette kan ansees for Ophavsmanden til den hele Cabale, domfældt.

Ulfeldt besluttede imidlertid ikke selv at ville anlægge Sag mod Oberst Walthers, men at henstille Alt til Kongens eget Godtbefindende. Kongens første Secretair, Otto Krag, beskikkedes derfor til Actor mod Walthers, og i hans Indlæg i Sagen beskylldtes Walthers for at have talt Usandhed for Retten, at have tragtet efter at skaffe sig Indskyldelse ved at føre Andre i Ulykke, at have bestyrket Dina i hendes Forehavende og ikke kunnet forsvare sig mod hendes Beskyldninger med Andet end Benægtelse. Da Ingen kunde være fri for Mistanke og Angivelse, naar Saadant ikke straffedes, saa paastod Actor, at Walthers, som synes at have været i Raad og Daad med saadan en letfærdig Kvinde som Dina, og gjerne havde seet at den Løgn om Giften var bleven troet, maatte tilbørlig og exemplarisk derfor straffes.

Walthers, som mødte personlig i Retten, indvendte derimod, at det havde været hans Pligt, at forebringe Kongen Dinas Angivelse, og benægtede, at have noget Dndt i Sinde imod Ulfeldt, meget mindre at have bevæget Dina til hendes Udsagn imod ham.

Han paastod i et indgivet skriftligt Indlæg, at Dina, som var domfældt for uærlig Sag, ikke kunde staae til Troende imod ham; at hun, da hun var i piinligt Forhør, havde udlagt Jørgen Marsviin for Barnefader og frikjendt ham (Walthers) for at have tilskyn- det hende til eller været Medvidner i hendes Løgne. Han benægtede tillige „med god Samvittighed for Gud“,

at han havde havt utugtig Dmgang med hende end
 fige være hendes Barns Fader, og at alle hans Besøg
 hos hende og Samtaler med hende alene havde
 fundet Sted, fordi han tragtede efter at opdage Sand-
 heden af hendes Angivelse. Han forsikkrede, at han
 aldrig havde vidst Noget af hendes Letfærdighed, men
 anseet hende for et høist anstændigt Fruentimmer, ind-
 til hun havde tilstaaet sit Forhold til Ulfeldt. Han
 anførte fremdeles, at Dina baade under og efter Tor-
 turen havde benegtet, nogensinde at have talt om mor-
 deriske Anslag af ham, men derimod mange Gange
 havde gjentaget sit Udsagn om Giften. Da Dina
 havde beediget sit Udsagn og ikke havde vidst at an-
 føre Noget imod ham, saa kunde det, som hun siden, i
 Haab om Befrielse, havde sagt om ham, ikke staae til
 Troende imod hans Sigende. Derfor paastod han at
 blive fritjendt for hendes usandsfærdige Paasagn.

Endelig blev Sagen paatjendt saaledes:

„Skjøndt Oberst Walthers,“ hed det, „ikke havde
 handlet urigtigt i at aabenbare Kongen, hvad Dina
 havde fortalt ham om Ulfeldts Anslag, saa havde han
 dog paastaet, ikke at vide noget Nærligt om hende,
 uden hvad hun selv havde bekjendt om Rigshovmeste-
 ren, skjøndt det Modsatte befandtes efter hendes egen
 Moders og Datters Tilstaaelse samt andre Omstændig-
 heder; derfor, da Kongen ikke kunde finde Behag i, at
 Walthers ved Andres Ulykke havde tragtet efter sin egen
 Ære og Dphærelse, saa fandt Hans Majestæt det raade-
 ligt at byde og befale ham inden 3 Ugers Forløb

at begive sig ud af Riget og derefter ikke at lade sig see i Danmark og Norge.

At Sagen endtes saaledes ved en kongelig Befaling, istedetfor Rettens Dom, skete vistnok af Frygt for, at Rigsraadet ellers maaskee havde dømt ham fra Livet. Imidlertid var Landsforviisning for Livstid ingen ringe Straf for en Adelsmand og Oberst, der havde staaet i saa høi Yndest ved Hoffet.

Med denne partiske Dom var Ulfeldt imidlertid ikke tilfreds. Han yttrede, at naar Walthers ikke havde handlet urigtigt i at aabenbare sin Herre, hvad Dina skulde have sagt ham, burde man ikke forvise ham fra Land og Rige, og naar han for at gjøre sin Beretning mere sandsynlig, bekræftede den ved Usandhed og ved Andres Ulykke eftertragtede sin egen Ære og Op-høielse, burde man da ikke straffe ham tilbørlig? Han ansaae derfor den kongelige Befaling for en Gunst mod Walthers, for derved at redde hans Liv.

Ulfeldt følte sig saa frænket ved den Uret, der var tilføiet ham, fordi hans Avindsmand, Oberst Walthers, skulde slippe med saa godt Kjøb, at han besluttede at forlade Danmark. Den Ugunst, han stod i ved Hoffet, havde længe forberedt ham paa at gjøre dette Skridt. Eleonore havde meget at indvende mod dette, da hun indsaae hvor skadeligt det vilde blive for dem med Tiden; men Ulfeldt følte sig ydmyget og vilde ikke lade sig afholde fra sin engang fattede Beslutning,

„og,“ siger Eleonore i sin af hende selv skrevne Levnetsbeskrivelse, „jeg ansaae det for min Pligt, som hans Hustru, at føie mig i hans Villie og følge med ham.“

Det var den 24de Juli 1651, tre Dage efter Dinas Henrettelse, at Ulfeldt begav sig med sin Hustru og sine ældste Børn, om Aftenen ud af Østerport, hvortil han havde ladet sig gjøre en Røgle, og gif uden Op- hold ombord i en hollandsk Galliot, som han havde fragtet og som ventede ham ved Kysten, en halv Miil fra Helsingør.

Jungen af hans Slægt eller Venner vidste Noget deraf førend han var borte.

I et heelt Aar havde han holdt en af sine Folk i Holland, for at varetage hans Sager og Brevvevling. Fra sit Huus i Kjøbenhavn havde han ladet bortskaffe sit meest værdifulde Bostab, hvilket var indlysende deraf, at da Ulfeldts Værelser og Gjemmer i hans Huus, der strax efter hans Flugt bleve forseglede, aabnedes i Aaret 1653, fandtes der kun simple Effecter og Meubler; men Intet af Værdi.

Det er at formode, at han tog den Skat, han eiede i ædle Stene saavel som i forarbeidet og myntet Guld og Sølv og andre Kostbarheder, med sig paa Skibet.

Efter Optegnelser, man har fra den Tid, angives der, alene i eet Skriin at have været Juveler til en Værdi af 28,988 Rdl. Hans Guldtois Vægt angives til 193 Pd. 1 Lod, og Værdien, naar hvert Lod, efter hiin Tids Værdi, kun regnes til 7 Rdl., skjøndt det Meste var Ducatguld, til 43,239 Rdl. — Den hele

Burderingsſum af Juveler, forarbeidet Guld, Rariteter, Penge, Sølv og Mobilier, beløber ſig til i alt 219,894 Rdl.

Ulfeldt tilſendte Kong Frederik en Skrivelse paa Franſk, hvori han roſte ſig af de ſtore Tjenester, han havde beviift Kongen og Riget, angav den ſlette Behandling, der var vederfaret ham, de Eſterſtræbelſer, han havde været udsat for, og de falſke Beretninger af hans Avindsmænd, hvortil Kongen laante Øre, ſom Marſag til, at han havde ſeet ſig nødsaget til for en Tid at forlade ſit Fædreland. En lignende Skrivelse ſendte han ogsaa nogen Tid efter ſin Bortreiſe til Rigsraadet. I Amſterdam, hvor han opholdt ſig hemmeligt i nogle Uger, lod han udsprede en trykt Beretning paa Hollandſk om Dinas Sag, og tog derpaa Veien over Lybek til Sverrig, ſom var det egentlige Maal for hans Reife fra Danmark.

Det var i September at han ankom til Stockholm, og erholdt kort efter af Dronning Christina et Beflyttelſeſbrev for ſig og ſit Huus. Den ſvenſke Dronning viſte ſig meget naadig imod ham, hun modtog ham i en høitidelig Audience, hvortil han blev afhentet af to Kammerherrer i en kongelig Equipage, og han havde en Samtale, der varede i halvtredie Time, med hende i hendes Cabinet.

Fra denne Dag havde Ulfeldt indtaget en fjendtlig Stilling imod ſit Fædreland. Han havde tidligere oftere handlet ſom en egenraadig, mægtig og farlig Magnat i ſelve Danmark, men nu, da han hengav ſig til en fremmed Regjerings Interesſe og Tjeneste,

viste han sig aabenlyst som sin Konges Avindsmænd og en Forræder mod sit Fædreland.

Netop Dagen førend Ulfeldts Vortreise havde Kongen tilstillet Rigsraadet en egenhændig Skrivelse, i hvilken han førte Klage over Ulfeldts Embedsførelse og øvrige Udfærd.

Muligen har nogle af Ulfeldts Venner underrettet ham om dette Skridt af Kongen og derved paaskyndet hans Flugt. Men dog var det et slet overlagt Forsæt, thi da han vendte sit Fædreland Nyggen og begav sig til et Land, hvis Regjering havde tidligere viist sig som Danmarks værste Fjende, gav han sine Misundere og Fjender frit Spil og Auleadning til reent at styrte ham. De bevægede Kongen til efterhaanden at opgive al Skaansel imod ham og vise en Streng-
hed foranlediget af hans ubesindige Udfærd.

Man begyndte med at indstævne Ulfeldt til at møde paa den til næste Aar berammede Herredag, for at blive tiltalt og være Dom undergiven, for at have, Kongen uafvidende, forladt Riget, uden at gjøre Rede eller Regnskab for en stor Deel af alt det, hvad der i saa mange Aar havde været ham betroet.

Kongen forlangte ogsaa, at Rigsraadet skulde erklære, om ikke Ulfeldt ved sin Undvigelse maatte anses for at have forbrudt sine Embeder, sin Værdighed som Medlem i Raadet og de Lehn, hvoraaf han var i Besiddelse.

Rigshovmesteren havde tidligere havt saa Venner, nu, han var falden i Unnaade, havde han naturligviis færre. Rigsraadet, hvis fleste Medlemmer gjerne saae

ham fjernet, gav det Svar, at Kongen maatte være aldeles bemyndiget til at besætte Ulfeldts Poster med Andre, som kunde gjøre Kongen og Riget bedre Tjeneste end Ulfeldt. Gersdorf, der var særdeles yndet af Kongen, blev Rigshovmester, og Henrik Kamel, Befalingsmand paa Møen; begge vare bekjendte som Ulfeldts Fjender. Cantzleren Sehested fik Rigshovmesterens norske Lehn.

Ulfeldts Forlehninger havde vel ikke bidraget lidet til hans store, næsten fyrstelige Indkomster; disse tiligemed hans erhvervede private Formue vare saa overordentlige i Danmark, at de længe havde været Gjenstand for almindelig Forundring og Manges Mistanke, uagtet han havde forstaaet paa en klog Maade at fordele og anlægge sin Formue saaledes, at Ingen let kunde ane dens virkelige Størrelse.

Det var imidlertid ikke ubekjendt, at Ulfeldt havde efterhaanden sendt store Pengesummer ud af Landet. Men han benegtede det dristigt i sit Skrift, hvad der siden blev juridisk beviist. Først senere, da han kom som en af Sverrig og dets Konge Carl Gustav forstødt Forræder, tilbage til Danmark, røbede Ulfeldts egne Papirer og andre Beviisligheder, hvilken umaadelig Rigdom, han havde samlet i de 11 Aar, som han havde forestaaet Rigshovmesterembedet, skjøndt han tiltraadte denne høie Post uden Formue, ja endog gjeldbunden. Hans Formue, ved hans Flugt fra Danmark, udgjorde omtrent een Million Rigsdaler, der efter Pengenes Værdi i de Tider vel har udgjort saa meget som tre eller fire i vore Dage.

Man kan næsten ikke undertrykke den Mistanke, at Ulfeldt ikke kan have forskaffet sig denne Rigdom paa en aldeles ærlig Maade. Det Tidsrum, hvori han samlede sig disse Skatte, var det sørgeligste og ulykkeligste i Christian den Fjerdes Regjering. Medens denne Kongens Svigersøn og Yndling sørgede saa rigeligt for sig selv var Christian i den yderste Forlegenhed for Penge, saa at han maatte indskrænke sine Udgifter paa enhver Maade.

Det synes paa samme Tid besynderligt, paa hvilken Maade Ulfeldt, under en Konge, der som Christian den Fjerde, der var en saa streng og usiagtig Huusholder, har kunnet samlet sig saa store Summer; men naar man erindrer, at de præsundske Toldsager og Toldkjendelser vare ham underlagte; at alle Leverancer til Flaaden, Armeen og Høffet gik igjennem hans Hænder, saa synes de at oprinde herfra. Han siger rigtignok i „sit Vresforsvar“, at han ikke jmaaligen har søgt Kilderne til denne hans Rigdom, eller, „at han ikke har skindet Nogen sin Armod og Fattigdom fra, og sanket den Velsignelse, Gud havde givet ham, ved Andres Fordærvelse og Skade;“ men desmere havde han da, ved at berige sig i det Store, hjulpet til at fordærve og ødelægge Staten, delende de fleste af hiin Tids Adelsmænds Mening, nemlig, at Rigets Bedste maatte staae tilbage for Adelsens Fordele.

Saa snart Ulfeldt var undvegen, udgik der en kongelig Befaling, at Ingen maatte indlade sig paa at kjøbe Rigshovmesterens Gods og Eiendomme, saalænge han Eleonore Christine Ulfeldt.

ikke havde gjort Rede for sin Embedsførelse. Først eet Aar efter, da han havde fornærmet Kongen i en høi Grad i flere Skrifter, begyndte man at inddrage Ulfeldts Godser og Midler i Danmark. Men uagtet Kongens Brede og Unaade steg mod Ulfeldt bestandigt, blev der dog viist den største Læmsældighed med Hensyn til hans Gods lige til Aaret 1661.

Ulfeldt mødte ikke paa Herredagen, som vi før omtalte, men lod her fremlægge et Indlæg, hvori han omtalte den Bold og Uret, som man havde paaført ham i Danmark, og drev sin overmodige Stolthed og enhver Uerbødighed mod Kongen saa vidt, at han besvarede dennes Indfaldelse ved at indskyde sin Sag under den svenske Dronnings og Sverrigs Rigsraads Dom.

Uagtet denne fornærmelige Indskydelse under et andet Riges Domstoel, vistes der dog en stor Moderation med Hensyn til Beslaget paa Ulfeldts Eiendomme, hvilket vistnok for en stor Deel maa tilskrives den Beskyttelse, han nød hos Dronning Christine og den svenske Regjering.

Frederik den Tredie, som harmedes over denne fornærmelige Udfærd af en Undersaat, gjorde flere alvorlige Forestillinger hos Dronning Christine. Han havde aldeles ikke ventet, yttrede han, at Dronningen vilde skjænke Ulfeldt sin Protection efter den store Dristighed, han havde viist, ved at haane og bespotte ham, Rigsraadet og hans hele Regjering i et skammeligt Skrift, han havde udgivet i forskjellige Sprog. Han bad Dronningen overlægge, hvorvidt en saadan Mand for-

tjente at beskyttes, som agtede Gød og Pligt saa ringe, at han saa skammelig be-spottede og beskjæmmede sin Herre og Konge, saavel som hvilken Trost og Taknemmelighed, der kunde ventes af den, der handlede saaledes mod sit eget Fædreland.

Men Kongen maatte yttre hvad han vilde om Ulfeldt, saa syntes den aandrige men tillige lunefulde Dronning Christine at finde megen Smag i Ulfeldts Dmngang, og behandlede ham ogsaa fremdeles, lige til hun nedlagde Kronen, ikke blot med en høi Grad af personlig Gunst for ham selv og hans Familie, men som en meget betydende Statsmand, af hvis skuffede Uergjerrighed samt Herskelyst, og personlige Uvillie og Had mod sit Fædrelands Regjering og dets Konge, Sverrig i paakommende Tilfælde kunde drage megen Nytte. Hun lod rigtignok som om hun ikke vilde give Ulfeldt anden Beskyttelse, end den begge Stater tidligere vare bleve enige om, at vise mod hinandens Undersaatter. Men, efter som det lykkedes Ulfeldt at sætte sig fast i Christines personlige Gunst, viste hun en større Forkjærlighed for ham, og betragtede ham som en skyldfri og forurettet Mand af Uere, der alene var bleven et Offer for en Hofintrigue og politisk Cabale, kort sagt, saaledes som Ulfeldt selv puskede, at see sig fremstillet i Sverrig.

Han underkastede sig ogsaa Sverrigs Regjering som en Underaat, men gjorde paa samme Tid Fordring paa alle sine Embeder i Danmark, hvilke han dog selv hemmelig havde forladt.

Bed det svenske Hof havde Danmark en Gesandt

eller som han kaldtes en Resident, en snild Mand, ved Navn Peder Zuel. Han forelagde Dronningen en Skrivelse fra det danske Rigsraad, hvori det omtalte, at Ulfeldt havde med sit skammelige Skrift beskjæmmed den danske Konge og gjort sig hendes Raade uværdig, og bad at han maatte ansees saaledes, som hans grove Gjerninger havde fortjent.

Dronningen forsikrede, at den Misforstaaelse, der var opstaaet imellem Kongen og Ulfeldt, var hende ukjær, og hun ønskede, at den maatte vende sig til Kongens Gavn. Hun kunde ikke negte Ulfeldt Sikkerhed i sit Rige indtil Sagen med Kongen var jevnet. Da grove Misdædere fra begge Lande vare flygtede over Grændserne og tagne i Beskyttelse, saa vilde det være ubilligt, at negte en Mand af saadan Stand og Anseelse som Ulfeldt sikkert Leide. Det var hende ubehageligt, yttrede hun, at hun skulde indblandes i saadanne Sager, og hun forventede sig undskyldt, da hun ellers gjerne vilde opfylde Kongens Ønske.

Smidlertid befæstede Ulfeldt sig hver Dag mere og mere i Dronning Christines Yndest. Han var idelig om hende og kjørte ud med hende. Da blev han en Dag pludselig farlig syg af et Sting i Siden. Dronningen lod sin Livlæge besøge ham, men hans bekymrede Hustru, Eleonore, var ikke tilfreds med hans Hjælp og sendte Bud efter den troe Sperling, som hun vidste kjendte hendes Mand's Natur.

Sperling opholdt sig dengang i Amsterdam, hvor han havde en stor Praxis, men paa det første Bink af sin Belgjørerinde forlod han sine mange Patienter og

ilede til Stockholm. Sperling var den rette Mand til at curere Ulfeldt, dog hengik 7 Uger før denne var rigtig helbredet, i hvilket Tidsrum Dronningen ofte havde besøgt ham.

Nu, da han var helbredet, begyndte hendes og Ulfeldts venfskabelige Dmgang igjen. Der syntes at bestaae mere end Venfskab imellem dem. Sperling maatte imidlertid holde Eleonore med Selfskab, han læste Senecas Breve for hende eller spille Schak med hende. Ulfeldt forestillede ogsaa Sperling for Dronningen, der tilbød at tage ham til sin Læge. Han overværede Taffelet, hvor Ulfeldt og Dronningen spiste tilfammen, og Sperling stod bag ved Dronningens Stol. Efter Maaltidet gif Dronningen, Ulfeldt og Sperling sammen i Haven, hvor Dronningen ikke vilde tillade at Ulfeldt gif med Hatten i Haanden eller at han, naar de vendte dem, søgte at komme paa hendes venstre Side.

Den danske Resident havde imidlertid underrettet det danske Hof om, at han havde erfaret, at Ulfeldt havde laant Dronning Christine store Pengesummer og underrettet hende om Rigets Tilstand og i Særdeleshed om Havnene saavel som de bedste Landingssteder. Han havde ligeledes faaet at vide, at Sverrig til Foraaet faae sig istand til at møde med en anseelig Flaade og en Hær paa 30,000 Mand.

Dronning Christine lod paa samme Tid, som om hun nærede den venfskabeligste Tænkemaade mod den danske Konge, og denne, der lod sig blænde af hendes Forstillelse, sendte Underhandlere til hende. Men disse

udrettede Tuet, tvertimod spurgte hun, om de ikke havde nogen Befaling angaaende Ulfeldt. De svarede, at Kongen, med Hensyn til hende, var villig til at benaade Ulfeldt, saasnart han tilbagekaldte det af ham udgivne Skrift og bad om Forladelse, som det egnede en Underfaat, der har fortørnet sin Konge.

Men herpaa svarede Dronningen:

„Det troer jeg ikke, at han gjør, og jeg anseer det derfor bedst, at jeg ikke mere blander mig i den Sag.“

Paa denne Tid begyndte Christine at fatte den Tanke, at ville nedlægge Kronen, og talte med Peder Zuel om at Ulfeldt gjerne vilde skriftligt underkaste sig Hans Majestæt, naar han blot maatte blive skaanet for at fornede sig, men Zuel svarede, at Ulfeldt var hendes Beskyttelse uværdig. Han (Ulfeldt) havde under sit Gesandtskab i Holland erholdt af Kong Frederik en Sum af 24,000 Rdl., som han skulde give den ulykkelige landflygtige Kong Carl den Anden. Ulfeldt havde ved sin Hjemkomst ført disse Penge til Udgift, men den engelske Gesandt forsikkrede, at hans Herre havde aldrig faaet disse Penge. Zuel sagde nu, at saaledes handlede den Mand, hun beskyttede. Dronningen syntes ikke at agte paa denne Beskyldning, men spurgte:

„Saaer Ulfeldt da ikke sine Midler igjen?“

„Jeg overlader til Deres Majestæts Dmdømme om Ulfeldt efter en saadan Utrofskab fortjener nogen Raade?“ spurgte Zuel.

„Ulfeldt er en ærlig Mand,“ svarede Dronningen; „jeg kjender ham, han er ikke istand til Sligt; har han sagt, at han har betalt Kongen af England 24,000,

Rdl., saa troer jeg, at det er sandt, og negter Kongen af England det, lyver han*); ja om tolv saadanne Konger, som Kongen af England, vidnede imod ham, vilde jeg dog sige, at de alle tolv løi."

Hun tilspøiede: „at, da Kongen af Danmark ikke vilde opfylde hendes Begjering, vilde hun selv saaledes sørge for Ulfeldt, at det ikke skulde fortryde ham, at han havde søgt hendes Beskyttelse, og at hun aldrig mere vilde bede Kongen om Noget."

„Hvis Eders Majestæt," svarede den kjække Zuel, „vilde give Ulfeldt det Halve af Eders Rige, saa staaer det til Eder selv, men det vil dog ikke afholde Kongen min Herre, fra at ansee ham for en troløs Mand."

Dronningen tænkte nu paa at berede den danske Gesandt en Ydmygelse. Hun fik Zuel til at levere hende Kongens Breve angaaende Ulfeldt og erholdt ligeledes en Gjenpart af den engelske Gesandts udstedte Vidnesbyrd, at hverken Kongen eller Rogen paa hans Begne havde modtaget de 24,000 Rdl.

Hun bad nu Gesandten at komme igjen næste Dag da Ulfeldt skulde være tilstede, hvem hun da i hans Nærværelse vilde tilkjendegive, at hun ikke længere vilde beskytte ham eller taale ham i sine Lande. Zuel erholdt Dronningens Løfte, at der ikke skulde blive talt om andre Gjenstande i Ulfeldts Nærværelse.

*) Efter Kong Carl den Andens skammelige Afsærd længer hen i Tiden imod Eleonore Ulfeldt at slutte, var det vistnok ogsaa en Løgn af den engelske Konge.

Men saasnart Juel var bortgaaet, modtog hun Ulfeldt paa det Venstkabeligste og kjørte i sin egen Vogn med ham igjennem Stockholms Gader.

Da Juel kom næste Dag paa Slottet, blev han underrettet om, at Senatet var i Audiencesalen og nyelig havde været hos Dronningen i hendes Cabinet. Efter at Juel var indtraadt i Gemakket, erklærede han, at han blev ikke et Dieblif hos hende, hvis hun taalte, at Ulfeldt yttrede noget Ord, der stred mod den Afgøtelse, man var hans Konge skyldig. Dronningen gav ham et saadant Løfte og gik til Døren, for at befale Marsken at indkalde Ulfeldt og Senatet. Juel studejede over at Senatet ogsaa traadte ind, men Dronningen forsikkrede ham, at der skulde Intet blive forhandlet, som kunde være til Kongens Utilfredshed.

Da Ulfeldt derpaa indtraadte, sagde Dronningen: „Den danske Gesandt besylder Eder, for at have understrukket 24,000 Rdl., som Kongen af Danmark har leveret Eder til Kongen af England, og jeg forlanger nu, at I skal svare paa den Beskyldning med den Erbødighed I skylder Eders Konge.“

„Jeg besylder Ingen,“ afbrød nu Juel Dronningens Tale, og vilde gaa bort, men blev holdt tilbage ved Døren af nogle Rigsraader.

Ulfeldt tog nu Ordet og forsikkrede, at han havde det i sine Hænder, hvormed han kunde forsvare sig mod Peder Juel.

Han maa formodentlig have ført en utilbørlig Tale, thi Juel blev fortørnet og sagde: „Corfit Ulfeldt!

Tael med Respekt om Kongen, Eders Herre og hans Minister!" gik hen til Vinduet og saae ud.

Cantsleren oplæste nu en Skrivelse, som Dronningen, der havde erholdt den af Ulfeldt, rakte ham. Den indeholdt en Forsikkring af Kong Christian den Fjerde, at Ulfeldt skulde i Fremtiden være fri for Tiltale med Hensyn til hans Embedsførelse.

Dronningen spurgte nu Juel: „Hvad har J at svare herpaa?"

„Intet," svarede Juel, „thi jeg har ikke hørt Noget af det, der blev oplæst; jeg har," tilsvarede han, „derimod staaet og tænkt paa, hvor uordholdende Deres Majestæt er." Han bad om Tilladelse at maatte yttre, at det var ikke saaledes at det ene kronede Hoved burde behandle det andet, især efter saa mange Forsikkringer om Benskab og Agtelse.

Efter at have sagt disse Ord med lydelig Stemme, gik han til Døren. Nogle Rigsraader vilde atter hindre ham fra at komme ud, men han stødte dem til Side, aabnede heftigt Døren, slog den til efter sig og forlod Slottet.

Rigsraadet blev imidlertid forsamlet endnu en Stund hos Dronningen og Ulfeldt fortsatte nu sin Retfærdiggjørelse. Han fremlagde en Dwittering, hvori General Montrose tilstod at han Tid efter anden havde modtaget Geværer og Krigsforraad for 30,000 Rdl., saa at Ulfeldt endog havde en Fordring af 6000 Rdl. paa Kongen, hvilken han dog aldrig paa Grund af Statskassens Pengemangel havde krævet.

Nu henvendte Dronningen sig til Rigsraadet og

yttrede, at da hun havde taget Ulfeldt i sin Beskyttelse og nu stod i Begreb med at fratræde Regjeringen, havde hun først offentlig villet vise Grunden til, at hun ydede ham denne Beskyttelse. — Hun havde derfor sammenfaldt det, for at det skulde være Vidne til hans Retfærdiggjørelse.

Juel var meget forbittret over denne Dronningens upassende Adfærd og beklagede sig herover til Cantzleren der forsikkrede, at hverken han eller de øvrige Rigsraader havde vidst det Ringeste heraf, førend de af Dronningen vare blevne indkaldte i hendes Cabinet. Han kunde ikke Andet end billige Gesandtens Adfærd ved denne Leilighed, men erklærede tillige, at hvad der var foregaaet skulde ikke have nogen forstyrrende Virkning paa den gode Forstaaelse, der hidtil havde fundet Sted imellem begge Riger.

Det er at antage, at Christine har havt Medlidenhed med Ulfeldts ulykkelige Skjæbne, hvormed der forenede sig, som vi allerede have omtalt, nogen personlig Hengivenhed for ham. Ulfeldt var vel over Ungdommens friiske Alder, men han forenede med et behageligt Ydre en stor Veltalenhed og besad mange andre Talenter, der betydede meget i Christines Dine.

Hun havde, som Historien bevidner, mange Yndlinger. Grev Magnus Gabriel de la Gardie, en Søn af Rigmarsken de la Gardie og den ved Gustav Adolphs Kjærlighed berømte Ebba Brahe stod længst i hendes Gunst, og ham overøste hun med Raadesbeviisninger og Foræringer, som vare uden Exempel i Sverrigs Historie. Men han havde den Krænkelse, at blive for-

trængt, først af Lægen Bourdelot, en Franskmænd og senere af Italieneren Pimentelli.

Men om man heller ikke vil forudsætte, at Ulfeldt stod i et nøie Forhold til Christine, saa var hendes Udfærd som Regentinde stundom til den Grad uforklarlig, modsigende, vilkaarlig, ufornuftig og uforsvarlig for Moralens og Statskunstens Domstol, at Mange forklarede hendes Handlemaade snart af et Slags Sindsvirring, som man havde tilskrevet en Trylledrik, den gamle Grevinde Ebba Brahe skulde have givet hende, snart af en Forandring i hendes Natur og Konstitution, forarsaget ved de Vidler og den Diæt, hendes Læge Bourdelot havde foreskrevet hende. Hendes Charakter bestod af en Forening af Letsindighed, Odselhed, Tilbøielighed til Udspreddelser, Pragt og Forlystelser paa den ene Side, og en Tilbøielighed til Umgang med udmærkede Videnskabsmænd og vittige Hoveder paa den anden Side.

Forholdet imellem de to nordiske Nabomagter havde ligesaa Frederik den Andens Tid og under Christian den Fjerdes Regjering ikke kunnet kaldes venstabeligt, helst efter at Danmark havde maattet slutte den ydmygende Fred til Brønsebro 1645. Efter Frederik den Tredies Thronbestigelse viste Dronningen i Hjertet aldrig noget gunstigt eller fredeligt Sindelag imod Danmark, skjøndt man ved flere Leiligheder gjorde sig den største Umage for at vinde hende for sig.

Under Ulfeldts Ophold i Sverrig laante hun i den Grad Dre til hans Forslag og Planer til at angribe Danmark, at hun endog gjorde dem til Gjenstand for Forhandlingerne i Rigsraadet, hvor hun ved Stats-

minister Drenstjernas Modstand og Modgrunde Ulfeldts Anslag bleve hindrede.

Da Christine ikke kunde sætte sin Mening igjennem, blev hun mere ligegyldig for Sagen, og søgte blot at benytte Ulfeldts Ergjerrighed og Hævngjerrighed til at skaffe sig Pengelaan hos ham. Imod en Obligation laante Ulfeldt hende en Sum af 260,000 Rdl., efter vore Penge omtrent 800,000 Rdl., hvorfor han erholdt Amtet og Slottet Barth i Pommern til Pant. Paa samme Tid som hun nærrede de fjendtligste Hensigter mod Danmark, sparede hun ikke paa Forsikringer til den danske Gesandt Peder Juel, at det var hendes varmeste Ønske at vedligeholde Freden, ja endog at komme i et nærmere Forhold til Danmark. At hun ikke meente Noget dermed, røbedes snart ved den personlige Gunst hun havde vist imod Ulfeldt, der en lang Tid tilligemed Bourdelot og Pimentelli udgjorde hendes nærmeste og fortroligste Omgang.

Forholdet imellem begge Hoffer vedblev derfor at være spændt saalænge Dronning Christine beklædte Thronen, i det Ydre høfligt i det Indre koldt. Paa begge Sider var man derfor mistroisk imod hinanden.

Snart skulde Ulfeldt og Eleonore imidlertid miste deres Beskytterinde. Dronning Christine var kjed af at regjere. Hun var ogsaa aldeles uskicket til Regjeringens daglige Byrder og eensformige Forretninger; men skjøndt hun ikke selv gad udføre dem, taalte hendes Stolthed ikke, at Andre gjorde gjeldende, hvad de i hendes Sted maatte virke og arbeide. Hendes Lyst

var at herske, men tillige at nyde Livet i den fulde Frihed og letjindige Sorgløshed, som en Throne aldrig tilstedes. Hun havde længe tænkt paa det Skridt, hun agtede at gjøre, ved først at faae Carl Gustav udnævnt til øverste Feltherre, derpaa til hendes Efterfølger paa Thronen og endelig med Arveret for hans Dynasti.

Allerede i nogle Aar havde denne hendes Beslutning været urokkelig og hun benyttede derfor de saa Aar, før hun steg ned fra Thronen, til i det høist mulige Omfang at tilfredsstille sin Kjærlighed eller Tilbøielighed til Glands, Pragt, glimrende Fester og Adspredelser, — Livet i en dannet, forfinet, vittig og livsfuld Omgangskreds — overhoved i en romantisk Bevægelses.

Heraf kan man forklare sig hendes affjindige Odslen med Krongodserne og Rigets Midler. Ved en mageløs Gavmildhed forskaffede hun sig for Dieblirket Beundrere og Tilhængere. Hun overlod det udsugede Rige, det udtømte Skatkammer til sin Efterfølger, hvorved han fik Leilighed at øve den Kunst, at bringe en forfalden og ødelagt Statshuusholdning paa Fode igjen. Det saae ud, som om hun vilde give Alting bort og til den Grad udtømme alle Resourcer, for at den Sparksomhed og Indskrænkning Carl Gustav blev nødtvungen til, maatte faae Udseende af Rarrighed ved Siden af hendes glimrende og høijindede Odselhed.

Hun gif saa vidt i Brugen af Kronens Eiendomme, at hun i Aaret 1653, da hun flyttede til Upsala, lod udtømme Stockholms Slot i den Grad, at selv Tapeterne

paa Væggene bleve nedtagne, saa at der ved Carl Gustavs Thronbestigelse og Kroning i det paafølgende Aar, hverken fandtes Sølvtøi, Rjækkentøi eller Bordduge, men Alt maatte laanes eller anskaffes.

I over hundrede store Pakkasser bortsendtes der Malerier, andre Kunstsager, kostbare Haandskrifter og Bøger, Guld- og Sølvtøi, Meubler og Alt, hvad der paa nogen Maade kunde medtages og undværes, først til Gøttheborg og siden til Flandern.

I Slutningen af October 1653 forlod Christine Hovedstaden, hvori Pesten rasede, og Stockholms udplyndrede Slot. Hun begav sig til Upsala, hvor hun i en indskrænket Kreds af dette Aars Yndlinge holdt sit Hof, indtil hun den 16de Juni 1654 med større Værdighed og Holdning, end hun havde regjeret, nedlagde sin Krone, og endnu engang i sin Tale og sin Udfærd viste sig ganske som den sidste Kælling af Gustav Vasas Stamme.

Det var ikke tvivlsomt, at hun var glad over sin virkeligt udførte Beslutning, men Nationen var det ikke mindre. Flere Svenskere hørte man sige:

„Gud skee Lov, endelig have vi da faaet os en Konge!“

Ulfeldt og hans Hustru følte snart, at deres Beskytterinde ikke mere regjerede, men dog viste Kongen sig naadig imod dem. Det viste sig ved en Strid imellem Ulfeldt og den danske Minister.

En Søndag nemlig, da Ulfeldts Døttre førte til Kirken, og hans Hovmester, Johannes Gunkell gik ved Siden af Vognen i en smal Gade, kom Gesandtens to

Laquaier forbi, og den ene af Laquaiernes Raarder kom til at støde til Hovmesterens Raarde. Denne slog forbitret Laquaier i Hovedet med et Spanskrør, saa han tabte Hatten, hvorover den ene af Ulfeldts Døtre, Leonore, lo hjerteligt.

Ulfeldt undskyldte sin Hovmesters Adfærd ved, at han havde tjent som Capitain og var en Cavaleer, hvorfor han ikke kunde taale at fornærmes af en Laquai. Ulfeldt beklagede sig tillige over, at have taalt daglige Fornærmelser af Gesandtens Folk og tiet stille dertil, at Gesandten endog engang i Dronningens Forgemaal havde traadt ham med Forsæt paa Foden, hvilket han aldrig skulde glemme. Gesandtens Laquai havde fortjent at stryges til Ragen, fordi han havde jagt i Dronningens Forgemaal til nogle af Drabanterne, at Hr. Corfiz Ulfeldt havde stjaalet saa meget i Danmark, at han nok kunde leve høit i Sverrig. Naar han kom tilbage til Danmark, sagde Ulfeldt tilsidst, saa skulde han nok hævne sig paa Gesandten for alle disse Fornærmelser.

Da Kongen paa Gesandtens Klage blot forbød Ulfeldt, at hans Folk i Fremtiden ikke maatte fornærme Gesandten eller dennes Folk, yttrede Peder Zuel, at han haabede, at det ikke toges ham ilde op, hvis han hævnede sig selv paa den tykbagede Landløber, hvormed han meente Ulfeldt. Da den svenske Konge hørte dette Svar, sagde han, at det gjorde ham ondt, at Gesandten vilde hævne sig, og hvis han gjorde det, saa skulde han klage til Kong Frederik.

At den svenske Konge saaledes urigtigen holdt med

Ulfeldt skete af den Grund, at Ulfeldt havde gjort ham et Laan af 30,000 Rigsdaler, hvilke vare ham nødvendige til hans forestaaende Formæling samt Kroningshøitidelighederne, der skulde finde Sted paa en og samme Tid.

Det lod imidlertid til, at Kong Carl ikke vilde erkjende Eleonores høie Byrd og ægte Forhold, thi da Formælingen fandt Sted, forlangte man at hun og hendes Søster skulde gaae bag efter Dronningens Jomfruer, men det krænkede deres Stolthed og de bleve begge borte fra Høitideligheden.

I Foraaret 1655 reiste Kong Carl til Pommern for at angribe Polen. Ulfeldt reiste paa samme Tid med Eleonore og sine Børn til det ham pantsatte Slot Barth i Pommern. Forinden sin Afreise blev han underrettet om, at de Benge, han skulde have laant Kong Carl den Anden af England, vare blevne erkjendte, og at den engelske Konge havde underrettet Kong Frederik om, at han ikke alene var bleven overbevist om den Uret, han havde gjort Ulfeldt, men endog var ham Tak skyldig, fordi han havde forstrakt ham med en Sum af sin egen Formue. Han erklærede tillige, at han skulde altid med tilbørlig Taknemmelighed erindre de Tjenester, Ulfeldt havde gjort ham, og, naar han formaaede det, gjengjælde dem.

Paa deres Reise fra Sverrig blev deres Skib ved ugunstig Vind drevet til Danzig, der stod i det venstfabeligste Forhold til Danmark, og altsaa var fjendtlighedsindet imod Ulfeldt og hans Familie. I de 14 Uger han opholdt sig i denne By, troede han sig beluret af

to fra den danske Regjering hidsendte Danske og havde derfor taget Bolig i en Gjæstgivergaard. Eleonore havde fra Reizens Begyndelse iført sig Mandsklæder, og derfor fandt den Omstændighed Sted, at en ung russisk Kjøbmandsenke blev forelsket i hende og lod sig forstaae med, at hun vilde gjerne ægte hende. Hun nødsagedes derfor til at vedblive at spille sin Mandsrulle, og fortælles der, at da hun reiste bort fra Danzig med Ulfeldt, som hun foregav at være hendes ældre Broder, fulgte den russiske Enke med, og da Skibet, med hvilket de nu seilede til Pommern, var langt ude i Søen, kan man tænke sig hendes Forundring, da Eleonore traadte frem for hende forvandlet til en Kvinde.

Carl Gustav skrev egenhændig et Brev til Kong Frederik den Tredie, hvori han bad, at Ulfeldt maatte faae sine Eiendomme tilbage, hvilket han (Kong Carl) vilde ansee som et Tegn paa synderlig Hengivenhed for ham selv. Herpaa svarede den danske Konge, at der var Intet, der vilde være ham kjærere, end at kunne frøie Kong Carl i hans Begjæring, men naar han blev grundig oplyst om, af hvilken Beskaffenhed hans Begjæring var, haabede han, at Kongen vilde undskyldte ham.

Noget sildigere end Ulfeldt egentlig havde ønsket, gif Carl Gustav ind paa hans Plan til Danmark's Underkastelse — i det Mindste dette Riges Svækkelse og Ydmygelse, ved at dets Lande paa hiin Side af Sundet kunde komme i hans Besiddelse.

Forinden nogen Fjendtligheder havde fundet Sted, Eleonore Christine Ulfeldt.

vilde Eleonore i Aaret 1656 besøge sin Moder i Jylland, men hun blev, som der siges, tilbageviist i Korsør. Dronning Sophie Amalie og det mod Ulfeldt og hans Hustru fjendske Hofparti virkede skadeligt paa Kongen, og bevægede ham til en Handlemaade, der idetmindste var uklog, om ikke Kongen uværdig.

Nu saae Ulfeldt endelig sin hævnjerrige Plan gaae i Opfyldelse. Han havde raadet Carl Gustav til først at angribe Danmark, som det letteste og sikreste Foretagende, men Kongen angreb først Polen.

Under denne Krig, sad Ulfeldt rolig paa det ham af Dronning Christine pantsatte Slot.

Men da Carl Gustav i Juli 1657 pludselig brød op med sin Hovedmagt og vendte sig imod Danmark, for at tugte denne Stat, fordi den saa ubesindigt havde begyndt Krigen, da formaaede Ulfeldt ikke længer at være uvirksom. Han glædede sig fordi hans Fædreland truede med at komme i den svenske Konges Haand og fordi Hævnens Time var kommen, da han skulde opnaae sine Onskers og Bestræbelsers Maal. For at kunne hævne sig, havde han allerede opoffret en stor Deel af de Rigdomme, som han havde bragt i Sikkerhed udenfor Danmark. Han brød sig kun lidet om, at Danmark blev ydmyget, tilintetgjort eller traadt i Støvet af Fjenden, naar han kun fik Hævn over en Konge, der havde saaret hans Stolthed, og Eleonore Christine blev hævnet paa den Dronning, der ikke vilde erkjende og taale hende som sin Dige.

Førend vi nu skride videre frem i Eleonores Historie, bliver det nødvendigt at omtale Tilstanden i Danmark ved det forestaaende Angreb af Sverrig.

Den danske Adel var dengang, næst efter den polske, den frieste, egenyttigste, hovmodigste i hele Europa.

„Hvilken Adel,“ sagde engang Ulfeldt til en fransk Gesandt, „hvilken Adel har I i Frankrig? Naar det behager Eders Konge, saa kan han jo kaste Eder i Bastillen; men i Danmark kan Kongen ikke betræde en Adelsmands Huus uden dennes Billie.“

Den danske Adel besad næsten alle Krongodsjerne, af 327,176 hele og halve Gaarde, besad den 294,453. Den tænkte blot paa at berige sig, men gjorde Intet for at værne om Landet. Bonden var en ussel Træl. Størstedelen af Adelen besad ingen frigerist Aand, og man kaldte dem derfor spotviis „Haremænd“ istedetfor Herremænd.

Kong Frederik den Tredie var paa denne Tid henvend de 50 Aar gammel, en høi, svær Mand med langt mørkt Haar, et let Mundstjæg og et alvorligt Ansigt. Han var en Under af Latin og Lærdom, ædruelig, ærlig og ordholdende, samt paafaldende taus. Ved rolig Snildhed vidste han at udrette mere end hans Fader, og Aristocratiet var i en betydelig Grad vundet for Hoffets Interesser. Han viste senere at han besad koldblodigt Mod.

Dronning Sophia Amalie glimrede naar hun viste sig til Hest eller ved prægtige Hoffester dansede i Balletterne, ved sin Ynde og Venlighed henrev hun Folket, men Adelen hadede hende og udsprede Bagvads-

ffelse om hendes Udsvævelser. Man tillagde hende, og det vist ikke med Urette, en stor Indflydelse paa Kongen.

Da man havde styrtet Fru Christine Muunks haardnakkede Slægt, var Hoflusten bleven rensset, og Kongen udøvede nu igjennem private Secretairer meget af den Magt, han skulde dele med Rigsraadet.

Kammerskriver Christopher Gabel, som vi tidligere have omtalt, nød fuldkommen og velfortjent Kongens fulde Tillid, og ligeledes hans tydske Secretair Theodor Lenthe, og over begge lød derfor den Klage af Christen Skeel: „at Fremmede, der intet skulde have at sige i Rigsfager, og som vort Land ikke vedkommer, trænge sig ind med alle Slags nye Forslag, ved hvilke det da bliver, til almindelig Fordærvelse for Land og Kongehuus.“

De gamle Rigsraader forbittredes herover og mumlede:

„I Forgemaftet vrimler det af Folk, som aldrig burde sees der; danske Mænd agtes ikke, Fremmede gives Alt i Hænderne. Der holdes ikke mere tilbørlig Concelium, i Raadstuen møde vi, mere for at klage vor Nød for hinanden, end for at delibrere. Dinene hugges ud paa os, og det gjør ligesaa ondt naar en Due pikker dem ud, som naar en Ravn gjør det.“

Medens Carl Gustav stod i Polen, havde dette Land tilligemed Rusland, Østerrig og Holland gjort Alt for at bevæge Kong Frederik til Krig imod Sverrig.

Det var ogsaa hans eget Ønske, ligesom han ogsaa indfaae at en Krig var uundgaaelig i Tidens Længde. Han lukkede derfor sit Øre for sit forarmede, nu ogsaa af Pesten hærgede Land, for Adelens frygtelige Bælde, for det tomme Skatkammer, for den elendige Folkevæbning; han vilde Krig, for at oprette Danmarks Ære."

Ulmuen tænkte som han.

„Vi ville vinde vor Krigerære igjen,“ raabte den, „og maaskee hele Sverrig ovenikjøbet.“

Adelen var størstedelen ikke for Krigen, de ældre Rigsraader vare alle stemte for Freden, men Kongen og Hoffet vilde have Krig og dem fulgte Rigshovmester Jochum Gersdorf, alle de yngre Rigsraader og en Deel af Adelen; Krigen blev altsaa besluttet.

I Foraaret stode der 3,000 Mand udrustede, fordeelte ved den svenske Grændse, Hovedhæren stod derimod i Hertugdømmerne. Mange vare nys udfkrevne, ukrigsvante Bønder. Ved en Mønstring i Skaane faldt under de tilstedeværende Svenskeres Latter flere Nytttere af Hæsten. Ved Kjøbenhavn mynstredes der 150 nys udfkrevne Soldater.

„Man gjorde mere Qualm dermed, end naar man hos os mønstrer 20 Regimenter,“ sagde Svenskerne. „Man kunde faae ondt i Maven ved at see al den Uorden; Gud skulde synderlig straffe os, hvis vi vare bange for

saadanne Fjender!" Saaledes blev Dansken haanet af Svensken, og desværre med Rette.

Da Krigen blev erklæret af Danmark, var ingen gladere end Carl Gustav, thi nu fik han et Baaskud for med Hæren at trække sig ud af Polen, hvor det gik ham uheldigt og som han gjerne vilde forlade. Churfyrsten af Brandenburg, der havde lovet den danske Konge, at hindre Svenskerne fra at forlade Polen, saae, uden at agte paa det givne Løfte, med Glæde at disse, der havde udsuget Landet, endelig forlode det. I Sverrig maatte hver tiende vaabensføre Mand tjene som Soldat.

Istedetfor, hvad der var rigtigst, at angribe Sverrig fra Skaane, lod Kongen den danske Hær rykke ind i Bremen. Kongen selv laa med sine Skibe paa Bagt ved Østersøens Kyster, i den falske Formening, at den svenske Konge vilde seile fra Danzig og at han da maaskee kunde tage ham til Fange."

Den 26de Juni var Bille gaaet med den danske Hær over Elben og den 6te Juli trængte Svensken, ialt 13,000 Mand Hest- og Fodfolk, ind i Holsteen. Nædsel gik foran hans Skarer, de Danske under den uduelige Anders Bille retirerede af alle Kræfter og i Enden af August var der af den danske Hær paa 15,000 Mand, der havde staaet i Hertugdømmerne kun 5,000 Mand, der havde kastet sig ind i Frederiksodde.

Nu troede da Corfitz Ulfeldt, at Hævnens Time var kommen, og skrev den 22de August til Landsdommerne og Landcommisfairerne i Jylland:

„Landets totale Ruin og Undergang er forhaanden, men Raadens Dør staaer aaben. Min allernaadigste Herre og Konge (hermed meente han den svenske Konge), af egen medspødt, høie Clemence, stoler paa, at Stænderne ikke ville consentere eller participere i hvad Eders Konge af particulair Interesse, Had, Avind og Malice ved sine Practiker har bragt paa Bane. Han vil have Eder tilbuddt sin Raade og Faveur, og vil endnu antage Eder under sin naadige Protection, vil Eder beskytte mod alt Overfald og Gevalt, at I kan leve udi god Sikkerhed og nyde Landets Grøde. Sender derfor strax Eders Juldmægtige til Hans Kongelige Majestæt, at tractere med ham om samme Sags Leilighed! Skulde I nu foragte dette Tilbud, maae I selv takke Eder for Ulykke og Skade, og Eders Ruin staaer for Døren. Lukker Eders Dine dog engang op og lader Eder ikke længere fixere af nogle Faa, som intet Andet have efter søgt, end at spænde Eder Lænker eller Kjæder om Fodderne, hjælpe til at betage Eder Eders Friheder og paa Sidstningen reducere Eder lige med Skattebønder. Gud give, I ville vælge Eder det, som kommer Eder til Bedste!”

Men den danske Adel var ikke falden saa dybt, selv Ulfeldts egen Slægt vendte sig med Ulykly bort fra hans Forslag.

I Begyndelsen af September stode Svenskerne ved Frederiksbodde, det nuværende Fredericia. Den 3die November blev det taget med Storm. Hele Halvøen var saa godt som i Carl Gustavs Hænder, dog var hans Stilling ikke god. Polakken Czarniecki nær-

mede sig imidlertid med tolvtusinde Mand, men, da han hørte at Fredericia var falden, troede han Alt tabt, og trak sig skyndsomst tilbage.

Da vovede den svenske Konge en Gjerning, som er enestaaende i Historien, han vovede sig den 9de Februar 1658 med 12,000 Mand, Kanoner med tilhørende Krudt og Kuglevogne, Trods fra Sønderjylland over Jsen til Fyen. Denne Ø blev indtaget, og nu gik han over Langeland til Lolland. Paa Jsen imellem Sønderjylland og Fyen sank der et Par Compagnier og hans egen Bogn; mellem Fyen og Langeland gik Vandet en Alen op paa Slæderne, men intet standfede ham.

Nakstovs Fæstning forsvaredes af 1600 Mand foruden Borgerfabet. Hæren drog forbi den; uden mindste Haab om Stadens Overgivelse, lod Kongen den dog opfordre ved en Trompeter, og Corfitz Ulfeldt forestillede dem: „at det var nu heelt og holdent færdigt med Kong Frederik,” og uden at løse en eneste Kanon overgav Besætningen Fæstningen.

Den 22de Februar steg Carl Gustav i Land ved Bordingborg uden at møde mindste Modstand. Den nye Rigshovmester Jochum Gersdorf og Rigsråden Christen Skeel, der troede at træffe ham først paa Langeland eller Fyen, bleve forbausede, da de stødte paa ham paa en aaben Mark, i en Slæde, midt mellem Snedriver, omgiven af sine firske Ryttere.

Til at forhandle om Freden sagde den svenske Konge at han vilde sende Corfitz Ulfeldt.

Da Grev Ove Thott, en skaanskt Herremand, der

ogsaa var tilstede ved denne Sammenkomst, hørte, hvad Kongen havde i Sinde, sagde han:

„Jeg kan ikke troe, at det er Eders Majestæts Alvor at bruge Ulfeldt til Mediateur; han er en Udlænding, en Forræder mod sit Fædreland og sin Konge, og er kun brugelig som Espion. Desuden kan jeg ikke troe, at Eders Majestæt vil saaledes humilere Eders ullykkelige Nabokonge.“

„J synes mig at være meget selvflug, Grev Thott,“ sagde Carl Gustav, „kanskæe rinder det Jer isinde, at J er af Kong Eriks Blod, men,“ her reiste Kongen Hovedet stolt og satte Haanden i Siden, „husk paa, at jeg er Carl den Niendes Dattersøn og Sverrigs Konge!“

Greven taug og bukkede.

De Danske protesterede forgjæves mod at underhandle med Grev Corfis Ulfeldt, de maatte finde sig i det Uundgaaelige.

Den franske Gesandt Terlon i Sverrig og den engelske Republikks Gesandt i Danmark vare Fredsmæglere.

De Danske bade først, at den svenske Konge vilde give alle sine Erobringer tilbage, „han skal da faae,“ sagde de, „et varigt Minde i de Danstes Taknemmelighed,“ men Ulfeldt rystede paa Hovedet ved dette besynderlige Forslag.

Derefter bøde de en Pengesum.

„Smaating,“ sagde Ulfeldt, „J maae komme med noget, der kan bedre forslaae.“

Nu talte de om at afstaae Skaane, Halland og Blekingen.

„Nu säjen I någat!“ sagde Ulfeldt, men langt fra at være tilfreds dermed, forlangte han tillige Bornholm, Saltholm, Hveen, Læsø, Anholt, Bohus, Åkershuus Stift, Trondhjems Stift med Lapland og Finmarken, Ditmarsken og Pinneberg, dertil tolv Krigsskibe, en Million Rigsdaler, Halvparten af Øresunds Told, samt Godtgjørelse for al den Skade, han selv, hans Svoger tilligemed Hertugen af Gottorp havde lidt.

De danske Afsendinger turde ikke indgaae herpaa og udbade sig tre Dages Vaabensstilstand, men det vilde Carl Gustav ikke indlade sig paa, og nu ilede da de Danske tilbage til Kjøbenhavn, men Sveafongen fulgte dem i Hælene.

Corfij Ulfeldt begav sig paa samme Tid til Ringsted, hvor han, formodentlig for at hævne sig paa en af sine Fjender, Rigsraaden og Landsdommeren Jørgen Seefeld, adspalttede hans kostbare, af over tredive tusind Bind store Bibliothek, hvilket blev en Bind til Seefelds Liigkiste, thi han døde af Sorg over sin tabte Skat.

Endelig sluttedes der en Fred den 8de Marts 1658 i Roskilde. Danmark og Norge bleve lemlæstede, men Ulfeldt fik sine Ønsker opfyldte. Han erholdt alle sine Godser tilbage, sikkert Ophold i Danmark og Leonore fik Titel af Grevinde til Slesvig og Holsteen, men hans Fædreland havde han skilt ved en Trediedeel af Riget. Nu saae Ulfeldt endelig Frugterne af syv

Nars Mærker og aabenbar Virken, for at styrte Frederik den Tredies Throne og bringe det danske Rige under fremmed Herredømme.

Ulfeldt havde imidlertid gjort en falsk Beregning, hvis han troede, at han skulde komme paany i Besiddelse af Magt, Anseelse og Værdighed, som Følge af den Fred, han havde været med at slutte tilligemed sit Fædrelands Fjender — den fordærveligste og meest ydmygende Fred, som det danske Rige indtil den Tid havde kjendt. Vel erholdt han, som ovenfor er sagt, sine Godser og endeel af sine samlede Rigdomme, forsaavidt som de fandtes i Danmark, tilbage; Frederik den Tredie maatte endog erstatte ham de Indtægter, som efter hans Undvigelse vare oppebaarne af de ulfeldtste Godser med en Obligation paa 64,000 Rdl.; men sin forrige borgerlige Stilling, sine Embeder, sin Magt og Anseelse formaaede han ikke at vinde tilbage, og han folte snart, at Danmark ikke var det Land, hvor han med Hæder og Behagelighed kunde leve. Han begav sig derfor til Skaane, tog sit Opholdssted i Malmö, hvis Indbyggere han tog i Cød for den svenske Konge.

Det der imidlertid smertede den stolte og forfængelige Mand meest, var vist den Omstændighed, at hans Færd misbilligedes af enhver ærlig dansk Mand, af hvilken Stand han saa var. Enhver ansaae ham for en Forræder, der for en Privathavn havde tilføiet sit Fædreland ubodelig Skade.

Under hans Ophold i Malmö indtraf et Dødsfald i hans Familie, nemlig hans Svigermoder, Kirstine

Munk, paa hendes Gods Boller i Jylland. Efter Christian den Fjerdes Død havde hun tilbragt sine øvrige Dage paa dette Gods og viist den største Godgjørenhed mod Trængende og Fattige. Hun havde i mange Aar været svagelig og var tilsidst bleven saaledes angreben af en Lamhed i Lemmerne, at hun ikke kunde gaae, men maatte lade sig bære i en Stol.

Da hun mærkede, at hendes Endeligt nærmede sig, sendte hun Bud efter sin elskede Datter Leonore, for at hun skulde komme til hende. Da hun netop besandt sig i Sjælland ilede hun i største Hast til Moderens Sygeleie, men da hun kom til Boller, besandt Kirstine sig bedre og Leonore reiste derfor bort igjen. Men hun havde netop naaet Odense, da et Jilbud indhentede hende, for at anmode hende om, at vende tilbage, da hendes Moder var bleven igjen meget daarlig. Den trefindstyveaarige Kirstine Munk tog nu den sidste Afsked med sin grædende Datter.

„Gud give Dig evigt alt Godt for alle de Belgjerninger, Du og min hjertenselskede Svigersøn have beviist mig,“ var den Døendes sidste Ord til den trofaste Datter. „Jeg anbefaler Dig og ham samt Dit hele Huus til den Allerhøieste, som hidtil saa vidunderlig har ledet og beskærmet Eder, han være fremdeles Eders Støtte og give Eder Lykke og Belsignelse.“

Leonore kunde imidlertid ikke blive hos Moderen indtil hun havde udstridt; hun var nødt til at forlade hende forinden, da hendes Ægtefælle laae syg og trængte til hendes Omhu.

Den 29de April 1658 hensov Kirstine Munk og den 3die Juli bisattes hendes Liig i St. Knuds Kirke i Odense.

Efter Freden i Roeskilde fortrød Carl Gustav at han havde ladet sig nøie med at røve Danmark en Trediedeel af dets Lande, og ikke erobret det Hele, som havde været ham en let Sag. Men hvad der ikke var skeet, kunde jo skee endnu, og nu brød han Freden under intetsigende Paasfud. Han indskibede sig fra Kiel med sexten til tyvetusinde Mand Hest- og Fodfolk, og landede ved Korsør den 18de August 1658. Nu fulgte det bekjendte tappre Forsvar af Kjøbenhavn, hvilket altid vil blive et lysende Exempel for denne Stads Borgere.

Ved dette nye Angreb fra Carl Gustavs Side blev Alfeldts personlige Stilling atter i høi Grad betænkelig og usikker. Han var ogsaa langt fra tilfreds med den svenske Konge, thi efter Fredsslutningen med Danmark satte Carl Gustav ingen synderlig Priis paa Alfeldt, ligejaa lidt som han begunstigede eller belønnede ham mere end nødvendigt var. Han havde benyttet Forræderiet og ringeagtede Forræderen. Han udnævnte rigtignok Alfeldt til svensk Greve af Sølvitsborg og skjærkede ham Godser i Bleking til et Grevskab. Imidlertid følte Alfeldt sig dog efter Fredsslutningen til Roeskilde forglemmt og tilsidefat. Han havde i Martsmaaned havt en Samtale i Malmø med Kong Carl, som gav ham herlige Løfter uden at holde dem, og den

nye Krig sysselsatte nu aldeles Kongens Tanker. Ulfeldt savnede sin varme Beskytterinde i Dronning Christine, og maatte nu oppebie Udfaldet af Striden om Danmarks Throne.

Imidlertid spillede Skjæbnen ham et Puds. I flere af de nylig afstaaede danske Landskaber ulmede en farlig Misforopielse. Endeel Borgere i Malmø, iblandt dem især Bartholomeus Wittelsen, Johan Jørgensen og Jochum Bruun, samt Kammerjunker Korfik Trolle, havde foresat sig at affaste det svenske Herredømme og overgive Staden til dens forrige Herre; ogsaa Korfik Ulfeldt, skal, fortrydelig over sin nye Herres Ligegyldighed mod ham, have været Deeltager i Sammensværgelsen. Kammerjunker Trolle reiste jevnlig, ukjendt, i den danske Regjerings Grinder imellem Kjøbenhavn og Malmø, men ovennævnte Mænd vare Hovedmændene i Sammensværgelsen. Det var aftalt, at man vilde anrette et Gjæstebud, og midt under Festligheden, naar de svenske Officerer vare berusede, gjøre Allarm og bemægtige sig dem; imidlertid skulle danske Skibe samme Nat, ledede af et Lys i et Huus i Staden, lande med Tropper. Men Planen blev aabenbaret. En skaansk Student Dve Clausen Helmer, en snu og liderlig Karl, tjente saavel de Danske som de Svenske som Spion, og han forraadte, hvad der var igjære. De danske Skibe, som skulde bragt Undsætningen, strandede i Nattens Mørke, den 7de Januar 1660, ved Saltholm, og Foretagendet strandede med dem.

En stor Mængde Mistænkte af alle Samfundsclasser bleve fængslede, og efter en lang Række piinlige

Forhører, fandtes der i en Sandgrav nogle Breve, de havde verlet med Danmark, og som en Næv tilfældigviis, ved at grave havde bragt for Dagens Lys. De tre ovennævnte vigtigste Hovedmænd Wittelsen, Jørgensen og Bruun bleve henrettede den 1ste Januar 1660, de Dvrige bleve idømte større eller mindre Straffe.

Der siges, at Bartholomæus Wittelsen havde angivet Ulfeldt som Deeltager i Sammensværgelse. Han havde udtalte sig om Fredsbrudet med strenge Ord, nu var han, og vist ikke uden Grund, mistænkt for at have taget Deel i Sammensværgelsen samt for at have røbet Kjøbenhavnerne, hvad han vidste om den forestaaende Storm i Februar det foregaaende Aar. Han fik Huusarrest og der blev lagt Sag an imod ham, men pludselig blev han syg, berøvet ved et Slagtilfælde Mælet, vistnok forstilt, skjøndt fire Læger erklærede, at hans Sygdom ikke var en List. Carl Gustav lod Leonore vælge, om hun vilde være paa fri Fod og bestyre deres Gods eller hun vilde dele Fængsel med sin Huusbond. „Jeg agtede det for en Lykke,“ siger den troe Hustru i det nyligt udfomne Skrift: Leonore Christine Ulfeldts Jammersminde*), „at jeg min da sorgfulde og siden med Sygdom behastede Huusbonde maatte trøste og tjene. Jeg antog det og for en Raade, at mig blev tilstedet (da min Herre for

*) Udgivet af Assistent ved Universitetsbibliotheket Soph. Birtel Smith efter et originalt Haandskrift.

Svagthed ikke selv kunde) at maatte for ham gaae i Rette. Hvad Hjertesorg og Bedrøvelse jeg havde for min skrøbelige Herre; hvad Møde, Besværing og Befyhning Processen (der varede i over ni Uger) mig foraarjagede, det veed den høieste Gud, som var min Trøst, Styrke og Bistand, som gav mig Mod og Haab at forsvare min Herres ærlige Navn for en nedsat Ret."

Leonore skal have forsvaret sin Mand for den nedsatte Commissiön med Værdighed og Veltalenhed. Hun benegtede Commissairernes Paastand, at Ulfeldt var Kong Carl Gustavs Basal og Minister.

„Skjönt min Egtefælle," sagde hun, „eie Godser i Sverrig, er han dog ikke mere svensk Basal, end Svenskere ere Basaller af andre Fyrster, fordi de eie Godser i deres Lande."

Med Hensyn til Uttringen om at hendes Gemal havde været den svenske Konges Minister, saa var det rigtignok, at hendes Mand havde altid viist Kongen af Sverrig Troskab, men dog aldrig aflagt nogen Troskabsæd; heller ikke var han længe Carl Gustavs Minister, thi Kongen havde i et Brev, som hun fremlagde, takket Ulfeldt for den Tjeneste, han havde ydet ham og tilføiet, at han vilde stræbe efter at behandle Ulfeldt saaledes, at denne vilde være rede til, at vise ham flere Tjenester.

Leonore vandt Commissiönen saaledes for sig, at den sendte en for den Anflagede meget fordeelagtig Beretning til den svenske Konge. Denne afgik kort efter den 23de Februar 1660, og da Rigsraadet fandt

Beviserne mod Ulfeldt for svage, opgav det Sagen og frikjendte ham.

Men nu viste Ulfeldts onde Stjerne sig paa Himlen. Havde han holdt sig blot nogle Dage roligt i sit Fængsel i Malmø, saa vilde Rigsraadets Frikjendelsesdom være bleven ham forkyndt og hans Skjæbne have taget en anden Bending. Men i det Sted frygtede han for at blive idømt Livsstraf, som man falskeligen havde berettet ham. Der fortælles, at Ulfeldts egen Svoger og falske Ven, Hannibal Sehested, der havde erfaret Sagens Udfald, var ileet til Stofholm under Foregivende at ville indlægge Forbøn for Ulfeldt, men at han istedetfor, bad om at Forkyndelsen af hans Frikjendelse maatte blive udsat, for at han selv kunde overbringe ham den glædelige Tidende.

For at frelse Livet flygtede Ulfeldt nu fra Malmø til Kjøbenhavn. Flugten gik saaledes for sig.

Under det Bærelse hvor Ulfeldt sad fangen, var der en Kjælder, som stod i Forbindelse med en anden, og denne atter med en tredie, fra hvilken der gik en Dør ud til Gaden. Vagten, der bevogtede Fængslet og bestod af 36 Mand, var det paalagt, ikke at lade Nogen komme ind til Greven, da han var meget syg. En tro Tjener, som havde sit Bærelse ved Siden af Ulfeldts, gjorde om Natten et Hul i Gulvet, igjennem hvilket de kom ned i Kjældereren og slap lykkelig ud af den ubevogtede Dør. Ulfeldt var isørt en Præstekjole og naaede useet Stranden, hvor der laa en Baad parat. Det gryede allerede ad Dag, og endnu var Eleonore, hvis Bærelse var langt fra Ulfeldts, ikke

sluppen bort, og det Farlige var, at hun maatte ud af Borten. Det lykkedes imidlertid. Forflædt som et simpelt Fruentimmer smuttede hun ud af Borten — medens hendes Tjener havde sluppet nogle vrindse Heste løs i Gaarden, hvor de gjorde en saadan Larm, at Soldaterne løb til, for at hjælpe Staldkarlene — og kom lykkelig ned til Stranden, hvor det Fartøi laae, paa hvilken de skulde seile til Kjøbenhavn.

Det var en uheldig Tid at Ulfeldt kom til Danmarks Hovedstad, hvor man just arbejdede paa Kongemagtens Udvidelse, og Høspartiet ikke kunde vente andet, end at Ulfeldt under Rigsdagen vilde modarbejde et saadant Foretagende. Han og hans Gemalinde bleve derfor strax ved deres Ankomst satte under Bevogtning paa Rosenborg.

Man kan tænke sig hvad Egteparret, der vandrede fra Fængsel til Fængsel, som Leonora selv skriver: „Incidit in Scyllam, qui vult vitari Charibdin,“ maatte føle, da de betraadte dette Slot, som mindede Leonore om hendes lykkelige Ungdom og om hendes Fader, den gamle Konge, der elskede hende saa saare, og den stolte Ulfeldt om hans fordums glimrende Anseelse, hans store Magt og Myndighed.

Men kun kort Tid forblev det ulykkelige Par paa dette Slot, der var saa fuld af kjære Grindringer. Efter saa Dages Forløb blev de førte til Hammershuus paa Bornholm, hvor de ankom den 12te September 1660.

Commandanten paa Bornholm, Generalmajor Fuchs,

var en streng og brutal Mand, der behandlede sine Fanger med et saa saarende Overmod, at deres Fængsel blev dem til en utaalelig Qual.

Da Ulfeldt og hans Hustru vare slupne saa heldigt ud af deres Fangenskab i Walmø, saa troede de ogsaa, at det kunde lykkes dem at slippe fra Hammershuus.

Nogle Dage efter deres Ankomst, begyndte derfor Eleonore at tale med den tjenstgjørende Vagtmesters Kone, og bad hun hende at overtale sin Mand til at forskaffe dem deres Frihed. Hun tilbød at give Vagtmesteren 2000 Rdl., afkjøbe ham hans Eiendom i Danmark og give ham en Gaard ved Leipzig. Naar Vagtmesteren kunde skaffe en Baad, saa vilde hun og Ulfeldt rømme med den hele Vagt, og skjænke Enhver af dem 100 Rdl.

Men at indgaae paa en saadan Plan var altfor forvovent; Vagtmesteren meldte det til Generalmajoren, og denne irettesatte Leonore for hendes Forsøg paa at flygte og forbyd hende al Omgang med Soldaterne, da han var bleven underrettet om, at hun gav de Vagthavende Penge under Navn af Drikkepenge.

Eleonore tænkte nu paa bestikke Fuchs selv og tilbød ham 20,000 Rdl. Men Fuchs vilde ikke indlade sig derpaa og meldte det til Kongen.

Wegteparrets Dphold paa Bornholm var utaaleligt. De fik slette Levnetsmidler, næsten bar salt Mad og var tillige udsat for en brutal Behandling. Deres Bevogtning haanede dem og de frygtede i en saadan Grad for at blive mishandlet, at Ulfeldt og hans

Tjener bestandig gif med Bryggle, for at kuune værge sig imod Bold.

Naar den raa Commandant kom op paa Ulfeldts Kammer, gif han heftigt omkring og svingede med sin Stok, saa Greven var bange for at blive rammet af den i Hovedet. Men Fuchs gif endnu videre; han bemægtigede sig et Ulfeldt tilhørende forseglet Skriin, hvori der vare Juveler, brød Seglet og tog i Vidners Nærværelse Juvelerne ud.

„Har Ulfeldt havt Magt,“ sagde han, „til at tage Kongens Hovednøgle og gaae ind i Kongens Gemakker, samt derfra udtage Glenodier, saa kan jeg, Commandant paa Bornholm, vel ogsaa have Magt til at aabne Ulfeldts Skriin.“

Nogen Tid efter talte Eleonore igjen til ham om de 20,000 Rdl., hun allerede engang havde tilbudt ham. Fuchs blev paany grov, og spurgte hende, om hun troede, at hun kunde bestikke ham med en saadan Sum.

„J vilde dreie mig en Næse,“ sagde han, „men jeg har dreiet Eder en.“

„Na, havde jeg havt 30,000 Daler,“ svarede Eleonore, „saa kunde det vel have ladet sig gjøre.“

„J lyver som en Carogne*)!“ raabte den brutale Fuchs.

Kongedatteren kunde ikke taale dette fornedrende Udtryk, hun forglemte sin Værdighed og svarede:

*) Et fransk Skjældsord. Et Udsjæl for Ravne, en gemeen S . . .

„Og J som et Ufen.“

Det ene Ord tog det andet, og tilsidst yttrede Eleonore, at hans Fornærmelser blot kunde affones ved hans Blod.

„Madam!“ raabte Fuchs og traf Kaarden, „den er til Eders Tjeneste.“

Eleonore tog ganske rolig en Naal af sit Haar og sagde:

„Det er det eneste Vaaben, jeg har, hvormed jeg kan møde Eder.“

Fuchs blev lidt slau og svarede:

„Jeg har ikke i Sinde at bruge Kaarden imod Eder, men imod Eders Sønner, om J saa havde fire til.“

Mindst tænkte han vel paa, at den ene af dem skulde blive hans Banemand.

En anden Gang yttrede den grove Karl:

„Jeg skal nok gjøre Eder ydmyg og kue Eders stolte Mod.“

„Det skal J aldrig formaae,“ svarede Eleonore med sin sædvanlige Energi, „at jeg nogenlunde skulde glemme, at J har været min Moders Tjener.“

Fuchs truede hende nu med knyttet Næve, men Grevinden greb en Kniv og sagde:

„J kan bruge Eders gemene Mund saalænge J har Lust, men hold Eders Næver hos Eder selv.“

Med en haanende Latter traadte Generalen tilbage, gjorde et dybt Bue og sagde:

„Naadige Frue, hvad skulde jeg vel befrygte?“

„Jugenting,“ svarede Eleonore, „naar J lader være at opføre Eder som en gal Mand.“

Ulfeldt og hans Gemalinde erklærede, at hvis de ikke fik bedre Føde, maatte de tilføje Livet, men deres Klage nyttede intet.

Slige Scener, som de ovenfor skildrede, skal ofte have fundet Sted og tilsidst blev Fangenskabets dem saa utaaleligt, at de besluttede at undvige, hvad de saa udsatte dem for.

Ved Hjælp af en tro Tjener, en Jyde, Peder Pflügge, som havde tjent i fem Aar hos Eleonores Moder paa Boller, iværksatte de deres Plan. Men det var just ingen let Sag. Vinduerne vare forsynede med Jernstænger, og Ulfeldt og hans Tjener brugte tre Dage for at løsne dem i Kalken med et Søm. I det Haab at finde en Baad ved Stranden, som de kunde benytte, forfærdigede Eleonore af noget Lærred et Seil og nogle Reb. Aarer til at roe med forfærdigede Tjeneren. Han tilhæspede ogsaa Døren indvendig med et langt og et lidet Stykke Træ tværs over et Hul, hvor igjennem der kunde sees ind i Kammeret, hvilket skete fordi man ikke saa snart skulde opdage deres Flugt, samt at man skulde blive opholdt Noget med at aabne Døren.

Endelig var Alt i Orden, og da Fløien paa Bygningen om Aftenen viste, at Vinden var gunstig for at forlade Den, besluttede Ulfeldt og hans Hustru at foretage Vovestykket. De valgte Tiden til deres Flugt, da Tappentregen gik i Fæstningen Kloffen 8, thi da kunde Bagten, formedelsi Trommens Larm, ikke høre hvad de foretog sig. De allerede løsenede Jernstænger brødes nu løse.

Udenfor Binduet var der bygget ligesom en Kasse. Greven steg herud og nedhidsede sin Kone ved Hjælp af en Strikke. Greven blev hidsset ned ved Tjeneren og denne lod sig glide ned bag efter. De flæbte med sig Liner, Lagenet og Seil, samt dertil bundne Bløkke og Træstykker, til Brug ved Seilladsen.

Da de, for ikke at bemærkes af Skildvagten, toge en afsides Vej, gik de ud i en stor Mødding, hvor Ulfeldt, hvem de Andre formedelst hans Svaghed maatte understøtte, tabte sin ene Sko. De naaede en Muur, hvorover Tjeneren hjalp saavel Ulfeldt som hans Hustru, og fulgte selv bagefter. De kom nu ned paa en Klippe ind mod Landet. Hvad Vej, de midt i den mørke Nat skulde tage, vidste de ikke. De maatte krybe paa alle Fire indtil de naaede et Sted, hvor de mærkede, at det var farligt at stride videre frem. De lode en Steen glide ned ad Klippen i den Mening, at hvor den standsede, maatte Veien være. Stenen standjedes af en Busk, og der meente de at Veien var. For at forvisse sig herom, lod Tjeneren sig glide ned, men da han naaede Busken, mærkede han, at han gled bestandig længere ned, hvorfor han raabte op til Grevinden: „Deres Raade, bliv siddende! Jeg falder ned!“

Han rullede ogsaa ned over Stok og Steen, og han vilde være bleven knust i Faldet, naar han ikke var kommen til at ligge oven paa sin Bylt. Noget Tid laa han her maalløs og skreg derpaa om Hjælp.

Den frække Eleonore, der troede at han havde flaaet sig ihjel i Faldet, steg nu ned til Busken og

traf ham op igjen ved en Line, som hun nedkastede til ham. Ved den Leilighed kom hun selv i Livsfare, thi idet hun skred ned ad Klippen til Busken, rullede en stor Steen ned efter hende, hvilken rev et Stykke af hendes Kjole og nær havde knuust hende og Tjeneren.

Imidlertid begyndte det at grye ad Dagen, men til al Held faldt der en stærk Taage, saa de klavrede ubemærkede ned ad Klippen, og kom derpaa til en Kro omtrent et Steenkast fra Slottet. Her standsedes de af en Hække, hvorover de ikke kunde stige. De forsøgte derfor at bryde en Abning igjennem den, men Larmen, som dette forarsagede, vækkede Kromanden, som traadte ud af sin Dør, for at see hvad det var. Men da han formedelst Taagen ikke kunde see hvem der forarsagede denne Støi, troede han, at det var Tyve, løb ind i sin Stue og hentede en Flint. Krofonen fulgte med sin Mand til Døren, men begge bleve yderst forbausede, da de fik Øie paa tre underligt udmeiede Personer. Grevinden bar nemlig forskjellige Strikker, Seil, Bløkker og Træstykker, der forarsagede en egen Maslen; paa hende støttede sig den syge Ulfeldt, endelig fulgte Tjeneren bag efter, haltende og krumbøiet formedelst sit Fald, med en stor Bylt paa Ryggen og ovenpaa Byltet flere krumme Træstykker.

Krofonen var overtroiff, hun antog derfor disse besynderligt udseende Personer for Spøggelser og had derfor sin Mand ikke at skryde paa dem, da Ruglen kunde vende tilbage og ramme dem selv. De ilede

derpaa begge forstrækkede ind ad Døren og slog den i efter sig.

Nu havde de tre Flygtninge gjort en Abning i Hækken og kom ud til Stranden. Men her fandt de ingen Fiskerbaade, som de havde ventet; thi disse bleve alle om Natten bragte til visse Steder for at bevogtes. De vare nu nødsjagede til at nærme sig det nærliggende Fiskerleie eller Kjøbstaden Sandvig. Her traf de en Fiskerkone staaende i en Dør og hende anmodede Eleonore om at skaffe dem over til Skaane. Fiskerkonen svarede, at der var Ingen hjemme uden hende og hendes Børn. I det samme nærmede der sig nogle Fiskere, hvem Grevinden ligeledes gjorde samme Anmodning, og lovede dem 100 Rdl hver og en heel Gaard, men Fiskerne vilde ikke indlade sig derpaa. Nu kom der nogle Andre, som patruillerede, hvem Eleonore ligeledes tilbød Penge, og lovede dem og deres Kone og Børn ligeledes frit Ophold for Livstid. Derpaa vilde de ikke indlade sig, men spurgte om hun havde Generalens Pas. Hun svarede ja, og da man spurgte, hvor hun kom fra, svarede hun fra Rønne, hvor hun havde opholdt sig i 14 Dage. Da Fiskerne antog, at de vare udbrudte Fanger fra Hammershuus, kunde de let være blevne mishandlede, naar der ikke var kommen en Patrouille til. Der blev nu sendt Bud til Major Krang, som boede der i Nærheden, med den Underretning, at der ved Strandbredden fandtes nogle mistænkkelige Personer. Eleonore maatte følge med til Majoren, der kom hende imøde og kjendte hende.

Han bød hende god Morgen, og tilspøiede, at det var forunderlige Gjæster han fandt her.

Eleonore svarede, at hun havde gjort sit Bedste for at undslippe sit haarde Fangenskab, men Lykken havde ikke villet føie hende dengang.

Da Bønderne hørte, hvem Fangerne vare, vilde de mishandle dem, men Majoren afværgede det. Han førte dem til sit Qvarteer og sørgede her for deres Sikkerhed. Selv gif han til Generalmajoren for at gjøre sin Melding, og Ulfeldt og hans Hustru bade ham at bevæge Fuchs, hvis Raahed de frygtede, til ikke at overile sig imod dem.

„Have vi fortjent Straf, saa ville vi gjerne udstaae den,“ sagde de.

Da Majoren lod sig mælde hos Fuchs, sov denne og var ganske uvidende om, hvad der havde fundet Sted. Han klædte sig hurtigt paa og løb strax til Ulfeldts Bærelse. Her fandt man, efter at have brækket Døren op, en med Halm omgiven Lysstage med et nedbrændt Lys tæt ved Tjenerens Seng, samt i denne nogle Lys og med Fidt indsmurte Træstykker. Paa Bordet laa en Seddel, hvorpaa der stod skrevet, for at lede Commandanten vildt, at Ulfeldt havde taget Weien til Rønne.

Fuchs førte nu til Majorens Bolig, hvor han fandt Flygtningene.

„Hvorfor er De brudt ud?“ spurgte han Grevinden.

„Jeg har gjort mit Bedste for mine kjære Børns Skyld,“ svarede Eleonore. Seddelen havde hun skre-

vet, for at lede Commandanten vild. Hvad Lyset angik, da forsikrede hun, at hun havde sat det paa Bordet, muligens havde Ratten slæbt det hen i Galmen.

Det er imidlertid sandsynligt, at Flygtningene havde tænkt paa at stikke Ild paa Slottet, da Slottets Beboere, naar der opstod en Ildbrand, fik Andet at tænke paa, end forfølge dem.

Da Flygtningene vare bragte tilbage paa Slottet, fortes Greven og Grevinden tilbage til deres Værelser, derefter blev Tjeneren noie efterseet, om han ikke havde skjult noget Papir paa sig, men da Intet fandtes hos ham, fik han igjen Tilladelse at opvarte sit Hverkskab.

Generalmajor Fuchs var meget forbittret paa Ulfeldt og hans Hustru fordi de havde villet antænde Slottet. Grevinden forsikrede, at saasandt som hun var en ærlig Kvinde, turde hun sværge ved det Høieste, at hun havde sat Lyset paa Bordet ved sin Vortgang.

Fuchs spurgte hende nu, hvad hun vilde have gjort, hvis Bagten havde grebet hende.

„Vel er jeg en Kvinde,“ svarede Eleonore, „men hvis I skulde faae i Sinde at fornærme mig personlig og mishandle mig, saa vil jeg,“ i det samme greb hun en Stol, „gribe til hvad som helst, for at værge mig dermed.“

Fuchs tilskrev Kong Frederik angaaende Ulfeldts Forsøg paa at flygte, og fik nu en kongelig Befaling, at Ulfeldt, Eleonore og Tjeneren skulde hensættes i hvert sit særskilte Fængsel, uden at maatte komme sammen.

Commandanten lod nu med megen Omhu indrette

tre smaa Kamre i tre Hvælvinger, det ene overover det andet. Tjenerens nederst, Grevens i Midten og Grevindens øverst. For at gjøre disse Fængsler sikke, skal der være anvendt 30 Skippund Jern paa dem.

Efter at dette kjærlige Egtepar havde levet 19½ Maaned sammen i Fængsel, blev de adskilte. Deres Sorg og Graad over saaledes at skilles fra hinanden var saa stor, at selv den haardhjertede Fuchs blev rørt.

De første Dage, de saaledes levede fra hinanden, græd de næsten uafsladeligt, men da Sorgen havde sat sig Noget, udklippede Ulfeldt og Eleonore, hvilke man negtede Brugen af Blæk og Pen, adskillige Billeder i Papir, hvilke de ved en Traad tilsendte hinanden.

Skjøndt de kunde tale til hinanden, gjorde de det dog ikke, formodentlig fordi de frygtede for at blive belurede. Medens de vare sammen, taug de altid ganske stille, naar Noget var tilstede, for enten at dække Bordet, sætte Maden paa det, eller rede Sengen. Men nu da Ulfeldt var alene, følte han Trang til at tale, og fortalte derfor Commandanten hvad der var skeet efter Christian den Fjerdes Død sørend Frederik den Tredie besteg Thronen. Han fortalte, at han havde været imod dem, der ikke vilde hylde Frederik, at han havde givet denne gode Raad, samt, at Hertugen af Holsteen-Gottorp havde, for at erhverve sig Kronen, foreslaaet Greven, for at vinde ham for sig, et Egtekab imellem Hertugens ældste Søn og Ulfeldts ældste Datter, ligesom imellem Ulfeldts ældste Søn og Hertugens ældste Datter, med flere hundrede

tusinde Rigsdaler til Medgift, og tilbudet Ulfeldt for ham selv og Arvinger Fyen som et Fyrstendømme.

Ulfeldts Hensigt ved at fortælle Fuchs alt dette, var formodentlig, for at han skulde berette Kongen, at han aldrig havde været imod ham; thi han yttrede endvidere til Commandanten, at han skulde underrette Kongen om, at han havde endnu nogle Hemmeligheder paa Hjertet, som han ikke tænkte at tage med sig i Graven, og hvis Kongen ikke fandt at de vare af Bigtighed, vilde han gjerne lide større Nød end fortiden. Han vidste, tilspiede han, at Kongen trængte meget til Penge, og der var Ingen, der bedre end han kunde foreslaae ham Midler til at forskaffe sig disse. Han bad Fuchs anmode Kongen om, at sende en Person, til hvem han havde Tillid, til ham; da vilde han meddele denne et Forslag, ved hvis Udførelse Kongen vilde vinde en sikker Fordeel af 100,000 Rdl. aarlig, uden at der paalagdes Riget nogen Byrde, ja han turde jige 150,000 Rigsdaler. Derjom Kongen skulde tage Hensyn til hans Forslag og sende Kongen, da udbad han sig Blæk, Pen og Papis, for at kunne fremsætte Forslaget skriftligt, for at ikke en Anden, isald det blev aabenbaret, skulde rose sig deraf.

„Det var,“ sagde han, „ingen Narrestreger, men velgrundede Hemmeligheder, som alle Menneſter ville undre sig over, at han var kommen til Kundskab om.“

Ulfeldt lovede tillige Commandanten en Foræring af 10,000 Rdl., naar han kunde bevæge nogle af sine gode Venner til at indlægge et godt Ord for ham hos

Kongen, og disse hans Venner vilde han give ligesaa meget.

„Saadanne Pengesummer,“ sagde Ulfeldt, „ere Intet for mig; jeg har flere Penge end jeg bruger. Jeg vilde med Glæde gjøre Kongen en Foræring af 200,000 Rdl. eller deres Værdi, naar jeg kunde erholde den Naade at tale blot en eneste Gang i Centrum med ham og aabenbare ham, hvad der ligger mig paa Hjertet, da jeg er overbeviist om, at Kongen vilde være tilfreds med mig og lade sin Unaade imod mig falde.“

Man seer af Ovenanførte hvor ydmyg de udstaaede Gjenvordigheder og Fængslets Tvang havde gjort den stolte Ulfeldt.

Da han og Eleonore vare begge meget svagelige, lode de anmode Kongen om den Naade, at en af deres Piger eller et andet Menneſke maatte vaage hos dem om Natten. Fuchs tilbød dem Opvartning af hans egne Folk, men dette afflog begge. Han søgte nu hele Den rundt efter Kogen, der vilde indlade sig herpaa, men der fandtes Ingen, da det var en Betingelse, at den, som engang ansattes hos dem, skulde blive for bestandig hos dem, for at man kunde være sikker i Henseende til Brevverling.

Ulfeldt og hans Kone længtes inderligt efter at see og tale med hinanden, de lode derfor anmode Kongen, om at maatte være nogle Timer hos hinanden eller i det Mindste spise til Middag med hinanden. Fuchs indsendte denne Bøn til Kongen, og gav den Erklæring, at saadanne Sammenkomster uden Fare for en ny Flugt kunde finde Sted i en Sal foran Gre-

vens Kammer, da Ulfeldt og hans Kone, naar Maaltidet var endt, kunde hver gaae ind igjen i sin Celle. Kongen vilde imidlertid ikke give sit Samtykke hertil, og Ulfeldt og Eleonore forbleve hensiddende, hver i sit Fængsel, uden at maatte tale med hinanden eller see til hinanden.

Imidlertid optoges der paa Hammershuus adskillige Forhør, angaaende Undvigelsen. Ved at besvare flere Punkter, paatalte Ulfeldt Commandantens haarde Adfærd imod ham og hans Kone, og tilskrev i den Anledning Kongen et Brev, hvori han anklagede Fuchs, og hvilket han, uagtet sin strenge Afspærring, dog sit tilstillet ham.

Paa denne Tid i Septembermaaned 1661 skulde Overstatholder og Premierminister Grev Christian Rankou til Bornholm for at tage Den i Gæd til Kongen og fik med det Samme Ordre til at undersøge Sagen imellem Statholderen og de Fangne.

Af større Betydning for det Ulfeldtske Ægtepar ved denne Undersøgelse — hvis Resultat i alt Fald praktisk var foregrebet derved, at det, endnu inden den begyndte, var bestemt, at Fuchs skulde afløses af sin Post — var det dog, at Rankou ogsaa havde medbragt Instructioner til Underhandling med de Fangne om Betingelserne for en fuldstændig Løsgivelse.

Ulfeldt raadsførte sig desangaaende med sin trofaste og kloge Hustru, der skal have svaret ham:

„Rebus in adversis facile est contemnere mortem; fortius ille facit, qui miser esse potets.“

„I Modgang er det let at foragte Døden; kjæffere handler den, som formaaer at være ulykkelig.“

Men en saa høi Aand som Eleonore besad Ufeldt ikke.

Istedetfor ogsaa i Lænken at trodse den Magt, som ikke strækker sig til Aanden og Billien, fandt Ufeldt sig omsider i, for at faae sin lange ønskede Frihed, at kjøbe den for det første ved at udstede en i de underdanigste Udtryk affattet edelig Underkastelses- og Lydigheds=Forsikkring, der lød saaledes:

„Med Hjertens Beemodighed bekjender jeg, at jeg i mange Maader haver forseet mig imod Hans Majeestet, hvorfor jeg heller ikke begjærer at forsøge det Ringeste til mit Forsvar, men henflyer til Kongens Naade og Mildhed, og, da jeg ikke kan finde noget Ord kraftigt nok til at undskyldte min Brøde, vil jeg indslutte de Ord, jeg kan finde, i de estersfølgende Linier, bedende, at Kongen vilde vise sin Mildhed og Naade mod mit Huus, tilgive mig min Forseelse og lade mig tilligemed min Frue nyde vor tidligere Frihed. Saadan kongelig Naade og Gnist vil jeg og alle mine med det ydmygeste Hjerte og den underdanigste tro Tjeneste søge at erkjende og lade see i Gjerningen.“

„Jeg vil tjene Kongen og Riget af yderste Evne i Alt, hvad min Person kan og formaaer, om Noget skulde blive mig betroet, jeg vil ogsaa reverfere mig, saa høit man vil, aldrig at gjøre eller foretage Noget, som kunde geraade Kongen, hans Riger og Lande samt Kongehuset til ringeste Skade, men langt mere søge at hindre og forekomme Saadant.“

„Hvis Kongen vil unde mig med min Hustru, mine Børn og Tjenere at boe i Fyen, vilde det være os en stor Naade og vi ville aldrig mere indfinde os i Sjælland, hvor Kongen er. Men, hvis dette ikke tilstedes, beder jeg, at Kongen vil tillade mig at boe udenlandsk, imod at jeg forpligter mig til aldrig at tjene mod Kongen, det kongelige Arvehuus eller dets Riger og Lande, ja aldrig at give mig i nogen fremmed Herres Tjeneste, undtagen at Kongen vil tillade det.“

„Hvor jeg opholder mig i Verden, vil jeg altid være rede til at tjene Kongen i alt det, man kunde finde mig dygtig til, enten at skikkes til fremmede Lande for der at negociere for Hans Majestæt, eller i hvad Andet mig kunde blive betroet.“

„Allernaadigste Herre og Konge!“ jaaledes sluttede han sin Skrivelse, „vær os naadig og mild, og lad os nyde en Gunst af Eders Kongelige Majestæts Naade og Clementse, derom anholde vi i al Ydmyghed og Underdanighed. Gud give Eders kongelige Majestæt et langt Liv, Sundhed og Lykjalighed udi Eders Kongelige Majestæts Regjering! Den samme Gud give Eders Kongelige Majestæt samt det ganste Kongelige Huus Lykke og Velsignelse.“

Underskriften lød: „Eders Kongelige Majestæts allerunderdanigste Tjener og Fange.

Corfitz, Greve af Ulfeldt.“

Men denne Ydmygelse alene var ikke Kongen og hans Dronning nok. I Besiddelse af alle sine Egen- domme vilde han være en mægtig Mand, for hvem der
Eleonore Christine Ulfeldt. 10

endnu kunde være Marsag at nære Frygt, og derfor maatte han, for at erholde sin Frihed, gjøre betydelige Opoffrelser.

De vigtigste blandt dem vare: at Ulfeldt skulde afstaae til Kronen Alt, hvad han eiede af faste Eendomme og Jordegods udenfor Fyen, at han skulde annullere en Obligation paa 63,000 Rdl. foruden paa løbne Renter, som Frederik den Tredie 1658 havde maattet udstede til ham som Erstatning for de af hans leqvestrerede Godser oppebaarne Indtægter, at han ikke maatte forlade Fyen uden Kongens Tilladelse, ikke tage Tjeneste hos nogen udenlandsk Fyrste og ikke indlade sig paa Nogetsomhelst, der kunde være Riget til Skade.

Da han var villig dertil, gav Kongen endelig de fangne deres Frihed efter omtrent 15 Maanedes Fængsel. De forlode nu Bornholm omtrent midt i December 1661 og indtraf den 21de December i Kjøbenhavn, hvor den nærmere Specification af nogle af disse Betingelser synes først at være foretaget, og her maatte Ulfeldt ogsaa paany aflægge Trostabsæed til Kong Frederik den Tredie i Grev Rankous, General Schacks og Cantzleren Needtz Nærværelse.

Som fremtidigt Opholdssted anviste Regjeringen ham Ellensborg i Fyen, der hørte til Eleonore Christines Arv efter hendes Mormoder Ellen Marsviin. Hertil afreiste han den 27de December samme Aar.

Eleonore var i flere Henseender ligesaa stolt som sin Gemal, thi hun følte sig som en Kongedatter. Det frænkede hende derfor dybt, at det blev forbudt hende

saaveljom hendes Sødsfende at føre deres forrige Baaben, hvorimod de skulde antage et andet, formodentlig deres Mødrene, Munfernes; derfor underfrev Eleonore: „i Mangel af mit Signet Eleonore Kirstine.“

Dette var Tilfældet, da de skulde underskrive Skjeddets paa de til Kongen afstaaede Godser, hvilket fandt Sted i Begyndelsen af Maret 1662.

Kongen lod ogsaa senere Ulfeldt tilstille et Skrin, som Generalmajor Fuchs havde taget fra dem paa Bornholm. Deri foresandtes endeel Obligationer, men 1500 Ducater og kostbare Juveler, som ogsaa havde været i Skrinet, manglede, og der sagdes, at Fuchs havde deelt disse mellem sig og Andre.

Ulfeldt, der altid havde været i Virksomhed, kunde ikke finde sig i den Orkesløshed, hvortil han saae sig fordømt. Han ansaae det ogsaa for et trykkende Baand, at han ikke turde forlade Fyen, og ikke engang sætte sin Fod paa Den Als, Jylland og Sjælland. Hvad der ogsaa forøgede hans Mismod, var hans virkelig svage Helbred. Muligen tænkte han at forbedre sin Sundhed, naar han gjorde en Reise, og derfor udbad han sig, da Foraaret nærmede sig, Tilladelse af Kongen at reise med sin Hustru og Familie for sin Sundheds Skyld til Suurbrønden og Badet i Aachen.

Kongen negtede ham ikke, formedelsi hans svage Helbred, denne Begjering; han erholdt Tilladelse af Kongen at reise bort med sin Hustru, fire Sønner og to Døttre samt flere Tjenestefolk, i 18 Maaneder og han forlod derpaa Fyen.

Men istedetfor at reise til Achen, begav han sig derimod til Amsterdam, hvor han ankom i Julimaaned.

Det er at formode, at Ulfeldt kogte af Hævn for de formeente Forurettelser, som Kongen af Danmark havde tilføiet ham. Han skal derfor have skrevet fra Amsterdam til Kongen af Frankrig, Ludvig den Fjortende, at han kunde gjøre ham en vigtig Tjeneste.

Han forlod senere Amsterdam og tog til Brügge, hvorfra han derpaa med sin Hustru begav sig til Paris. Da hans Hustru senere i sit Fangenskab i Danmark blev forhørt angaaende denne Ulfeldts Reise til Paris, foregav hun, at det var Sundhedshensyn, som bevægede hendes Mand til denne Reise i Sommeren 1662.

Fra Paris tog Ulfeldt igjen tilbage til Brügge. Generalmajor Fuchs, der, efter at Ulfeldt havde forladt Bornholm, var bleven Commandant i Nyborg, kom netop paa denne Tid til Brügge. Hverken Ulfeldt, hans Hustru eller Sønner havde forglemt hans tyranniske Færd paa Bornholm. Vi have tidligere skildret det ulfeldtske Egtepars Lidelser paa Bornholm, men vi ville desuagtet her tilføie, hvorledes Eleonore Ulfeldt i sit nyligt udkomne Skrift*) omtaler denne Fuchs:

„Tungt og haardt var det at være bespottet og forhaanet af en Bondesøn, at være sultet, truet og ængstet af ham, men endnu tungere at være syg under

*) Eleonore Christine Ulfeldts „Sammers = Minde,“ udgivet af S. B. Smith.

hans Gevalt og høre af ham de Ord: at dersom end Døden sad mig paa Læberne, saa skulde dog ikke nogen Gudsords-Tjenere komme til mig. Hans Ondskab var saa overmaade stor, at han ikke kunde taale, at vi lettede hinanden Korset, hvorfor han magede det saa, at vi efter elleve Maaneders Forløb bleve skilte fra hinanden, og hver paa det haardeste fængslet. Min Herre (som da alt var en gammel Mand) foruden Tjener, og jeg, foruden Tjenerinde, fik ikke længere Lys, end Aftensmaaltidet varede."

Denne Generalmajor Fuchs var nu kommen med sin Kone til Brügge. Ulfeldts ældste Son, Christian, der opholdt sig hos sine Forældre i denne By, modte ham fjørende paa Gaden. Da han saae sin Faders og Moders Bøddel, fyldtes hans Bryst af Hævnsjælelser, han sprang hen til hans Bogn, stødte ham en Stilet i Brystet og tog derpaa Flugten. Da man ilede Generalen, hvis Blod havde oversprøjet hans Kone, der var falden i Usmagt, til Hjælp, var han livløs. Dolken havde truffet ham lige i Hjertet.

Generalens Drab har vist frydet den hævnjerrige Ulfeldt, men han blev dog sat i en stor Frygt for, hvad Kong Frederik vilde sige til dette Mord. Han reiste derfor til Amsterdam, for at være i Sikkerhed. En Misfive (Skrivelse) i Anledning af dette Mord, udsendte Sønnen selv.

Den danske Konge skal være bleven dybt rystet, da han hørte denne Begivenhed, han skrev desangaaende til Gouverneuren i de spanske Nederlande, men gjorde

dog intet Skridt for at drage Ulfeldt til Ansvar for hans Søns Mordgjerning.

Men Ulfeldts Helbred var bleven angreben ved de mange Gjenvordigheder, han havde udstaaet; Græmmelse og Forbittrelse havde svækket hans Sundhed, og for at gjenoprette den, reiste han igjen til Brügge, for der at tilbringe Foraaret.

Han besad endnu en Ven i Danmark, Grev Christian Rankau til Breitenborg. Til denne havde Ulfeldt skrevet, og bedet ham at tage sig af hans Sag ved Hoffet, for at han kunde vende tilbage til Danmark og leve der med en større Frihed, end der havde været forundt ham, da han forlod det.

I Februar fik han derpaa et Brev fra denne sin eneste Ven, hvori denne bad ham undskyldte sin lange Tausshed, bevidnede ham sin Deeltagelse over den Ulykke, hans Søn havde foraarsaget, og yttrede: at han var overbevist om, at Ulfeldt, naar han havde havt den mindste Anelse derom, vilde have forhindret Generalens Drab. Han agtede, skrev han til Slutningen, at gaae til Kjøbenhavn, hvor han, som hans oprigtige Ven, skulde gjøre alt Muligt for at formilde Kongens og Dronningens Hjertes og bevæge dem til Mildhed imod ham.

Men Ulfeldt tænkte ikke paa at opføre sig saaledes, at han kunde gjøre sig fortjent til en saadan Raade.

Churfyrsten af Brandenburg var bleven underrettet om, at Ulfeldt havde et Andragende af Bigtighed at meddele ham, og han sendte nu en Secretair til

Ulfeldt, der imidlertid ikke vilde betro sig til en saarunge Person.

Churfyrsten sendte derfor Generalmajor Baron Alexander von Span til Ulfeldt med et Brev, hvori han tilkjendegav denne, at han kunde uden Frygt betro Generalen, hvad der laa ham paa Hjertet og som kunde være af Vigtighed for Churfyrsten.

Han skal nu have aabenbaret Generalen, at den hele Adel og Geistlighed saavel som den største Deel af Almuen i Danmark var misfornøiet med den derværende Regjering. En Mængde Adelsmænd og Geistlige havde beklaget sig for ham, at de ikke længere kunde leve saaledes, og forlangt af ham, der havde hjulpet Frederik den Tredie paa Thronen, at han skulde stille ham ved den. Den Hengivenhed, han nærede for Churfyrsten, samt hans Ulyst til at bringe et fremmed Hoved ind i Riget, havde bestemt ham til at aabenbare hvad der var igjære for Churfyrsten fremfor nogen Anden. Havde Churfyrsten derfor Lyst til den danske Krone, saa haabede han at kunne forsikre ham, at han af de danske Undersaatter vilde blive udnævnt til Konge. Han skulde noie underrette ham om den Maade, hvorpaa det kunde skee, og hvilke Vilkaar han betingede sig. Han bad imidlertid for Guds Skyld om at denne Sag blev holdt hemmelig, thi Churfyrsten kjendte jo hans ulykkelige Stilling, og hvis Sagen aabenbaredes, vilde han blive endnu ulykkeligere end han var, da man saa vilde confiskere, hvad han endnu besad i Danmark."

Denne Ulfeldts Erklæring blev af Generalmajor

Span i Slutningen af Januar 1663 indberettet til Churfyrsten.

Man skulde ikke troe, at det var muligt, at Ulfeldt skulde gaae saa vidt, at ville saaledes forraade sit Fædreland, men da den Ulfeldt senere overgaaede Dom er bygget paa dette af ham begaaede Landsforræderi, maa man antage, at det skete paa Grund af, at hans Sjæl og Legeme vare blevne svækkede ved den megen Kummer og Krænkelse, han havde lidt i den senere Tid.

Churfyrsten skal være bleven meget forskrækket, da han underrettedes om Ulfeldts Forslag, thi efter det maatte man forudsætte, at hele Danmark var i Oprør og Kongen i Fare for at blive stødt af Thronen af sine oprørske Underjaatter.

Han sendte en Skrivelse til den danske Generalfrigscommissair Detlef Ahlefeldt, Amtmand i Flensborg, at der var en høist farlig Sag i Gjære, hvilken truede Kongens Regjering med Ulykke, Fare, Odelæggelse og total Undergang, men da han (Churfyrsten) for visse Marjager tog i Betænkning skriftlig at aabenbare Sagens Sammenhæng, ønskede han at Kongen vilde sende ham en paalidelig Mand, med hvem han kunde tale derom.

Saa snart Kong Frederik var bleven underrettet herom, befalede han Ahlefeldt piebliffelig at forsøge sig til Königsberg, for at erfare denne Sags rette Sammenhæng.

Her blev Ahlefeldt da underrettet om den over Kongens Hoved formeentlig svævende Fare. Skjøndt Churfyrsten selv med Afsky forkastede Ulfeldts Tilbud, meente

han dog, at denne ikke vilde ophøre, før han havde en Anden, der var beredvillig dertil. Churfyrsten yttrede ogsaa, at han var bleven underrettet om, at man i Sverrig samlede Tropper og udrustede flere Orlogsskibe, hvilket muligen havde sin betænkkelige Grund. Han bad Kongen om, at anvende alle Midler mod den Fare, der truede ham, og omgive sig med troe Folk.

I Enden af Junimaaned begav Generalmajor Span sig til Brügge, hvor han foresandt Ulfeldt, og for hvem han fremstillede sig som Churfyrstens Sendebud. Ulfeldt var nu ikke mere tilbøielig til at indlade sig i den Sag; han sagde, at nu var der hengaaet saa megen Tid og meget kunde have forandret sig i det Tidsrum. Han frygtede for, yttrede han, at nogle af Kongens Modstandere kunde have givet sig i Kongens Tjeneste eller indledet Forhandlinger med et andet Hoved. Han følte sig ogsaa nu for gammel til at indlade sig mere heri.

Generalen vidste dog at forjage hans Betænklig-heder og Ulfeldt lovede da, at han skulde indrette det saaledes, at Churfyrsten skulde blive valgt af Geistligheden, Adelen og mange Mænd paa lignende Vilkaar, som de tidligere danske Konger. Churfyrsten skulde i den Anledning udruste en Hær, som stod bered i August. Naar Tidens Fylde kom, skulde han underrette sine Venner herom, for at de kunde virke; men han vilde Ingen nævne, og sagde kun: man maatte ikke ansee ham for saa taabelig, at han, uden Udsigt til at see sine Planer opfyldte, vilde styrte sig og sin Familie i den største Ulykke og forspilde Alt, hvad han endnu

eiede i Danmark, hvilket han anslog til over 300,000 Rdl. Værdi. Naar Riget først var bragt i Oprør, kunde man let bemægtige sig Kjøbenhavn, Kronborg og Landets andre Fæstninger.

Hvis Churfyrsten vilde modtage den danske Krone; saa vilde han uden Blodsudgydelse blive Herre over Riget. Han indsaae imidlertid, at Churfyrsten vist ikke kunde indlade sig derpaa før end næste Sommer. Han tilbød tillige, da Sagen ikke kunde behandles skriftligt og man heller ikke saaledes kunde fortælle Alt, hvorledes man skulde bære sig ad og heller ikke kunde stole paa Noget, at han gjerne vilde, hvis Churfyrsten ønskede det, komme til Berlin, hvor han vilde overtøye ham om, hvor let den Sag var, naar den blev tagen paa den rette Maade.

Imidlertid var det ham magtpaaliggende, at Alt blev hemmeligholdt, for at han ikke skulde paadrage sig Forsølgelse, og, saafremt Churfyrsten ikke skulde bifalde hans Forslag, agtede han at ende sin øvrige Levetid i Rolighed.

I Begyndelsen holdt vel den danske Regjering de fra Brandenburg gjorte Meddelelser hemmelig, deels for at Ulfeldts Venner ikke skulde underrette ham derom og hindre videre Oplysninger i den Sag, deels fordi man haabede at kunne bemægtige sig hans Person ved hans Tilbagekomst eller paa andre Maader. Men tilsidst fandt man det ufornuødent eller endog betænkeligt at udsætte Sagen længere.

Kongen befalede derfor, at den af ham nyligt oprettede Høiesteret skulde dømme i Sagen. Kong Frederik viste

fig i den Henseende upartist; thi den Mand, Grev Raugau, som havde viist saa megen Omhu og Venskab for Ulfeldt, udnævntes til Præsæs i denne Ret. Besynderligt nok vare netop de tre Adelsmænd og Brødre, Admiralen, Cantsleren og Generalmajoren Bjelke blandt Dommerne, der ialt udgjorde sexogtyve.

Sagen kom for i Slutningen af Julimaaned og paa-dømtes Dagen efter.

Dommen bestemtes saaledes:

„Først skulde og burde Corsik, Greve af Ulfeldt, degraderes fra sin Stand og Dignitet, og hans Vaaben for ham, hans Born og alle deres Descendenter af Bødelen brydes, dog uden at Andre af hans og hendes Slægt derved lede Banære.“

„Saafremt man nogetsteds kunde blive Corsik, som tilforn kaldtes Greve af Ulfeldt, mægtig, skulde og burde hans Hoved, som en Meeneders, afhugges naar han førtes til Retterstedet, og, paa et remerkabelt Sted, hvor Kongen selv fandt for godt, til en afskyelig Udvarsel, sættes paa Spyd.“

„Fremdeles kunde og skulde bemeldte Corsik's Krop parteres i 4 Dele og sættes til Skue paa fire af de fornemste Bastioner i Kongens Residensfæstning, hver Deel paa sin Bastion, Alt hans Gods, jaavel som og hans Børns, skulde confiskeres, naar først hans ret vitterlige og beviislige Gjæld var betalt af hans hele Formue.“

„Jungen af hans Born maatte herefter komme i Kongens Riger, Fyrstendømmer og Lande.“

„En af hans Gaarde og Huse, efter Kongens eget

Balg, burde og skulde raseres, aldrig paa Stedet igjen opbygges, og en Pyramide igjen opreises sammesteds, paa hvilken skulde indgraves naar slikt var skeet."

„Endelig fastsattes, at, dersom man ikke kunde blive Corfik mægtig, burde og skulde hans Execution skee in efigio, paa formeldte Maade, og imidlertid en vis Sum, efter Kongens eget Skjøn, sættes paa hans Hoved, for den, som enten levende kunde forskaffe ham eller bringe ham fra Livet til Døden.

Denne Dom er høist besynderlig.

Uden at blive indkaldt for at forsvare og retfærdiggjøre sig, dømtes Ulfeldt efter en enkelt Ublændings, dengang end ikke beediget løse Ord. Han dømtes, uhørt, for Majestætsforbrydelse i høieste Grad og Dommens Virkning strakte sig til usødte Slægter.

Man saae tydeligt, at det var Regjeringen om at gjøre, at faae ham domfældt og gjort uskadelig for bestandig.

At Ulfeldt skulde have beskyldt Adelen og Geistligheden for at være misforstående med Regjeringen, bevægede Adelen saavel som Kjøbenhavns Universitet og Geistligheden at fremtræde med en Declaration til Kongen imod hans falske Angivelse om deres Deeltagelse i hans Attentat. Blandt Andet yttrede de:

„at de vilde have ham og hans forræderiske løgnagtige Foregivende i hans forræderiske Barm, løgnagtige Hals og Mund hjem- og indviist, indtil lovligen bevistes Nogen at være Medvider eller Deeltager i saadant Forræderi.

Femten Professorer af Universitetet, hvoriblandt fire

vare beskikkede til Dommere i Ulfeldts Sag og i deres Episke Erkebiskop Svane, havde allerede forinden Adelen indgivet en Declaration, hvori de bevidende deres Uskyldighed.

Eytten Geistlige, ogsaa med Erkebiskop Svane i Episkopen, indgave paa Geistlighedens Vegne en Erklæring mod Ulfeldt.

De yttrede, at de vare Kongen altfor hengivne til saa skammelig at forglemme deres Eed og Bligt, og at Ulfeldt aldrig havde været deres Ven, men tværtimod eftertragtet dem.

Dagen efter sat Dommen var afsagt, blev der ved et kongeligt aabent Brev, alvorligen besalet Enhver i Riget, som vidste Noget om Ulfeldts Forræderi og Anslag, under Verens, Livs og Guds Fortabelse at aabenbare det, eller om Kongen havde af hans Breve, Gods, Meubler eller udestaaende Formue, eller var Noget bevidst derom, saavel som de der havde retmæssige Fordringer paa ham, inden fire Uger at tilkjendegive det for Generalprocuroren, Doctor Scavenius, saafremt de ikke vilde have Fordringen forbrudt, og desuden som Medvidner lide og undgjælde paa Liv, Ære og Gods.

Der udfærdigedes tillige en Takkebøn til Gud, som havde aabenbaret Ulfeldts daarlige og forræderiske Anslag, hvilken læstes fra Prædikestolen saavel i Kjøbenhavn som over hele Danmark og Norge.

Heri enskedes, at det maatte gaae Ulfeldt som andre Forrædere og alle Forrædere som ham, og at han ved

Guds Bistand maatte blive stillet for Retten og udstaae den over ham affagte Dom.

Gud blev anraabt at lære Forrædere, at de, som foragte Herredømmet og tale bespottelig om Majestæten, deres Legeme blive til Møg paa Gaden, og de selv tygge deres Tunge til Pine.

I Overeensstemmelse med Høiesteretsdommen blev der udsat en Priis af 20,000 Rdl. for den, som ved eget Middell og Industri kunde bringe Ulfeldt levende til Kongen, og af 10,000 Rdl. til den, som kunde bevise at have ombragt ham.

Begjerligheden efter at bemægtige sig Ulfeldts Person bevægede Regjeringen til, at anmode forskjellige fremmede Magter om, at Ulfeldt, ifald han fandtes paa deres Grund, maatte blive anholdt og udleveret til Kongen. Saadanne Anmodninger skete til Kongen af Spanien, til Generalstaterne, til de spanske Nederlande og til Magistraten i Brügge.

Man udrustede en Galliot, der skulde føre Generaladjutant Michael Schou til Flandern, hvorfra han igjen skulde begive sig personlig til Brügge, og see at faae Ulfeldt udleveret og bringe ham paa Gallioten til Kjøbenhavn. Vægrede man sig ved Udleveringen, skulde han anmode om at Ulfeldt holdtes i Arrest indtil der kom Ordre fra Kongen af Spanien.

Det af Kongen selv undertegnede Reispas til Generaladjutanten lød tillige paa Holland, Tydskland, England, Spanien og andre fraliggende Lande.

Men uagtet Autoriteterne i Flandern gjorde dem al Umage for at opfylde Kongen af Danmarks Ønske,

jaa var det dog forsilde; Ulfeldt havde, underrettet om den affagde Dom, af Frygt for den truende Fare, forladt Staden med sine tre Sønner, Christian, Ludvig og Corrig.

Før sin Afreise skrev han til Sperling i Hamborg og bad ham sende sine Breve i Ciffre til Brügge under Convolut til Datteren Ane Catharine, som var bleven gift med Ulfeldts Staldmester Vigli de Casetta, og nu opholdt sig i Brügge.

Hvor Ulfeldt i de første to til tre Maaneder efter at han havde forladt Brügge opholdt sig, er ubekjendt. Han vidste saaledes at dølgge sit Opholdssted, at man almindelig antog at han var død.

I Brügge sagde Eleonore, uden at aue det, det sidste Farvel til sin Mand.

De vare bleven enige om, at hun, medens Ulfeldt reiste til Badet, skulde tage til England, for at indkræve de Penge, som Ulfeldt havde forstrækket Carl den Anden med i hans Landsflygtighed.

Herom skriver Eleonore Ulfeldt i sit Skrift:

„Min Herre, som havde al for god opinion om Kongen af England, meente, at nu, da han var kommen paa Thronen, vilde han ikke alene ibufomme sine store mundtlige og skriftlige Løfter, men og erindre sig, at jeg udi hans Røds- og Landsflygtigheds Tid tog Ringen af Fingeren og udsatte den for hans og hans Tjeneres Maaltider.“

„Det er Eder ikke uwitterligt,“ skriver hun til sine Bern, „hvor falskelig Kongen af England handlede med mig, hvor vel han tog imod mig ved min Ankomst,

hvorledes han hilste mig med et Judaskys og titulerede mig sin Frenke, hvorledes han baade selv, saavel som ved sine høie Ministre, forsikkrede mig om al kongelig Gunst og Raade og lovede at betale mig de laante Penge."

"J vide hvor svigagtigen han (efter Kongen af Danmarks Begjering) lod mig arrestere i Dover og siden ved den Forræder Lieutenant Braten viis gjøre, at han vilde lade mig hemmeligen undslippe, leverede mig derimod i den danske Resident, Simon de Petkums Hænder, som ved otte bevæbnede Mænd lod mig anfælde, selv holdt han sig langt fra og turde ikke komme mig nær. De satte mig Degen og Pistol paa Brystet, og tvende toge mig imellem sig og satte mig i en Baad, der førte mig til et Skib, som Residenten havde anordnet, og havde han befalet en Karl ved Navn Peder Dreyer at ledsage mig til Kjøbenhavn*)."

Ved Afskeden havde Ulfeldt sagt til den trofaste Kvinde, som om han følte, at han aldrig mere vilde faae hende at see:

"Du har levet med mig i Kjærlighed, Du har lidt med mig i min største Glendighed; nu skilles vi vel, men ihvad der end maatte møde os, saa vedbliv at elske mig med den Glæde, som ligger skjult under Kjærlighed, og glem ikke at holde Dig til ham, som er Modgangens Styrrer og Kjærligheds Styrke."

*) Den Sum, hvormed Corfits Ulfeldt af sine egne Midler havde forstrakt Karl den Anden da denne landsflygtig opholdt sig i Nederlandene, beløb sig til 18,700 Rdl.

Dg under en Strøm af Taarer, fortæller hun selv, svarede jeg ham med mine forrige Gjerninger, med mine nærværende vaade Dine og med en Mund, som talte af et Hjerte, der var fuldt af den Kjærlighed, som et Egteskabsløste med saa mange Mars kjærlige Omgang og prøvede Modgang, kunde afstedkomme, og dermed hilsede vi hinanden for sidste Gang i denne bedrøvelige Verden. Det var sidste Gang i Livet, at de saaes.

Ulfeldt skrev, da han blev underrettet om, at hans Hustru var bleven fængslet og fort til Danmark, til Sperling: „At han kunde ikke begribe, hvad de bestyldet hans stakkels Kone for eller hvad Grund de kunde angive for at fængsle hende. Det kan være,“ yttrede han, „at Kongen af England har, for at slippe fri for at betale sin Gjæld til os, ladet opdigte en eller anden Ondskab mod den ædle og uskyldige Sjæl. Jeg kan ikke andet end forundre mig, naar jeg overtænker denne utaknemmelige Fyrstes Fremgangsmaade. De veed, hvad jeg har gjort og lidt for denne Fyrstes Fader og endnu mere for ham selv. Belønningen er barbarisk.“

Den 8de August om Aftenen Kloffen 6 traadte den ædle, høihjertede Kongedatter, tidligere det danske Hof's Prydelse, som en stakkels Fange i Land ved Kjøbenhavn.

Vi ville nu holde os til den ædle Qvindes egen Beskrivelse af de første Dage i hendes Fangenskab.

„Den 8de August (ny Tidregning 18de August) 1662, Kloffen 9 Slet om Formiddagen havde Skippe-
Eleonore Christine Ulfeldt.

ren fastet Anker uden for St. Annabro. Jeg klædte mig paa og satte mig i en af Baadsmandens Koyer med en stadig Resolution frimodeligen at tage imod alt det, der vilde møde mig. Dog ventede jeg ingenlunde det, som hændedes mig; thi foruden at jeg havde en god Samvittighed havde jeg forstjellige Gange spurgt Peter Dreyer*) om Marsagen, hvorfor jeg saaledes bortførtes. Han gav mig altid det Svar, som den Forræder Braten gav mig i Dover, naar jeg spurgte ham om Marsagen til min Arrest, nemlig, at der tillagdes mig maaskee Generalmajor Fuchs's Død, og at der meentes, at jeg havde persuaderet min Søn til det Dødsflag, og vidste ellers ingen anden Marsag. Klokken 12 kom Niels Rosenkrantz, dengang Oberstlieutenant, og Stadsmajor Steen Andersen Bille med nogle Musquetterer om Borde. Rosenkrantz hilste mig ikke. Stadsmajoren spadserede frem og tilbage og gik mig flux nær, hvorfor jeg spurgte ham, hvad der var paa Færde. Han svarede intet andet end: „Bonne mine, mauvais jeu“; og deraf var jeg da lige flog. Omtrent Klokken eet kom Capitain Bendix Ahlesfeldt med flere Musquetterer om Borde og efter at han havde talt lidt med Peter Dreyer, gik denne hen til mig og sagde: „Det er befalet, at I skal gaae ind i Kahytten.“ Jeg sagde: „gjerne“, og gik strax. Lidt efter kom Capitain Ahlesfeldt ind til mig og sagde at

*) Peter Dreyer, der tidligere havde været Rector, synes paa den Tid at Eleonore var i England, at have været Secretair hos den danske Minister i London.

han havde Ordre at affordre mig mine Breve, Guld, Sølv, Penge og min Kniv. Jeg svarede „gjerne“, tog mine Armbaad af, lagde alt hvad jeg eiede af Guld, Sølv og Penge i en Bunke og gav ham det. Af Skrivelser havde jeg intet andet end Copier af Breve, jeg havde tilskrevet Kongen af England, Annotationer om et og andet, min Reise angaaende, og nogle engelske Vocabler, alt det gav jeg ham ogsaa. Alt dette lagde Ahlesfeldt i Sølvkammerpotten, jeg havde med mig, forseglede Indholdet i min Nærvarrelse og foer saa med det fra Borde. En Time eller noget mere derefter kom Generalmajor Frederik von Ahlesfeldt, Commandant i Kjøbenhavn, og forlangte, at jeg vilde komme ud til ham uden for Kåhytten. Jeg paareerte strax. Han hilste mig, gav mig Haanden, gjorde mange Complimenter og talte bestandig fransk. Han glædede sig ved min Helbred; han var ræd, at Eren skulde have incommoderet mig; jeg skulde ikke lade mig Tiden blive for lang, jeg skulde snart blive anderledes accommoderet. Jeg tog ved de sidste Ord og sagde smilende: „Monsieur siger anderledes, men ikke bedre.“ „Jo visseligen,“ svarede han, „J skal dertil blive vel accommoderet, J skal blive besøgt af de Allerfornemste af Riget.“ „Jeg forstod ret godt, hvad han meente, men svarede: „Jeg er vant til at omgaaes fornemme Folk, derfor vil det ikke forekomme mig fremmed.“ Derpaa kaldte han paa en Tjener, hvem han forlangte skulde bringe den før omtalte Sølvkammerpote, som Capitain Ahlesfeldt havde taget med sig. Papiret, som havde været forseglet, var aabnet. „Her

har J Eders Juveler, Guld, Sølv og Penge igjen; Capitain Ahlesfeldt har forstaaet Uret; det var kun Breve, han skulde affordre Eder, og de ere alene udtagne og forblevne paa Slottet; over det Øvrige kan J disponere, som J selv vil. Jeg satte da mit Armbaand og mine Ringe paa igjen." Iblandt anden Tale jagde han, at han havde den Ære at kjende to af mine Sønner, hvilke han havde omgaaedes i Holland og roste dem meget. Han tillod sig alslags Skjemt, i Særdeleshed med min Pige, hvem han fandt var smuk, undrede sig over at jeg turde holde saadanne smukke Piger; naar de holsteenske Fruer holdt smukke Piger, var det alene for at sætte Manden i Humeur, gjorde der en lang Discours om, hvorledes de bare sig ad, med anden deslige u-toen Snak til min Pige. Jeg svarede intet andet, end at han vist maatte tale af Erfarenhed. Han talte allehaande Lapperi til min Pige, men hun svarede ikke et Ord. Siden sagde Slotsfogden mig, at Ahlesfeldt havde bragt Kongen i den Troe, at min Pige var min Datter og at Kongen længe var af den Mening. Ahlesfeldt forlod mig endelig med den Compliment, at jeg ikke vilde kjede mig, han skulde snart indfinde sig igjen hos mig og spurgte tillige, hvad han skulde sige Hans Majestæt. Jeg bad at han paa bedste Maade vilde recommandere mig i Deres Majestæters Naade, jeg vidste ikke meget at sige eller hvorom jeg skulde bede, da jeg ikke vidste, hvad de havde i Sinde med mig."

Eleonore fortæller nu at han kom igjen og førte

allehaande Discours, iudtil der endelig kom Bud, at han skulde føre hende fra Skibet.

„Lyster Eder, Madam, at træde i denne Baad, som ligger her ved Skibet?“

„Olig lyster al det, som Hans kongelige Majestæt befaler.“

Generalmajoren traadte derpaa først ned i Baaden og rakte Eleonore Haanden; derefter fulgte Oberstlieutenant Rosenkrantz, Capitain Ahlefeldt, Peter Dreyer og hendes Pige.

Der havde samlet sig en Mængde Mennesker for at see hende stige i Land, ja flere havde begivet sig i Baade. Da Ahlefeldt saae at hun vendte sig fra den ene Side, til den anden, for at give dem Leilighed at see hende, sagde han: „Folket glæder sig. — Da de kom lidt bedre frem, saae Eleonore den bekjendte Virgithe Ulfeldt, en Søster til Corfjy Ulfeldt, der glædede sig over hendes Ulykke. Hun sad paa en Postvogn og bag hende sad en Karl, der lignede en Student. Hun kjørte langs Stranden. Da Eleonore vendte sig om til den Side, stod hun op i Bognen og lo af alle Kræfter. Eleonore saae længe paa hende og skammede sig over hendes Uforsømmethed og over den Spot, hun gjorde sig selv. Ellers ærgrede det hende ikke mere, sagde hun, „end som et Bjes af en Hund. Generalmajoren talte stedse med hende og vendte aldrig sit Die fra hende, thi han var bange for, som han siden sagde, at hun skulde styrte sig i Vandet. „Han dømte mig efter sig selv,“ siger Eleonore, „thi han kunde ikke bære Lykkens Vankelmødighed, som hans Endeligt

udviste, thi han tabte Sind og Sands fordi en anden fik istedetfor ham en Crestitel. Men jeg blev regjeret af en anden Aand end som han, hvilken gav mig Styrke og Mod."

„Da Baaden lagde til Land ved en lille Bro, der var ved Kenteriet, steg Capitain Ahlesfeldt i Land, rakte mig Haanden og førte mig op ad Slotsbroen. Paa Slotspladsen holdt Regimentet til Hest og Fods, og Musquetterer stode paa begge Sider, hvor jeg gik frem. Paa Slotsbroen stod Slotsfogden Jochum Walburger, en Mand, der var fjendtlig findet imod Ulfeldt og havde i den diuanske Sag søgt at overtale Dinas Moder til at forklare at Corfik Ulfeldt var Fader til Dinas Barn.

„Slotsfogden gik frem foran mig," fortæller hun, „og da Folket havde stillet sig i Rækker paa begge Sider indtil Kongens Trappe, lod han, som om vilde gaae den Veien, men vendte sig knap om i det han sagde til Ahlesfeldt: „Her, her," og gik dermed til Døren paa blaa Taarn, stod en Tid lang og famlede efter Nøglen, lod som han ikke kunde lukke op, for at lade mig være Folks Spectakel. Men da mit Hjerte var rettet til Gud, og min Tillid til den Allerhøieste, opløstede jeg imidlertid mine Bine til Himlen, søgende der Styrke, Kraft og Redning, som ogsaa naadigt blev mig given. Endeligen oplukkede Slotsfogden Taarn døren, og indførte Capitain Ahlesfeldt mig i Taarnet. Min Pige, som tilbød sig at følge mig, blev af Generalmajor von Ahlesfeldt bortviist. Slotsfogden gik nu op ad Trappen og viste Capitainen Veien ind i Fængslet for Misdædere hvilket

Fængsel benævntes „den mørke Kirke“. Der forlod Capitainen mig med et Suk og en liden Reverent. Jeg kan ikke sige andet, end at hans Ansigt viste Medlidenshed og at han nødig efterkom den ham givne Befaling. Klokken slog halvfem, da Slotsfogden lukkede. Jeg saae nu at Meublementet bestod af et lille lavt Bord, hvorpaa stod en Messinglysestage med et brændende Lys, en høi Stol, to smaa Stole, en Fyrreseng foruden Stolper, opred med gamle haarde Sengklæder, en Natstol og Natpotte. Til hvilken Side, jeg vendte mig, mødte der mig Stank, som ikke var at undre sig over, thi tre Bønder, som der havde været fængslet, vare samme Dag førte til et andet Fængsel, og disse havde gjort deres Behov op og ned ad Væggene.”

Lidt efter, at Døren var bleven lukket, blev den paany aabnet, og da indtraadte Grev Christian Ranþau, Premierminister, Peder Needy, Cantsler, Christopher Gabel, Rentemester, og Erik Krag, Secretair, hvilke Alle gave mig Haanden. Cantsleren sagde:

„Hans kongelige Majestæt, min allernaadigste Herre og Arvefonge, lader Eder, Madame, sige, at Hans Majestæt har høie Marsager til det, han gjør imod Eder, og som I skal saae at vide.“

„Jeg svarede: Det er for mig at beklage, at der skulde findes Marsager; men jeg formoder, at de ikke ere saaledes, at Hans kongelige Majestæts Unnaade længe skal vare, naar jeg maa saae Marsagen at vide og at maatte forsvare mig.“

Grev Ranþau sagde: „I skal nok saae Lov at forsvare Eder,“ og hvidskede noget til Cantsleren, hvor-

paa denne spurgte, først: „Om jeg havde paa min sidste Reise været med min Mand i Frankrige?“ Hvortil jeg svarede Jo. For det Andet: „Hvad min Mand gjorde der?“ Dertil svarede jeg: „at han formedelst sin Svag-
hed konsulterede Medici, om det var ham tjenligt at bruge de varme Bade der i Landene, hvortil Ingen raadede ham.“ For det Tredie: „Hvad mit Grinde var nu sidst i England?“ Til dette svarede jeg, „at mit Grinde havde været at indfordre en Sum Peuge, hvilken Kongen af England var os skyldig, og vi ham udi hans Nød havde ham forstrakt.“ For det Fjerde: „Hvem der var med mig i England?“ Jeg navngav dem, som var med mig i England, nemlig, en Herremand ved Navn Cassetta, min Pige, som med mig hidkom, en Laquaie, som blev i England og Herremandens Tjener. For det Femte: „Hvem der besøgte min Mand i Brügge?“ Det kunde jeg egentlig ikke sige, efter som min Herre tog mod Besøg i et aparte Kammer, hvor jeg ikke kom.“

Grev Rankau sagde: „J veed dog vel, hvem der meest kom til ham?“ Jeg svarede, „at af dem, jeg kjendte, kom der meest til ham to d'Arandaer, nysnævnte Cassetta og en Herremand, som hed Dgnati.“

For det 6te spurgte Cantsleren: „Hvem jeg heri Landet havde corresponderet med? Hvortil jeg svarede, at jeg havde tilskrevet Henrik Bjelke, Oluf Brockenhuus, Fru Else Parsberg og Fru Marie Ulfeldt; jeg mindedes ikke fleer.“

Grev Rankau spurgte derpaa: „Om jeg havde flere Breve, end de jeg havde leveret fra mig? Hvortil jeg

svarede, „nei, jeg havde ingen flere. Han spurgte videre: „Om jeg havde havt flere Juveler med mig, end som de havde seet?“ Jeg svarede, „at jeg havde havt to Nader smaa trinde Perler om min Hat og en Ring med en Diamant udi, hvilken jeg havde givet en Lieutenant i Dover ved Ravn Braten, som havde forraadt mig.“

Grev Ranzau spurgte nu: „hvor meget de Perler vel kunde være værd?“ Det kunde jeg egentlig ikke sige. Han meente, at omtrent vidste jeg det vel. Jeg sagde da 200 Rdl. eller lidet over vare de vel værd.

„Derpaa tang de Alle meget stille. Jeg besvarede mig over det haarde Fængsel, at jeg skulde saa ilde mishandles.“

Grev Ranzau svarede herpaa:

„Ja, Madame, Hans kongelige Majestæt har hoi Marsag dertil; vil I bekjende Sandhed og det itide, saa er der maaskee Raade at vente. Havde Marskal de Viron bekjendt Sagen, da han paa Kongens Begne blev adspurgt og kongelig Raade blev tilbuden, saa fremt han vilde sige Sandhed, da havde det ikke gaaet ham saaledes som det gif ham. Jeg har ladet mig sige for Sandhed, at Kongen af Frankrig vilde have estergivet ham sin Forseelse, dersom han havde bekjendt den itide; betænk Eder, Madame!“

Jeg svarede: „Hvad der mig paa Hans kongelige Majestæts Begne adspørges og jeg er vitterlig, det skal jeg gjerne sige i al Underdanighed.“

„Derpaa bød Grev Ranzau mig Haanden og jeg

erindrede ham da med faa Ord om mit Fængsels Haardhed."

„Grev Rankov lovede at andrage det hos Hans kongelige Majestæt. Der efter gave de andre mig Haanden og gif bort."

„Mit Fængsel blev lidt tillukket, hvorfor jeg benyttede Leiligheden og skjulte hist og her i Huller og iblandt Gruus et Guld=Slagværk, en Sølv Pen, som gav Blæk fra sig og var fyldt med Blæk, og et af Skildpadde og Sølv forarbejdet Sarsfural. Det var neppe skeet, førend Døren paany blev aabnet, og ind til mig traadte Dronningens Hofmesterinde, hendes Kammerqvinde og Proviant=Skriverens Qvinde, Abel Cathrine. Den sidste kjendte jeg. Hun og Dronningens Kammerqvinde bare Klæder, som bestod i en lang Silke stoppet Natkjortel, et Lærreds Skjørt, trykt med sort i Kniplings Mynster omkring, et Par Silkestrømper, et Par Tøfler, en Særk, et Forklæde, en Natmantel og tvende Kamme. De hilste ikke paa mig."

„Abel Cathrine tog Ordet og sagde: „Det er Hendes Majestæts Befaling, at vi skal aflæde Eder Eders Klæder og at vi skal isøre Eder disse."

„Jeg svarede: „I Guds Navn!"

„Saa toge de min Valk, i hvilken jeg havde indsyet mine Ringe og flere løse Diamanter, af mit Hoved. Abel Catharine følte rundt omkring paa mit Hoved, om intet var gjemt i Haaret, og sagde derpaa til de Andre: „Der er Intet, vi have ikke Kammene behov." Hun forlangte nu mine Armbaand og Ringe, som nu anden Gang blev mig fratagen. Jeg gav hende dem, saa

nær som en lille Ring, som sad paa det yderste Led af min Lillefinger, og ikke var mere end een Rigsdaler værd, den bad jeg om jeg maatte beholde."

„Nein," svarede Hofmesterinden: „Ihr sollet nichts behalten."

„Det er os aldeles forbuden at lade Eder beholde det Allerringeste," sagde Abel Cathrine, „jeg har maattet sværge Dronningen paa min Sjæl og Salighed, at jeg skulde see nie efter og ikke lade Eder beholde det allermindste. Men derfor skal I dog ikke miste det; det skal altsammen blive forseglet og forvaret til Eder, det har, ved Gud, Dronningen sagt."

„Vel, vel, i Guds Navn!" svarede jeg."

„Nu afførte hun mig alle mine Klæder. I mit Underkjørt havde jeg gjemt Ducater under de brede Guldkniplinger, i min Silke-Camisolle et lille Diamantsmykke, i Enden af mine Strømper Jacobuser og Saphirer i mine Skoe. Da hun vilde tage mit Linned af mig, bad jeg om at maatte beholde det paa."

„Nei, ved min Sjæl, tør jeg ikke," sagde hun."

„Saa blottede de mig aldeles og Hofmesterinden nittede til Abel Cathrine, hvilket Tegn denne ikke strax forstod."

„Wisset Ihr wohl, was Euch befohlen ist?" sagde Hofmesterinden til hende."

Derpaa søgte Abel Cathrine med sin Haand paa et hemmeligt Sted og sagde til Hofmesterinden: „Nei, bei Gott! dar ist nichts."

„Jeg sagde: „I handler uchristeligt og utilbørligt med mig."

„Herpaa svarede Abel Cathrine: „Vi ere kun Tjenerinder, vi maae gjøre, hvad der er befalet os; vi skal lede efter Breve og ikke efter andet; alt det andet skal J faae igjen, det skal blive vel forvaret.“

„Efter at de havde igjensført mig de Klæder, de medbragte, kom Hovmesterindens Dreng ind, ledte med Abel Catharine over alt, og sandt ogsaa alt, hvad jeg havde skjult. Gud forblændede dem alligevel, saa de bleve ikke vaer mine Diamants Drenringe og nogle Ducater, jeg havde indsyet i Læder om mit ene Knæ; en Diamant til 200 Rdl. reddede jeg ogsaa, den havde jeg paa Skibet bidt ud af Guldet og kastet Guldet i Stranden. Stenen havde jeg da i Munden. Hofmesterinden var meget haard, de kunde ikke lede godt nok efter hendes Ønske. Hun lo nogle Gange af mig og kunde heller ikke lide, at jeg sad, og spurgte derfor, om jeg ikke kunde staae, om der feilede mig noget.“

„Jeg svarede: „Mig feiler altfor meget, men ellers kan jeg nok staae, hvis det gjøres fornødent.“

„Det var ellers intet Under, at Hofmesterinden kunde saa godt erequere Plyndringsordren, thi hun havde længe fulgt hendes salig Mand udi Krigen.“

„Da De nu havde undersøgt alle Steder meget omhyggeligt, toge de alle mine Klæder foruden en Kappe af Taft til Hovedet og gif deres Bei.“

„Strax efter kom Slotsfogden ind med sin Hat paa Hovedet og sagde paa tydsk:

„Leonora, hvorfor har J skjult Eders Sager?“

Jeg svarede ham ikke et Ord, thi jeg havde fattet den Resolution, ikke at svare ham, hvad han saa ogsaa

sagde; jeg vidste nemlig, at han kunde mesterligen fordreie Cens Ord paa den Maade, han syntes, at man gjerne vilde høre dem, de Betrængte til Skade."

"Han spurgte igjen med de samme Ord, tilspøiende alene: „Hører I ikke?"

"Jeg saae over min Skulder til ham og agtede ikke paa hans Foragt. Der efter blev Bordet dækket og fire Retter Mad baaret ind; men jeg havde ingen Appetit, skjøndt jeg havde kun nydt lidt eller rettere jagt Intet den Dag. En Time efter, at Maden var udbaaren, indtraadte der en Pige ved Navn Maren Blaks, som sagde, at Dronningen havde befalet hende at blive den Nat hos mig. Slotsfogden skjemtede meget med fornærnte Maren, var saare fornøiet og hittede paa al Slags gal Snak. Endelig, da Klokken næsten var 10, bød han god Nat og lukkede tvende Døre for Fængslet, af hvilke den ene var beslagen med Kobber. Da Maren saae at hun var ene med mig, beklagede hun min Tilstand, berettede mig ogsaa, at Mange, hvem hun navngav, (af hvilke endeel vare mig bekjendt) havde med Veemod og Taarer seet min Frimodighed, især Henrik Bjelkes Frue, som havde daanet af Graad."

"Jeg sagde: „De godt Folk have seet mig udi min Velstand; det er ikke underligt, at de begræde Lykkens Ubestandighed. Jeg ønsker, at Gud vil bevare Enhver, som lader sin Ulykke gaae til Hjertet. Jeg trøstede mig ved Gud og ved en god Samvittighed, vidste ikke at jeg havde gjort noget Ondt og spurgte, hvem hun var og hvem hun tjente."

„Hun sagde, hun tjente i Dronningens lille Kjøkken og havde Sølvbet i Forvaring (jeg forstod deraf, at hun uden Tvivl skurede Sølvbet, hvilket ogsaa var Tilfældet). Hun fortalte mig, at Dronningen kunde ingen faa, som turde vove at være hos mig, thi jeg ansaaes for at være ond; der sagdes, at jeg var meget viis, og at jeg vidste tilkommende Ting.“

„Jeg svarede hende: „Dersom jeg havde haft den Viisdom, troer jeg neppe, at jeg var kommen herind, thi da kunde jeg havde vogtet mig derfor.“

Maren meente, at man kunde nok vide det og dog ikke kunde vogte sig for det. Hun sagde ydermere, at Dronningen selv havde talt med hende og sagt saaledes til hende paa Tydsk: „Du skal være denne Nat hos Leonore. Du skal ikke være bange, hun kan ikke nu gjøre noget ondt. Hvis hun kan høre, saa er hun nu fangen og har intet hos sig, og hvis hun slaaer Dig, saa giver jeg Dig Tilladelse til at slaae hende dygtigt igjen, saa hun bløder.“ — Maren fortalte videre: „Dronningen veed vel, at I udi en hidsig Sygdom har været forstyrret, derfor vil hun have, at jeg skal være hos Eder;“ med disse Ord fløi hun mig om Halsen, ligesom jeg sad, caresserede mig paa hendes Viis og sagde:

„Slaae mig, mit Hjerte, slaae mig! Jeg skal,“ svoer hun, „ikke slaae igjen.“ — Hun sagde ydermere, at da hun saa mig komme op ad Broen, var det, ligesom hendes Hjerte skulde have gaaet i Stykker, betydede mig med mange Ord, hvor vel hun undte mig, og hvorledes Jomfru Carisius, som stod hos hende i

Vinduet, roste og tillige ynkede mig, ønskede at kunne formaae noget til min Frelse, med mange deslige Ord og Tale."

"Jeg tog vel imod den usædvanlige Careffe, eftersom jeg ikke kunde andet, og sagde, at det vilde være imod al Billighed at byde den Brygl, som lod see saa stor Affection, som hun gjorde, i Særdeleshed naar de vare af hendes Kjønn; jeg kunde ikke begribe hvorledes Dronningen var kommen paa den Tanke, at jeg vil slaae hende, da jeg aldrig har givet mine Kammerpiger et Ørefigen; jeg takkede hende for hendes gode Hjertelav; jeg haabede at alt skulde blive godt, i hvor mørkt det end saae ud; jeg vilde holde fast ved Gud, som vidste min Uskyldighed, at jeg intet uforsvarligt havde gjort; ham vilde jeg befale min Sag, han reddede mig vel, om ikke strax, saa stete det dog, det var jeg vis paa."

"Mine Tanker hindrede mig i at sove. Jeg tænkte paa min nuværende Tilstand, kunde ingenlunde finde mig deri eller udgrunde Marsagen til en saa stor Ulykke. Jeg indsaae, at der tillagdes mig noget andet end General Fuchs's Død, eftersom jeg blev saa haanligt behandlet. Da jeg havde ligget vendt imod Væggen, vendte jeg mig om til den anden Side og bemærkede da, at Maren græd hemmelig for sig selv, hvorfor jeg spurgte om Marsagen til hendes Graad. Hun negtede først, at hun græd, siden bekjendte hun, at hun var falden i dybe Tanker. Det kom hende ihu, at hun havde hørt saa meget om Frøken Eleonore og hendes Herlighed etc., hvor høit Kongen, (Christian den Fjerde) elskede hende, og alle roste hende osv. og nu skulde hun

sidde i det forbandede Tyvesfængsel, hvor man hverken kunde see Dag eller Dør, og hvor der var en saadan Stank, at man kunde forgifte Mennesker dermed, som kun gik ind og strax ud igjen, end sige, den der skulde forblive derinde. Jeg tænkte, at det var maaskee Marsagen til hendes Graad, at hun skulde være indelukket hos mig i det slemme Fængsel, hvorfor jeg trøstede hende, og sagde, at hun blev ikke længere hos mig, indtil en anden blev dertil omdannet, efterdi hun var i en anden Tjeneste. Jeg for min Person tænkte nu ikke paa forrige Tider, nærværende gave mig nok at tage vare."

„Da jeg sagde dette, græd hun endnu mere end som før, sagde dog intet, men tænkte ved sig selv (som hun sagde mig nogle Dage efter), at jeg ikke vidste, hvilken en skammelig Dom, der var fældet over min salig Herre, (som ikke var død dengang) hvilken hun frygtede for ogsaa skulde overgaae mig, og græd hun saa meget desmere, fordi jeg troede Kongen saa vel. Den Nat snakkede vi saa bort."

„Maren advarede mig, at en af de to Qvinder, som skulde tage vare paa mig, var Kongens Skomagers Qvinde, en Tydsk og meget vel lidt af Dronningen. Hendes Majestæt havde brugt hende til at betjene Ulrich Christian Gyldenløve i den rasende og fortvivlede Sygdom, af hvilken han døde, og gjaldt samme Qvindes Ord meget hos Dronningen. Den anden Qvinde vidste Maren ikke, hvem det var, men Skomagerens Qvinde havde talt med Dronningen i Marens Nærværelse og sagt, „at hun turde ikke være hos mig."

Dvinderne kom ikke førend om Eftermiddagen omtrent Klokken 4. Slotsfogden ledsagede dem og lukkede op for dem. Den første var Skomager Dvinden ved Navn Anna, som gjerne altid vilde have Ordet. Den anden var Kongens Sadel-Knegts Dvinde ved Navn Catharina, ogsaa en Tydsker. Efter at have hilset sagde Anna, at de af hendes Majestæt Dronningen var befaleet, at være en Dags Tid eller to hos mig og opvarte mig.

„Udi Guds Navn!“ svarede jeg.

Anna, som var meget beskæftiget, spurgte mig og sagde: „Wil De Frue ock wat hebben? Se kan het man seggen, so wil ic bii de Königinne darumb anholden.“

Jeg takkede hende og sagde, at jeg nok begjerede nogle af mine Klæder, som: tvende Nattrøier, een Brystug, Noget paa mit Hoved, mine Kamme og for alting min Been Balsom = Bøsse, hvilken jeg haardt behøvede. — Hun sagde, at hun skulde udrette det paa det hurtigste, hvilket hun ogsaa gjorde, gik paa Stand og udrettede det. Ovennævnte blev mig og altsammen ved Slotsfogden, da Klokken var 6, tilstillet, saa nær som Balsom-Bøssen, som blev jagt at være bortkommen, i hvis Sted der blev givet mig en Blikbuddike med noget daarligt Balsam. Da Aftensmaaltidet skulde holdes, dækkede Catharine paa en Stol for min Seng, men jeg havde ikke lyst at spise Noget, forlangte en Citron med Sukker, hvilken jeg ogsaa bekom.

Slotsfogden satte sig med de tvende Dvinder tilbords og tjente dem istedetfor Spillemand, saa at man ikke skulde have sagt, at de vare udi et Græde-Huus, Eleonore Christine Ulfeldt.

men derimod i et Gilde-Huus. Jeg bad Gud inderlig om Sjælens Styrke og Taalmodighed, at han ikke maatte lade mig blive affindig. Gud bønhrørte mig, hans Navn være lovet! Da Slotsfogden var træt af Sladder og Latter, bød han god Nat Klokken 10, jagde til Qvinderne, dersom de vilde noget, skulle de banke, Taarn-Gjemmeren var nedenunder. Da han havde til-luffet begge Dørene, stod jeg op, og Catharina redede min Seng. Anna havde en Lommebog med sig, af den læste jeg Aftenbønnen og andre Bønner for dem, og lagde mig og bød dem God Nat. De lagde sig i en Slagbænk, der var redt til dem. Jeg sov af og til.

Den 10de August Klokken 6 om Morgenen luffede Slotsfogden op, hvorover Qvinderne glædede sig, som havde længtes inderlig efter ham, i Særdeleshed Catharina, som var en fyldig Qvinde; hun kunde ikke taale den indesluttede Luft og var for det meste syg den hele Nat. Efter at Slotsfogden havde spurgt dem om deres Hilsen, hvorledes de havde det, om de endnu levede, og de havde beklaget sig over deres Tilstand, bød han dem Brændeviin, hvilket de toge imod med begge Hænder. Da Klokken var 7 forlangte de at gaae hjem, hvilket ogsaa skete; dog gjorde de Dronningen først en Relation om, hvad der var passeret den hele Dag og Nat. Slotsfogden blev inde hos mig. Da Klokken gik henimod 9, satte han en Stol ind uden at sige Noget. Jeg formodede deraf, at der vilde komme Besøg, og skete det ogsaa, at lidet efter indtraadte Grev Rankau, Premier-Minister, Cantsleren H. Peter Needtz, Rentemesteren Christopher Gabel og Secretairen Eric

Krag, hvilke efter at have givet mig Haanden, satte sig ved min Seng. De tilbragte tre Timer hos mig med at udfritte mig angaaende min Husbonds Tilbud af Danmark til fremmede Fyrster.

Vi have næsten Ord for Ord tilladt os at astrykke ovenstaaende Eleonore Ulfeldts Skildring af hendes Fængsling og Behandling i Blaataarn i Begyndelsen af hendes Fængsel efter hendes egne Optegnelser, og vil i det Følgende af hendes Levnetsbeskrivelse, blot uddrage af samme Skrift de vigtigste Begivenheder i hendes Fængsel.

I Slotsfogden havde hun en raa og plump Opsynsmand, tilbøielig til at drikke Brændeviin og jøre alskens, som hun kalder det „skiden“ (uhøvisk) Snak.

Den 13de August kom Grev Rankau atter igjen, tilligemed General Schack, Cantsleren Meedtz, Rentemester Gabel og Secretair Krag. De hilste hende Alle høfligt og Cantsleren tog Ordet:

„Hans kongelige Majestæt, min allernaadigste Herre og Arvefonge, lader Eder, Madame, vide, at Hans Majestæt har høie Marsager til det, han gjør imod Eder, at han har suspection paa Eders Person, at I skulle være en Medvidere i Eders Mands forehavende Forræderi, og havde Hans Majestæt haabet, at I med det Gode skulde have bekjendt, hvem der var interesseret deri og hvorledes det havde sig rigtigt med den Sag.“

Da Cantsleren ophørte at tale, svarede hun, at hun vidste ikke at have begaaet Noget, som kunde gjøre hende suspect, og tog hun Gud til Vidne, at hun vidste

ikke af noget Forræderi, hvorfor hun heller ikke kunde navngive Noget."

Da Grev Rankau paaftod det, svarede hun:

„At havde hendes Mand havt et saadant ondt Forsæt, da troede hun vist han havde sagt hende det, men hun kunde med en god Samvittighed sværge for Gud i Himlen, at hun aldrig havde hørt ham tale om saadant Noget. Ja, hun kunde sige, at han aldrig ønskede ondt over Kongen, det hun hørte, hvorfor hun bestemt troede, at dette bleve ham tillagt uskyldigen af hans Fjender.“

Cantsleren spurgte hende nu, om hun, naar hendes Mand fandtes skyldig, vilde være deelagtig i hans Dom.

„Maa jeg faae at vide, paa hvilket Fundament han beskyldes,“ sagde hun, „saa vil jeg svare dertil, hvad jeg veed og saa meget jeg kan.“

„Betænk Eder vel om I vil!“ sagde Cantsleren.

Hun svarede ham ligesom før, „at hun vilde svare ham paa alt det, som hun vidste, og at hun maatte faae at see, hvad han beskyldtes for.“

Lidt efter indtraadte en Person af Cancelliet med nogle store Papirer i Haanden, hvorpaa Cantsleren sagde:

„Her er nu ikke videre at gjøre end at lade Eder vide, hvad for en Mand I har, og lader Eder høre hans Dom.“

Grev Rankau befalede nu Manden med Papirerne, at oplæse den. Det var Beskyldningen for at Ulfeldt

havde tilbudt en fremmed Herre Danmarks Rige, samt Dommen, som vi allerede tidligere have omtalt.

Da Eleonore hørte Dommen oplæse faldt hun i en saadan Graad at hun ikke kunde fremføre et Ord. Hun beklagede med dybe Suk og vemodige Taarer, at hun skulde opleve den sorgelige Dag, og bad dem for Jesu Retfærdigheds Skyld, om hun maatte see, hvorpaa den haarde Dom var funderet.

Grev Rankau svarede hende: „Det kan J vel tænke, Madame, at der er Documenter, hvorefter vi ere gaaen; der sidde af Ederes Venner i Raadet.“

Paa hendes gjentagne Bøn, at maatte see Documenterne, svarede de ikke.

Hun vedblev nu og sagde: „Hvor er det muligt, at en Mand, som selv kan føle, at han gaaer med Døden i Hænderne, skulde paatage sig et saadant Værk og lade sig forlede fra sin Pligt, da han ikke gjorde det, den Tid han ikke var obligeret til nogen Herre og der blev gjort ham saa store Løfter af Hertugen af Holsteen, som Fyrstens Breve, der er i Hans kongelige Majestæts Hænder, kunne bevise.“

Her faldt Grev Rankau hende i Ordet og sagde: „De Breve fandt vi ikke.“

„Jo,“ svarede hun, „de vare der iblandt. Dengang kunde han have gjort en fremmed Herre noget til Villie, da havde han Magt og Myndighed og næsten hele Regjeringen i sine Hænder, men saae dog ikke paa nogen egen Profit, men udsatte sin egen Formue for at Hans Majestæt kunde blive kronet og der ingen Hindring skulde finde Sted. Det er nu hans Løn! J gode

Herrer, som have seet mig i Velstand," vedblev hun, „haver dog Medlidenhed med mig! Beder Hans kongelige Majestæt at formilde Dommen og ikke fortfare saa strengt." Cantsleren og Rentemeesteren bleve saa rørte, at Taarerne kom dem i Dinene.

Grev Rankau sagde: „Det forekommer mig, at det er 14 Dage siden, at Dommen blev publiceret."

Cantsleren svarede: „Det er 17 Dage siden."

„Det var paa den Tid at jeg var i England," sagde Eleonore, „og nu spørges der mig efter Kundskab i Sagen! O, betænk for Guds Skyld, at ingen paa min Mands Vegne har taget til Gjenmæle."

„Bil I tale derpaa?" spurgte Grev Rankau.

„Hvad skal jeg tale paa en Dom," svarede Eleonore. „Jeg beder alene for Jesu Skyld, at det, jeg siger, maa considereres, og at jeg maa have den Fornøielse at see de Documenter, hvorpaa Dommen er affagt."

„Der ere Documenter," sagde Rankau, „og der sidde Benner af Eders Mand i Raadet, og," tilføiede han, „alle have stemmet overeens, ikke Een har havt noget at sige derimod."

Eleonore turde ikke sige, hvad hun tænkte. „Jeg vidste," siger hun i sin Fængselshistorie, „hvorledes det gaaer i saadanne absolute Regjeringer; der tør Ingen modsigge Noget, det hedder: Skriv under, Kongen vil saaledes have det, og spørg ikke hvorfor, ellers er Du ligeledes fordømt." Hun taug og begræd sin Ulykke, som ikke lod sig oprette.

Da Krag havde oplæst Protocollen, havde han skrevet, at da hun blev adspurgt, om hun vilde være deel-

agtig i sin Mand's Dom, havde hun svaret, at hun vilde betænke sig derpaa.

„Hun sagde ikke ja,“ sagde Cantzleren, „hun begjerte at vide Beskyldningerne imod hende.“

Eleonore gjentog sine Ord, men vidste ikke, om de bleve skrevne, thi en Deel af det hun sagde, blev ikke skreven. Krag vilde gjerne gjøre det Onde værre.

Kragau, som skulde være den, som havde opfundet den ulovlige og i Danmark usædvanlige Dom, levede ikke den Dag, at han fik at see et Træbillede exequeres.

De gif nu efter at de havde givet Eleonore Haanden. Deres Besøg havde været i fire Timer.

„De ginge bort,“ skriver hun, „esterladende mig udi Suf, Sorg og Graad, en høit bedrøvet, elendig sungen Qvinde, af alle forladt, som saae sig ingen Redning mod Magt og Vold, som hvert Dieblif frygtede, at Manden skulde komme dem i Hænderne, og at de skulde øve deres Ondskab paa ham. Gud gjorde den Dag et stort Mirakkel og Jertegn, i det han beviste sin Kraft i mig Svage og bevarede min Hjerne fra Billedelse, og min Tunge, at den ikke løb over af Utaalmodighed. Gud være derfor tusinde Gange æret! Din Lov vil jeg synge, saa længe min Tunge kan røre sig, thi Du var stedse mit Værn, min Klippe og mit Stjold.“

Den plumpe Slotsfoged kom nu og da Eleonore ikke vilde have noget at spise, sagde han paa Tydsk: „Nei, nei! I har idag saaet en Frokost, som I har nok af; ikke sandt?“ Han satte sig til Bords med hendes

tvende Oppasserinder, gjorde Løier og yttrede sin Glæde over hendes Ulykke. Den ene af Qvinderne vilde have hun skulde bekjende sin Deelagtighed i Mandens Brøde, den anden derimod beklagede hende og bad om, at de ikke maatte finde den Mand, de ledte efter. Slotsfogden agtede ikke paa hendes Sorg, men var lystig og overgiven.

Eleonore vare i to Dage meget syg og nød Intet uden en Citron og Ol, desuagtet maatte hun dog staae op og modtage et nyt Besøg af alle de Herrer, der tidligere havde besøgt hende. Hun var saa svag, at da hun var paaflædt, maatte Slotsfogden lede hende, hvor nødvendig hun modtog hans Hjælp.

Alle Herrerne reiste sig op, da hun traadte ind og hun gjorde, siger hun, en Reverents, saadan som hun kunde for sin store Mathed. Der blev sat en lille lav Stol for hende midt for Bordet.

Hun blev nu adspurgt om hun havde flere Breve, og om hendes Diamanter, hvilket hun besvarede med at de vare alle folgte.

Hun følte sig meget svag og eftersom hun følte sig mere og mere svækket, blev hun mere og mere tilfreds, glædende sig til at hendes Elendighed nu vilde faae en Ende ved Døden. Hun begjerte derfor at en Præst maatte berette hende. Hendes Begjering blev strax opfyldt og der blev beselet Hofprædicanten, Magister Mathias Foss, at betjene hende. Han foreholdt hende, som han sagde, saavel paa Embedsvegne som efter Befaling, at hun ikke skulde betyngte sin Samvittighed noget, og at hun kunde være forvisset om, at hun aldrig

fik sin Mand mere at see, og bad hende at sige ham, hvad hun vidste om Forræderiet.

Eleonore kunde neppe svare for Graad: „at hun vidnede for Gud i Himlen, for hvem Intet er skjult, at hun ikke kjendte til noget Forræderi. Hun vidste vel, at hun aldrig i sine Dage fik sin Mand mere at see og hun befalede ham i Guds Baretægt. Han kjendte hendes Uskyldighed og hun bad Præsten alene om et saligt Endeligt og Skilsmisse fra denne onde Verden. Hun forlangte intet andet af ham, end at han vilde ihukomme hende i sine Bønner til Gud, at Gud vilde ved Døden gjøre en Ende paa hendes Jammer. Præsten lovede troligen at efterkomme hendes Anmodning. Hun laae nu stille hen i tre Dage, nød lidet eller intet. Da hun derpaa begyndte at komme sig, var hun meget utaalmodig og trætledes med Gud, fordi han lod hende overgaae saa megen Sorg, men efter at hun havde havt en rolig Søvn om Natten, vaagnede hun op med Trøst i Hjertet. Hun fandt Trøst i mange Sentencer af den hellige Skrift, især i Christi Ord til Lucas: „Skulde Gud ikke redde sine Udvalgte, som raabe til ham Dag og Nat, endog han har Taalmodighed derover? Jeg siger Eder, Han skal snart redde dem.“ Hun begyndte nu lidt efter lidt at blive tilfreds, skjøndt hun havde mange Ubehageligheder med de Qvinder, der opvartede hende, ligesom med Slotsfogden og hans Folk. Hun maatte ikke erholde Bøger, Pen, Blæk og Papiir, ja ikke engang Naal og Traad, saavidt gif Dronningens Had til hende. Dog vidste hun paa flere Maader at forskaffe sig saadant og førte derfor senere en Dagbog, hvoraaf meget er

taget i denne hendes Levnetsbeskrivelse. Føden hun fik var ordentlig, og bestod almindelig i flere Retter Middagsmad tilligemed en Pot Franskviin, samt Smør og Confekt.

I Maret 1670 besteg Christian den Femte Thronen efter sin Faders Død. Men skjøndt han havde Medlidenhed med hende og gjerne havde givet hende Friheden, havde hans Moder, Enkedronningen, saa megen Myndighed over ham, at han blot kunde formilde hendes Kaar.

I Slutningen af April i ovennævnte Aar, aabnedes hendes Dør og Slotsfogden meldte, at der var nogen Hoffjomfruer, som havde faaet Lov at tale med hende. Det var Hertuginde af Glücksborg, Churfyrstinde af Sachsen og den nye Dronning, hvilke Eleonore alle kjendte, skjøndt de ikke navngave sig. Hertuginde sagde: „Sy, hvad det er for et hæsligt Gemak. Her kunde jeg ikke leve en Dag.“ Det undrede hende, at Eleonore havde kunnet udholde det saalænge her. Hun gjorde tillige flere uhpøvske Spørgsmaal, der ærgrede Eleonore. Dronningen saae saa sørgmodig ud og hendes Haand tog Eleonore og bad hende intercedere sig for hende, at hun fik nogen Lindring i sit Fængsel. Dronningen svarede intet men fældede Taarer, hvilket ogsaa Churfyrstinde gjorde. Da de forlode hende og Døren blev lukket, hørte hun Dronningen saavel som Churfyrstinde sige: „Det er Synd som der bliver handlet med hende!“ de tilspøiede ogsaa: „Gud give det beroede paa mig, saa skulde hun ikke sidde der.“ Hertuginde skyndte paa dem at de skulde gaae, og siden anklagede hun dem for Enkedronningen, som sagde, at det havde Eleonore

sig selv at takke for; hun fortjente at handles værre med end som der gjordes."

I det paafølgende Aar 1671 var Dronningens Moder, Landgrevinden af Hessen, formedelt hendes Datters forventede Redkomst, kommen til Kjøbenhavn. I September Maaned besøgte hun Eleonore, ifølge med en Prindsesse af Curland og to Damer. Landgrevinden kyskede hende og derefter de andre. Landgrevinden beklagede hendes onde Skjæbne og slette Tilstand, hvoraf Eleonore tog Anledning til, at anmode hende om at tale hendes Sag hos Kongen. Det gjorde hun vel, men udrettede Intet. Da Dronningen var i Varns-nød, gif Landgrevinden til Kongen, og fik hans Løfte med Haand og Mund, at hvis Dronningen fødte en Søn, saa skulde Eleonore komme paa fri Fod. Den 11te October blev Dronningen forlost med en Søn, og da nu Alle glædede sig derover, sagde Landgrevinden: „D, hvor vil Fangeren glæde sig!“ — Enkedronningen spurgte: „Hvorfor?“ og Landgrevinden fortalte hende Kongens Løfte.

Herover ærgrede Enkedronningen sig saaledes, at hun fik ondt, løste sit Toi og sagde, at hun vilde hjem. Hun vilde ikke blive indtil Daaben havde fundet Sted. Hendes Kareth holdt paa Slotspladsen. Kongen overtalte hende endelig til at blive, indtil Daaben var forrettet og maatte love hende med Eed, at Eleonore ikke skulde blive fri. Det fortrod Landgrevinden, at Enkedronningen fik sin Søn til at bryde sit Løfte, og paa-stod, at en Konge burde holde hvad han havde lovet. Derpaa svarede Enkedronningen: at hendes Søn havde

tidligere givet hende et Løfte, og det havde han brudt ved at love Eleonores Frihed. Endeligen sagde Landgrevinden: „Kan jeg ikke skaffe Fangen sin Frihed, saa vil jeg dog i det mindste see, at skaffe hende et bedre Opholdssted med nogen Frihed. Det er ikke Kongen reputeerlig, at hun sidder der. Hun er dog en Kongedatter, og jeg veed, at der skeer hende Uret i flere Henseender.“ Herover harmedes Enkedronningen og sagde: „Hun skal ikke komme ud, der skal hun blive siddende.“ „Hvis Gud vil,“ svarede Landgrevinden, „saa vil hun nok komme ud, om Eders Majestæt heller ikke vil,“ stod op og gik ud.

Endelig døde Enkedronningen den 20de Februar 1685 saa pludselig, at hun var maalløs, da Sønnen, hvem hun lod falde, traadte ind til hende.

Et Par Maaneder efter anmodede Eleonore Ulfeldt Kongen om sin Frihed paa en egen Maade. Hun besad et lille Kobberstykke af Christian den Fjerde i Oval. Det havde hun illumineret, ladet sætte en udskaaet Ranne om det og skrevet bag paa Stykket følgende Ord.

„Min Sønne Søn oc største Rasne,
 Du ligner mig i Mact og Moed;
 Lad bed min Læsning oc nu gasne,
 At Du som jeg est Raadegoed.

Den 24de April kom det i Kongens Hænder.

Den 19de Mai slog endelig hendes Befrielsestid. Der kom en kongelig Ordre til Slotsfogden, at hun maatte forlade sit Fængsel naar hun vilde. Da hun

om Aftenen forlod Taarnet, var hele Slotspladsen og Broen saa opfyldt af Menneſker, at Kareten, hvori hun ſad, neppe kunde trænge ſig igjennem; ſaa nyſgjerrig var man, da man havde hørt at hun ſik ſin Frihed, for at ſee hende.

Hun havde været fængſlet i 21 Aar, 9 Maaneder og 11 Dage.

Hun tog forſt til ſin Søſterdatter, Frøken Lindenov; men da ſaa mange Nyſgjerrige beſøgte hende her, flyttede hun ud til Landsbyen Huſum, hvor hun opholdt ſig omtrent 4 Maaneder, da hun afreiste til Maribokloſter, ſom Kongen overlod hende paa Livſtid. Hun ſik deſuden aarligt 1000 Rdl. tilligemed den fornødne Brændſel, og blev fritaget for at betale alle kongelige Skatter.

Efter at hun var kommen til Maribo, tog hun ſin Datter Anna Cathrine, der var bleven Enke, til ſig, og denne hjærlige Datter forſødede ſin ſaa haardt prøvede Moders ſidſte Dage ligesom hun havde været Faderen en Trøſtensengel i hans Livs ſidſte Dieblitte, ſom vi ſiden ville fortælle.

Begge fordrevede Tiden med at læſe, ſkrive Vers, tegne, brodere og væve. Iblandt andet broderede Eleonore Ulſfeldt et Portrait af Chriſtian den Femte, der ſenere har været blandt Roſenborgs Seeværdigheder. Det forſkaffede hende en Forøgelse af hendes Apanage med 200 Rdl. Hun erkjendte ogsaa Kongens Godhed mod hende, og hans Fødselsdag var for hende en ſand Helligdag, paa hvilken Alle, der omgave hende, maatte være glade.

Denne herlige Qvinde, Mønſtret paa Qvindesjærlig-

hed og Qvindetroskab døde 77 Aar gammel den 26de Marts 1698.

Hun blev begravet i Maribofirke og paa hendes Grav udhuggedes følgende af hende selv forfattede Linier:

„Herre! Havde Dit Ord ikke været min Trøst,
Da havde jeg forgaaet i min Elendighed.“

Ulfeldt var, efter at hans Hustru havde forladt ham, for at drage til England, flakket om fra et Sted til andet uden Rist eller Ro. Han var underrettet om, at man havde sat en Priis paa hans Hoved og han udsprede derfor det Rygte, at han var død. Med en tro Tjener tog han til Arras og slap lykkelig over Flanderns Grændse, skjøndt ti Ryttere skulde være sendte efter ham fra Brügge for at tage ham til Fange. Man veed ikke hvor han opholdt sig i de tre første Maaneder, og troede ham død. Han tilskrev kun sin ældste Datter, Anna Catharine og sin prøvede Ven Sperling, som kaldte sig Johan Sparre.

Endelig, da man forgjæves havde søgt at bemægtige sig Ulfeldt, confiskerede man hans Gods og exequerede Dommen paa hans Billede, som vi tidligere have omtalt.

Medens man saaledes eftertragtede og halshuggede ham in effigio kom han i Enden af Aaret 1663 til Basel. Han udgav sig for en Englænder og for sin yngste Søns Hofmester og kaldte sig Jean Anglois. Hans ældste Søn Christian kaldte sig Franciscus Frank Ba-

tabus, hans anden Søn Ludvig, Jacque Morais Lotbaringius og den tredie Corsitz Frank Dioramine."

Ulfeldts Datter, Anna Catharine, forlod noget efter sin Faders Afreise Brügge, for at opsoge ham, da hun i længere Tid ikke havde hørt Noget fra ham. Efter et Par Maaneders Forløb fandt hun ham, i en sygelig Tilstand i en Landsby en halv Miil fra Basel. Da nogle Officerer saae hende omgaaes sin Brødre i denne By, ansaae de hende for et uanstændigt Fruentimmer og vilde tillade sig nogle Friheder med hende. Hendes Brødre udfordrede Officererne, men Magistraten, som var bleven underrettet herom, forhindrede Duellen og Ulfeldts Sønner nødsagedes til at bortføre deres Søster fra Basel, skjult i en med Halm opfyldt Vogn til Faderens Opholdssted. Dette opdagedes nu, og da Rygtet paa samme Tid fortalte, at nogle Danske søgte efter Ulfeldt, blev der indjaget den gamle syge Mand en dødelig Skræk. For at bortlede Mistanken fra deres Fader, reiste Sønnerne bort, hver sin Wei, kun Datteren blev tilbage hos Faderen.

Af Frygt for at blive fængslet flygtede Ulfeldt fra Basel paa en Karre, der førte ham til Rhinens Bredder, hvor han besteg en Baad, der skulde føre ham til Neuburg, men neppe havde han opholdt sig i den i to Timer, før han opgav sin Mand i sin Datters Arme. Skrækken for at blive greben tilligemed hans store Svaghed, havde dræbt ham.

Førend sin Død tilkjendegav han hvem han var. Hans Liig blev bragt til Neuburg, hvor Munkene begravede det i Klosterkirken.

Bed Tidenden om Faderens Død, vare Sønerne vendte tilbage til Basel, hvis Magistrat lovede dem al mulig Beskyttelse. Da de underrettedes om, at Ulfeldt var bleven begravet i Neuborg, begave de sig en Nat hemmelig til Klosterkirken, hvor de opgravede hans Liig og derpaa nedgrov det under et Træ, for at man ikke skulde opdage hans Gravsted.

Ulfeldts ældste Søn Christian gif i et Kloster i Frankrig og blev der Abbed.

Den anden Søn, Ludvig, gif i Krigstjeneste efter Faderens Død, og sprang i Luften med en Mine paa Den Candia, under et Angreb paa en Skandse.

Den tredie Søn, Corfis, blev gift med en fransk Comtesse, men hans videre Skjæbne kjender man ikke.

Den fjerde og yngste Søn, Leo, som var opdragen af Sperling, gif i østerrigsk Tjeneste og blev Keiser Carl den Sjettes Geheimeraad, Feltmarskal og Vicekonge i Catalonien, Ridder af St. Jacobs Ordenen. Ved sin Gemalinde, Anna Maria, sødt Comtesse af Zinzendorf, blev han Fader til tvende Søner, af hvis Efterkommere: vi have Hs. Excellence Grev Johan Waldstein Wartenberg, Keiseren af Østerrigs Kæmmereer og Geheimeraad etc. at takke for, at have erholdt Eleonore Christine Ulfeldts egenhændige Skildring af hendes Fangenskab i Blaataarn i Maren 1663 til 1685 i originalt Haandskrift, af hvilket Skrift Forfatteren af denne hendes Levnetsbeskrivelse har tilladt sig at uddrage saa meget, som den fastsatte Størrelse af denne Levnetsbeskrivelse tillod.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

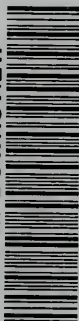
UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

BRIEF

PTB

0041503

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 09 08 07 16 017 7